

การเคลื่อนไหวก่อตั้งด้วยอาวุธในจังหวัดพัทลุง

พ.ศ. 2497 พ.ศ.ท. สาขาคณะกรรมการกลางภาคใต้ได้ส่งสมาชิกจำนวนหนึ่งไปอบรมที่ทรินคอมมิวนิสต์ที่ประเทศจีน ได้แก่ นายอุทัย เทียมบุญเลิศ นายประจวบ เรืองรัตน์ นายสุน อึ้งทอง นายสิน เดิมลิ้ม นายพร้อม ทองพิทักษ์

พ.ศ. 2501 พ.ศ.ท. เริ่มต้นการเคลื่อนไหวทางการเมืองในจังหวัดพัทลุง ที่บ้านสังกระ อำเภอบ้านชะยอมและบ้านเขาเจ็ยก อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

บ้านเขาเจ็ยก¹¹ ในสมัยนั้น เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้ตั้งคมเมือง สามารถรองรับความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความคิดทางการเมือง ทางศิลปวัฒนธรรม หรือแบบวิถีชีวิตต่าง ๆ จากตั้งคมเมืองอย่างรวดเร็ว มีลักษณะเป็นกลุ่มบ้านที่รวมตัวอยู่หนาแน่น และเป็นชุมชนเก่าแก่ผู้คนหลงลึกปักรากมานาน อาชีพหลักของชาวเขาเจ็ยกคือการทำนา หลังฤดูการทำนาจึงเป็นช่วงเวลาที่มักว่างงาน อันเป็นผลต่อเนื่องถึงการเกิดปัญหาที่สำคัญของชุมชนที่หนักหน่วงอยู่ 3 ประการ คือ การกินเหล้าจนเมามาขี้ เล่นการพนันและการลักขโมย

ชาวบ้านเขาเจ็ยกบางท่านมีความสนใจทางการเมืองมานานแล้ว เช่น นายว่อง ณ พัทลุง อดีตนักศึกษามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง , ผู้ใหญ่ภาพ สุทธิวงศ์¹² ซึ่งจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพัทลุงเข้าร่วมชั้นกับนายถัด พรหมมานพ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่งของจังหวัดพัทลุง ผู้ใหญ่ภาพเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความคิดก้าวหน้าทางการเมืองมากท่านหนึ่ง ชอบฟังสถานีวิทยุต่างประเทศ รักการอ่านหนังสือ ท่านมีหนังสือทางการเมืองเป็นของตนเองมากมาย ภายหลังจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองพัฒนาเป็นการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมเพื่อสันตนาการที่มีคุณค่า เพื่อระดมคนหรือเพื่อการโฆษณาการเมือง ผู้ใหญ่ภาพ เป็นคนหนึ่งที่ออกสำรวจเป็นคนแรก ๆ ร่วมกับนายชิน หอยมณี นายแข็ง ธรรมชาติ¹³ ก่อนที่คนอื่น ๆ ค่อย ๆ ทอยเข้าสำรวจร่วมกัน เพลงเชียร์สำรวจของชาวบ้านดังกล่าวมีเนื้อร้องว่า

“ มาซิ มาซิ มาสวัสดิ์ไมตรีต่อกัน

หุ่บพวงแม่ดวงชีวัน เธอกับฉันมาสมานไมตรี (ซ้ำ)

สมานไมตรีมายินดีต่อกัน

แม่ดวงชีวันมาสมานไมตรี ”

หรือ

“นกเขabinข้ามเขา

ไม่ไข่อู่เราได้แต่แถมอง”

-184-

¹¹ เวทีบ้านเขาเจ็ยก 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546

¹² ผู้ใหญ่ภาพ สุทธิวงศ์ เป็นบุตรตาของนายอำเภวย พงศ์ชู อดีตนักปฏิวัติรุ่นแรก ๆ ของบ้านเขาเจ็ยกซึ่งใช้ชื่อจัดตั้งว่า อาชิน

¹³ พ่อของนายขาว ธรรมชาติ ผู้นำรุ่นบุกเบิกท่านหนึ่งของ พ.ศ.ท. พัทลุงท่านหนึ่ง

จากความสำเร็จของสมาชิก พ.ค.ท. ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เริ่มต้นจากความเป็นจริงของปัญหา เข้าถึงความคิดจิตใจ เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชน การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เริ่มต้นจากการทำมาหากิน การเคลื่อนไหวช่วยเหลือแรงงานซึ่งกันและกัน รวมถึงการเคลื่อนไหวทางด้านวัฒนธรรมอื่น ๆ ในระยะต่อมา ทำให้ชาวบ้านมีความตื่นตัวถึงขั้นก่อการประท้วงเผ้าแก่ที่มาประมวลหินย้อยที่ได้จากการค่อหิน⁵⁴ ด้วยน้ำพักน้ำแรงของพวกเขา ฯลฯ ผลจากการเคลื่อนไหวดังกล่าวในที่สุดทำให้ปัญหาเหล่านั้นค่อย ๆ น้อยลง หรือหายไป และบ้านเขาเจ็ยกกลายเป็นฐานที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในการต่อสู้ทางการเมืองการทหารของ พ.ค.ท. ในจังหวัดพัทลุงและที่อื่น ๆ ในระยะต่อมา

จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองด้วยวิธีการต่าง ๆ พ.ค.ท. สามารถจัดตั้งหน่วยพรรคหน่วยแรก⁵⁵ ของบ้านเขาเจ็ยกขึ้นสำเร็จ ประกอบด้วย - คุณแสง (ชื่อจัดตั้งของชาวเขาเจ็ยกคนหนึ่งปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่), คุณกระจ่าง (ชื่อจัดตั้งของนายขาว ธรรมชาติ เสียชีวิตแล้ว... ทิมวิชัย), คุณแจ้ง (ชื่อจัดตั้งของนายเตียง ไชยศรียา เสียชีวิตแล้ว... ทิมวิชัย) ชื่อจัดตั้ง⁵⁶ “ที่คล้องของกันดังกล่าวเพราะกระจ่างผู้นำหน่วยเป็นผู้ที่ชอบบทชอบกลอน” คุณกระจ่าง นั้นแต่เดิมทำนา และเป็นช่างไม้ ได้รับความคิดทางการเมืองจากนายช่างโรงสีที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งกลับประเทศไปหลังจากพรรคนั้นได้รับชัยชนะในการต่อสู้กับพรรคก๊กมินตั๋ง ใน พ.ศ. 2492 คุณกระจ่าง เป็นผู้นำธรรมชาติของชุมชนคนหนึ่งภายใต้วัฒนธรรม “วัลลภ เมษมุด” เมื่อต้องการวิทยุหรือที่ชาวบ้านสมัยนั้นเรียกว่า “วาโย” เพื่อฟังข่าวสารจากสถานีวิทยุของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน เวียดนาม ได้ชักชวนเยาวชนไปลักขโมยจากขุมของชาวบ้านมาขายเพื่อซื้อวิทยุมาใช้ เมื่อเริ่มเคลื่อนไหวในเขตป่าเขาแล้วยังลักขโมยใส่ถุงนำกลับไปบ้าน บางครั้งก็ไปลักไก่มาแกงกินกันในการจัดศึกษาการเมืองในหมู่บ้าน ส่วนคุณแจ้งนั้นได้รับความคิดทางการเมืองมาจากหัวหน้าหมู่ทหาร ขณะถูกเกณฑ์ทหารไปประจำอยู่ที่มณฑลทหารบกที่ 5 จังหวัดนครศรีธรรมราช⁵⁷

การเคลื่อนไหวของ พ.ค.ท. ที่บ้านเขาเจ็ยกในยุคพัฒนาของจอมพลสฤษดิ์ คือ “ปลุกผัก ขอผักขึ้น” คือ ชักชวนให้ชาวบ้านปลุกผักต่าง ๆ การปลุกถั่วลิสง หลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว มีการเคลื่อนไหวขอผักขึ้นฉีดไล่วัว ทั้งหมู่บ้าน ตอนนั้นกำนันเป็นใหญ่มีอำนาจมากจะขอหัวคิวตัวละ 0.25 บาท ชาวบ้านไม่พอใจมีการรวมตัวกันวิพากษ์วิจารณ์ เยาวชนเข้าล้อมบ้านกำนัน ปาก่อนหินใส่เพื่อให้กำนันลงมาพบ กำนันจะเอาเรื่องเอาราวให้ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นคุณแจ้ง ซึ่งทำงานใกล้ชิดกับกำนันต้องหาทางช่วยเยาวชนในหมู่บ้าน โดยตั้งคำถามกับกำนัน

⁵⁴ ค่อหิน หมายถึงการใช้ก้อนค่อหินปูนให้แตกเป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อใช้ในการก่อสร้างถนน อาคารคอนกรีตต่าง ๆ ห่างจากแหล่งบ้านเขาเจ็ยกเป็นหินคุณภาพดีเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปในเวลานั้น

⁵⁵ หน่วยพรรค เป็น หน่วยจัดตั้งทางการเมืองพื้นฐานของ พ.ค.ท. ในการเคลื่อนไหวในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ

⁵⁶ ชื่อจัดตั้ง หมายถึง ชื่อสมมติที่ตั้งขึ้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองแทนชื่อเดิมเพื่ออำพราง ปกปิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองจากเจ้าหน้าที่ทางราชการ

⁵⁷ สัมภาษณ์ผู้ลงดำรง 3 สิงหาคม พ.ศ. 2546 และจากเวทียานร่วมเมือง 28 กันยายน พ.ศ. 2546 ลุงเปรมเล่าว่า เกลียดคอมฯ มาก่อน ใน พ.ศ. 2502 ถูกเกณฑ์ทหารไปประจำอยู่ที่มณฑลทหารบกที่ 5 นครศรีธรรมราช ร.ท.พล วิโรจน์ภานายทหารคนหนึ่งถูกจับกุมด้วยข้อหาทำการกระทำความผิดอันเป็นคอมมิวนิสต์ ลุงคิดว่า “เป็นถึงร้อยโทยังขายชาติ” เมื่อมีข่าว พ.ท. ไพบย จุฬานนท์ หนีไปจีนก็ตั้งคำถามกับตัวเองว่า “ทำไมถึงขายชาติ” ต่อมาลุงเปรม ได้เข้าร่วมเป็นนักปฏิวัตินับสิบปีท่านหนึ่ง

ว่า กำนันเคยฆ่าคนไข้ไหม กำนันตอบว่าใช่ คุณแจ้จึงย้อนถามว่าถ้าเขวชนเหล่านั้นนำเรื่องการฆ่าคนไปพูด จะทำอะไรเพราะคดียังไม่หมดอายุความ กำนันจึงจมนม การขอวัคซีนจึงประสบความสำเร็จ

การช่วยเหลือแรงงานที่เกิดขึ้นในบ้านเขาเจ็ยกที่มีการดำเนินการโดยหน่วยพรรคเป็นไปอย่างกว้างขวาง กำนันเห็นด้วยว่าดี แต่ต่อมาทางอำเภอได้ตัดสินใจนั้นเป็นการกระทำของพวกคอมมิวนิสต์ หน่วยพรรคจึงต้องให้ลดขนาดการช่วยเหลือแรงงานที่ดำเนินการอยู่ลงเมื่อมีการเกณฑ์คนไปทำถนนที่บ้านอื่น ชาวบ้านเขาเจ็ยกไม่ไปโดยอ้างกับกำนันว่า จะปลูกผัก เลี้ยงไก่ ค่อยหิน เมื่อทางอำเภอเร่งรัดมาก็ต้องรองว่า ขอทำถนนในบ้านแทนได้ไหม ? เพราะถนนในบ้านไปมาไม่สะดวก ทางอำเภออนุญาตแต่ก็กล่าวกับกำนันว่า “สงสัยจะมีคอมมิวนิสต์อยู่ในบ้านเขาเจ็ยก” หน่วยพรรคจึงต้องกำหนดทำที่ที่มีความระมัดระวังมากขึ้นกว่าเดิม

การเคลื่อนไหวที่มีอย่างต่อเนื่องชัดเจนมากขึ้น ทางราชการจึงเพิ่งตั้ง กำนันได้พูดกับคุณแจ้ว่า คอมมิวนิสต์เป็นคนดี แต่ไม่รู้หัวนอนปลายตีน คุณแจ้ถามว่าใคร กำนันตอบว่า ใช้น้อย ใจ ? คุณแจ้ จึงกล่าวว่า ถ้าหากลุงน้อย เป็นคอมมิวนิสต์ก็ไล่ไปจากหมู่บ้านเลย กำนันจึงกล่าวว่า ใช้น้อย ไปเสียนกุงจะสบายใจขึ้น อย่างไรก็ตามมีคำบ่นจากกำนันว่า ใช้น้อยจะเป็นคอมมิวนิสต์ได้อย่างไร “เขาเป็นคนซุ่มมะซุ่มโม ปลูกผักทำมาหากิน” และนั่นก็เป็นโอกาสที่หน่วยพรรคได้จัดส่งลุงน้อย ไปทำงานที่อื่นต่อไป

ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองทางวัฒนธรรมทุกอย่างนั้นสมาชิก พ.ค.ท. นั้น “ต้องลงงานก่อนผู้อื่น ต้องขึ้นงานหลังผู้อื่น” คุณแจ้กล่าวว่า “ผมไม่เคยเหนียว หนักเหมือนตอนเป็นคอมมิวนิสต์” เพราะตอนกลางวันต้องเป็นแบบอย่างในการทำงาน กลางคืนต้องประชุมสรุปงานจนใกล้เที่ยงคืน ตีสามก็ต้องลุกขึ้นแล้วเพื่อเตรียมการทำงานในวันต่อไป

และเพื่อเตรียมตัวสำหรับการต่อสู้ด้วยอาวุธ เขวชนจากบ้านเขาเจ็ยกที่ได้รับการคัดเลือกจากหน่วยพรรคได้ทยอยเข้าสู่เขตป่าเขาหลังฤดูกาลการทำนาเข้าสู่เขตภูเขา “เพื่อหาที่ดินสร้างสวน” เพื่อให้คุ้มเคยกับพื้นที่ป่าในเขตป่าเขาเพื่อการฝึกอาวุธ กลุ่มบ้านในเขตเขาในระยะเริ่มแรก คือบ้านปลายห้วย ตำบลตะพาน อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง โดยการใช้เส้นทางพัทลุง - ตรัง นั่งรถประจำทางลงที่บ้านนาหวง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านนาเดินด้วยเท้าผ่านบ้านคอกเสือ หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านนา ถึงอำเภอศรีนครินทร์ ตำบลปลายห้วย ตำบลตะพาน อำเภอศรีบรรพตซึ่งขณะนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

งานเคลื่อนไหวที่บ้านปลายห้วยได้รับความร่วมมือจากแพทย์ประจำตำบลท่านหนึ่ง บรรดานักปฏิวัติมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านปลายห้วย บ้านเขาแก้วและบ้านอื่น ๆ ในแถบนั้น มีการช่วยเหลือแรงงานชาวบ้านมี “หมอ”(นายแพทย์หรือพยาบาล)คอยดูแลรักษาการเจ็บไข้ได้ป่วยให้กับชาวบ้าน เขวชนในหมู่บ้านเริ่มเข้าร่วมการเคลื่อนไหวจนกระทั่งสามารถจัดตั้งกองกำลังอาวุธได้ในที่สุด ขน้าในเขตป่าเขาบริเวณบ้านปลายห้วยเป็นจุดนัดพบ เป็นทั้งโรงเรียนการเมือง การทหารและเป็นสถานที่ฝึกอาวุธในระยะต้นของการต่อสู้ด้วยอาวุธ โดยมีนักปฏิวัติที่ได้รับการฝึกอบรมจากเวียดนาม เช่น นายขลุค อ่อนน้อม หรือคุณเกริก(ชื่อจัดตั้ง) ลูกชายของนายหนั่งตระกูลหมื่นนุ้ย อ่อนน้อม จากจังหวัดตรัง เป็นครูฝึกทหารให้ ชาวบ้านนาเล่าว่า ได้ร่วมเดินทางไปศึกษาทางการเมืองที่บ้านปลายห้วยในปีก่อนเสียงปืนแตกที่บ้านนาบัว อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนมทางภาคอีสานในเวลานั้น

นอกจากนี้ หน่วยพรรคของบ้านเขาเจ็ยก ยังมีการเลือกเยาวชนบางคนไปฝึกฝนทางทหารปฏิบัติ แพทย์ปฏิบัติ พยาบาลปฏิบัติจากประเทศเวียดนาม จากพรรคคอมมิวนิสต์มาลาชาทางภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อเตรียมการสร้างความเข้มแข็งมั่นคงให้กับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติ

งานเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตตำบลบ้านนา ถึงอำเภอศรีนครินทร์ เริ่มต้นประมาณ พ.ศ. 2505 เป็นตัวอย่างหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ พ.ค.ท. ที่ขยายจากฐานการเคลื่อนไหวหรือผลสะท้อน การเคลื่อนไหวเพื่อปรับปรุงการทำงานและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านเขาเจ็ยกสู่ตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ ของ จังหวัดพัทลุง โดยอาศัยความเป็นญาติพี่น้องหรือการเป็นคนจากท้องถิ่นเดียวกัน หาเงื่อนไขโอกาสใกล้ชิดกันที่ เรียกว่า “5 ร่วม” คือ ร่วมกิน ร่วมอยู่ ร่วมทำงาน ร่วมคิด ร่วมศึกษา ทำให้สามารถเปิดเผยแลกเปลี่ยน ทรรศนะทางการเมือง เป้าหมายของกรเคลื่อนไหวทางการเมืองจนในที่สุดก็สามารถจัดตั้งหน่วยพรรคหน่วย แรกของ พ.ค.ท. ในตำบลบ้านนาได้สำเร็จ สมาชิกพรรคท่านหนึ่งในจำนวนนั้นซึ่งเข้าร่วมต่อสู้ตั้งแต่ต้นกระทั่ง ออกมอบตัวต่อทางราชการใน พ.ศ. 2525 ได้เล่าว่า เมื่อได้พบสมาชิก พ.ค.ท. ซึ่งมีอาชีพช่างสร้างบ้าน ได้ ทำงานร่วมกันช่วยกันสร้างบ้าน ช่วยกันถางป่าทำไร่ ได้รับฟังเรื่องราวการต่อสู้และการพัฒนาประเทศของชาว จีน สังคมจีนในเวลานั้น การวิพากษ์วิจารณ์การปกครองของระบอบสฤษดิ์ ในด้านต่าง ๆ เช่น เงินเดือนของข้าราชการได้มาจากการเก็บภาษีไปจากประชาชน ขูดรีดประชาชน กฎหมาย คุกตาราง ศาล คือเครื่องมือปราบปรามประชาชน การทำบัตรประชาชนที่ริเริ่มขึ้นมาโดยเก็บเงินจากประชาชนคนละ 5 บาท พร้อมกับแนะนำการต่อสู้ของประชาชนประเทศต่าง ๆ รอบ ๆ ประเทศไทย จากนั้นก็โฆษณาว่า พ.ค.ท. คืออย่างไร และชี้ว่าต้องร่วมกันต่อสู้ทำลายระบอบราชการที่โกงกิน ที่ทำนาบนหลังคน ต่อสู้เพื่อระบอบสังคมที่ดีกว่า จาก ประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมา เช่น การเป็นลูกมือให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ของจังหวัดพัทลุง หรือการต้อนรับผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ในฐานะผู้มีอันจะกินในหมู่บ้าน ทำให้มีเพื่อนฝูงเป็นข้าราชการมากมาย การที่เป็นหลานเขยคนโตของอดีตกำนัน ทำให้เป็นศูนย์รวมในการติดต่อกับเจ้าของช้าง ผู้เลี้ยงช้าง ได้พบปะผู้คนมากมาย ทั้งผู้มีอันจะกิน ทั้งผู้มีอิทธิพล และโจร ฯลฯ ได้พบเห็นปัญหาต่าง ๆ ของสังคม เช่น การเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจ การข่มเหงรังแกผู้ที่อ่อนแอกว่า การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ไปในทางที่ผิด ฯลฯ ทำให้เห็นด้วยกับ พ.ค.ท. จึงตัดสินใจเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างมีจิตสำนึก เลิกการเล่นการพนัน เลิกลักขโมย หันมาทำมาหากิน ขยายการช่วยเหลือแรงงานกันในชุมชน มีการพูดคุยเรื่องการเมืองมากขึ้นในชุมชน ท่านกล่าวย้ำทุกครั้งในทุกเวทีว่า ท่านเข้าร่วมการต่อสู้ด้วยความตื่นตัวของตนเอง ไม่ใช่เข้าร่วมด้วยความหลงผิด เห็นผิดเป็นชอบหรือถูกชักจูงด้วยอามิสสินจ้างใด ๆ

ระหว่าง พ.ศ. 2501 – 2506 ชาวบ้านเล่าว่า ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ นั้นรัฐบาลได้มีการดำเนินการกวาดล้างสิ่งๆที่เรียกว่า “อันตราย” ขึ้นตามมาตรการเข้มงวดของท่านจอมพล ตามตำบลต่าง ๆ จะมีตำรวจชุดหนึ่ง 6 นายเข้าไปประจำการเพื่อกวาดล้างพวกอันตราย สร้างความสงบสุขให้เกิดมีขึ้นในชุมชน ในพัทลุงมีการกวาดล้างจับกุม แก้ไขปัญหาอันตราย มีการนำพวกที่เรียกอันตรายไปถ่วงน้ำที่อำเภอปากพะยูนเพื่อให้พูด

ความจริงออกมา ชาวบ้านหัวถนนคนหนึ่ง ชื่อ นายคำ พรหมณี ก็เจอมาตรการดังกล่าวด้วยเนื่องจากมีปืนอยู่ในครอบครอง ส่วนเจ้าของปืนตัวจริงแม้ว่าจะเป็นโจรแต่เขาเข้าถึงตำรวจสันติบาลบางคนจึงรอดตัวไป⁵⁸

พ.ศ. 2506 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ให้นายประสิทธิ์ เทียนศิริในฐานะเลขานุการภาคใต้ ซึ่งกำลังอบรมอยู่ที่ประเทศจีนศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธของนักปฏิวัติในป่าเขา เพื่อให้กลับมาดำเนินการจัดตั้งกองกำลังอาวุธในภาคใต้ต่อไป หลังจากเดินทางกลับประเทศไทย นายประสิทธิ์ เทียนศิริ พร้อมด้วยภรรยาได้เข้าเคลื่อนไหวดำเนินงานบริเวณบ้านปลายห้วย บ้านเขาแก้ว เขตติดต่อยกหว่างจังหวัดพัทลุงกับจังหวัดตรัง

พ.ศ. 2507 มีการตั้งค่ายฝึกอาวุธให้แก่นักปฏิวัติขึ้นที่บริเวณเขาประ(ทิวเขาบรรทัด) อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีเดียวกันนี้ กำลังทหาร ตำรวจ ได้เข้าสู่ตำบลเกาะเต่า อำเภอควนขนุน ตำบลที่ติดต่อกับอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง จับชาวบ้านในชื่อหาคอมมิวนิสต์ไปประมาณ 50-60 คน

พ.ศ. 2508 นักปฏิวัติส่วนหนึ่งใจร้อน “ร้อนวิชา” ได้นำอาวุธไปยิงเจ้าหน้าที่ตำรวจภาคใต้ 1 นายที่บ้านควนปรังในเขตอำเภอเมืองพัทลุง โดยนักปฏิวัติเสียชีวิต 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้นำกำลังเข้ากวาดล้างกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติในเขตอำเภอศรีบรรพต แม้ว่าไม่มีใครได้รับความเสียหายแต่น้ำที่ปลูกไว้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเผาทิ้งไป เป็นที่มาของชื่อ “หน้าไฟเผา” ที่ถูกกล่าวถึงตลอดในช่วงเวลาของการต่อสู้ด้วยอาวุธเมื่อ 30 ปีก่อนของเขตพัทลุง - ตรัง - สตูล

พ.ศ. 2508 คุณเพชร(ชื่อจัดตั้งของนักปฏิวัติหญิงคนหนึ่ง) ได้เดินทางมาให้การศึกษาให้กับกลุ่มจัดตั้งของแม่บ้านในตำบลบ้านนา ถึงอำเภอศรีนครินทร์ หนังสือที่เป็นคู่มือในการศึกษา คือ เรื่องของรื่องเอง โดยเนื้อหาในการศึกษาก็คือ การเน้นคุณค่าของผู้ใช้แรงงาน คำพูดที่มักคิดปากหลายคนตลอดมาคือ “นาสินแรก หมากคันแรก (มะ)พร้าวคันแรก ถนนสายแรก ใครเป็นผู้สร้าง” การศึกษาใช้บ้านของสมาชิกท่านหนึ่งโดยมีแม่บ้านคอยอยู่ยามระวังภัยให้

พ.ศ. 2509 มีเหตุการณ์ที่สำคัญครั้งหนึ่งที่ นักปฏิวัติแทบจะต้องแสดงกำลังทั้งหมดออกมา ก็คือ กรณีเขื่อนนาท่อม

กรณีเขื่อนนาท่อม เกิดจากการที่ทางชลประทานได้กักน้ำเอาไว้ใช้ในเมืองพัทลุง กระทั่งน้ำท่วมขังน้ำหล่อเลี้ยง ชาวกำลังจะแห้งตายชาวบ้านจึงเคลื่อนไหวดื้อสู้ขอ น้ำจากชลประทาน ในการเคลื่อนไหวดอนดันพวกผู้ชายไม่เอาด้วย แต่ผู้หญิงและผู้สูงอายุเป็นห่วงลูกหลานว่าจะไม่มีข้าวกินจึงร่วมมือกันต่อสู้อย่างเหนียวแน่น ชาวบ้านได้เข้าไปต่อรองกับเจ้าหน้าที่ชลประทาน ตอนแรกเจ้าหน้าที่ตกลงกำหนดวันเปิดน้ำแล้วแต่ไม่ทำโดยอ้างว่าเป็นคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดเพราะเกรงว่าในเมืองจะไม่มีน้ำใช้ สุดท้ายชาวบ้านจึงเรียกร้องให้หน่วยพรรคนำกำลังเข้าระเบิดเขื่อน ทำให้หน่วยพรรคไม่มีทางเลือก ถ้าหากไม่กล้าที่จะระเบิดเขื่อนก็แสดงว่า “ไม่สู้จริง ไม่ใช่ประเพณีพัทลุง” อาจเกิดความเสียหายในการนำพาชาวบ้านต่อสู้ทางการเมืองต่อไปในอนาคตได้ แต่ถ้าหากระเบิดเขื่อนตามที่ชาวบ้านเสนอ นอกจากเปิดเผยกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติ ออกมา

⁵⁸ เวทีบ้านหัวถนนบ้านง 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 และเพิ่มเติมเนื้อหาโดยนายชิน พงษ์

แล้วเปิดน้ำจากเขื่อนจนพอ แผนการดังกล่าวเป็นที่ตอบรับของชาวบ้านจำนวนมากทั้งในตำบลเขาเจ็ยกและใกล้เคียง เช่น ตำบลพญาขัน ตำบลคำนาน เป็นต้น” อย่างไรก็ตามเสมือนโชคช่วย 2 วันก่อนที่กองกำลังของนักปฏิวัติจากเขตป่าเขาจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ก่อนที่ชาวบ้านจำนวนมากจะระดมค้อนปอนด์ จอบเสียม ออกมาจัดเรื่องน้ำ เรื่องเขื่อน ฝนได้ตกลงมาอย่างหนักจนน้ำในนาพอใช้ แผนการที่วางไว้จึงถูกระงับไปโดยปริยาย มิฉะนั้นอาจเกิดเรื่องราว เกิดโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่ทางการเมืองขึ้นก่อนเกิดกรณีดังแดงพัทลุงแล้วก็เป็นได้

20 มิถุนายน พ.ศ. 2509 เจ้าหน้าที่ทหารตำรวจจับกุมชาวบ้าน 40 กว่าคน ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ตำบลเกาะเต่า และบ้านสังกระะ ตำบลป่าพะยอม ซึ่งต่างก็เป็นเครือญาติเครือข่ายของตระกูลบ้านโรงช้างแทบทุกสายตระกูลที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนั้น เฉพาะบุตรหลานโดยตรงของนายแสง สุวรรณภักดี มีถึง 5 คน คือ นายประดับ บุตรชาย นางเหลื่อม บุตรสะใภ้คนโต นายลำดวน บุตรชายคนโตของนางเหลื่อม นางเอมอร บุตรสาวของนางเหลื่อม และ นายชุ่ม นุ่นเส้ง สามีนางเอมอร สายตระกูลชกภักดี ก็มีนายสมพงษ์ ชกภักดี สายตระกูลแก้วทงค์ ก็มี เช่น นายเสี้ยน เล่งอี ญาติในสายของ นายผ่อง เล่งอี อธิบดีกรมป่าไม้ในเวลาต่อมา และในช่วงนี้ได้จับนายอ่ำ รองเงิน ขณะเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 10 ตำบลชะมวง อำเภอควนขนุน ไปขังรวมกับนายอ่ำ รองเงิน นั้นก่อนมาเป็นผู้ใหญ่บ้านนี้เคยเป็นครูโรงเรียนบ้านป่าพะยอม โรงเรียนที่ตระกูลบ้านโรงช้างอุปถัมภ์ และบริจาคที่ดินให้ ทั้งเคยประกอบอาชีพธุรกิจโรงสี ค้าควาย มีรถยนต์รับส่งสินค้า มีช้างชักลากไม้ มีโรงเลื่อย ต่อมามีการจับบุคคลที่คนในท้องถิ่นรู้จักกันดี คือ นางเซย อ่อนเรือง เชื้อสายตระกูล ณ นคร ซึ่งเป็นมารดาของนายสุพร อ่อนเรือง ผู้ถูกข้อหาว่าเป็นตัวการใหญ่ของคอมมิวนิสต์ในพัทลุง ว่ากันว่ามีความหมาย “เป็นเหมือนนายอำเภอ” ใน พ.ศ. 2509 ทางกรยังได้เรียกฝึกคนในพื้นที่ตำบลละ 16 คน โดยมีกำนันร่วมฝึกเพื่อเป็นอาสาสมัครดูแลปกป้องตำบล มีการจัดตั้งหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ด้วย ปีรุ่งขึ้น นายชม สุวรรณภักดี เขยของตระกูล ณ นคร และกำนันตำบลป่าพะยอมซึ่งเป็นน้องชายของนายประดับ ที่ถูกจับกลับได้นับการคัดเลือกเป็นกำนันดีเด่นในด้านการปฏิบัติงาน ไปรับแทนบทของคำพร้อมอาวุธปืนสั้น 1 กระบอกจากกระทรวงมหาดไทยและถึงแก่กรรมในปลายปีนั้น

ฝ่ายรัฐบาลเริ่มมีบทบาทในการปราบปรามกองกำลังของ พ.ค.ท.ในชนบท โดยได้ส่งกองกำลังผสมทหาร – ตำรวจ – อาสาสมัครพร้อมอาวุธหนักเข้าตั้งฐานปฏิบัติการในท้องที่ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง มีการตั้งฐานปฏิบัติการที่วัดบ้านนา(ค่ายทหารที่วัดบ้านนาออนตัวไปรวมกับค่ายทหารที่บ้านเกาะหลวง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ใน พ.ศ. 2513⁶¹) ส่วนกองกำลังอาสารักษาดินแดนตั้งฐานปฏิบัติการที่สำนักสงฆ์ร้างบ้านวง มีการใช้เฮลิคอปเตอร์ลาดตระเวนทางอากาศประสาน

⁵⁹ สัมภาษณ์นายชื้น พงษ์ชู , นายอำนาจ พงษ์ชู วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2548

⁶⁰ มีคำถามในเวทีบ้านร่มเมือง 21 กันยายน พ.ศ. 2546 ว่าทำไมเจ้าหน้าที่มักใช้สถานที่วัดเป็นค่าย เป็นฐานปฏิบัติการ เวทีได้ให้ข้อสังเกตว่า 1) เพื่อสังเกตการณ์ว่าใครเป็นฝ่ายต่อต้านรัฐบาลบ้างเพราะพวกต่อต้านมักไม่ค่อยเข้าวัด 2) ใช้วัดเป็นเกาะกำบัง “อิงศาสนา” ไว้ก่อนเพื่อความปลอดภัยเพราะหากใครก่อการสู้รบในวัดจะถูกชาวบ้านทั่วไปตำหนิติเตียน

⁶¹ เวทีบ้านหัวถนน 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

กับภาคพื้นดิน มีการระดมยิงอาวุธหนักใส่บริเวณภูเขาที่คาดว่าเป็นที่ตั้งของนักปฏิวัติ ชาวบ้านเล่าว่า ในครั้งนั้น “ประบน(ด้านบนฟ้า) มีเรือ(เฮลิคอปเตอร์) ประล่าง(ด้านล่างหรือภาคพื้นดิน) มีนาย” จนทำให้ชาวบ้านบางคนหวาดกลัว “หูได้ยินแต่เสียงปืน” จนต้องเปลี่ยนอาชีพจากการกรีดขงไปทำการค้าขายแทน ชาวบ้านตามแนวภูเขานับร้อยคนถูกจับกุมนำไปขังไว้ที่กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง ไม่มีใครเสียชีวิตจากการปราบปราม นอกจากหญิงชราคนหนึ่งเสียชีวิตไปเนื่องจากการเจ็บป่วย กระนั้นก็ตาม มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องสงสัยเช่นกัน โดยในเวทที่บ้านหัวถนน ได้ยกตัวอย่างของชาวบ้านคนหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นมีอาชีพขับรถมอเตอร์ไซค์รับจ้างอยู่ที่บ้านหัวถนนบ้านวง และมีชื่อเหมือนกับชาวบ้านหัวถนนบ้านวงคนหนึ่งซึ่งเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ที่ทางราชการต้องการตัวอยู่ เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าทำการจับกุมตัวไว้เขาไม่พอใจได้แสดงอาการขัดขืนออกมา เจ้าหน้าที่ถามว่า “ไปไหน” เขาตอบว่า “ไปไหนใครจะทำไม” เลยโดนเตะ โคนถีบ และตีด้วยพานท้ายปืน ถ้าผู้สูงอายุท่านหนึ่งไม่ห้ามไว้พร้อมคำยืนยันข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ที่เจ้าหน้าที่ต้องการตัวแล้วเขาอาจโดนซ้อม โคนฆ่าก็ได้

ผู้ใหญ่น้ำ ศรีชุมพวง ผู้ใหญ่บ้านแทนบทองคำได้เขียนคำกลอนถึงเหตุการณ์การต่อสู้ด้วยอาวุธใน พ.ศ. 2508 – 2509 ในจังหวัดพัทลุงไว้ว่า⁶²

“ มาวันหนึ่งพัทลุงเกิดยุ่งยาก
จะทำลายไทยให้สิ้นทุกดินแดน
ทั้งเหตุการณ์ชายแดนแสนยุ่งยาก
กลัวเสียหนามจะถูกลามตามข่าวลือ
จัดตั้งชุด อ.ส. พ.ศ. 09
พร้อมเพื่อนชายนายจันทร์พันธการ
ได้เข้ารับการฝึกหนักแน่น
เพื่อคุ้มครองป้องกันอันตราย
เสร็จจากการฝึกอบรมสมความหวัง
ให้เข้ารับหน้าที่อันมั่นคง

เพราะหนามชวากคอมมิวนิสต์คึกคักวางแผน
รัฐขาดแคลนกำลังพลจะรับมือ
รัฐเกิดความลำบากไม่เชื่อถือ
จึงฝึกปรือเอาชาวบ้านขึ้นด้านทาน
(นาย)สว่างเข้าสมัครด้วยห้าวหาญ
ใจห้าวหาญเหมือนกันทั้งสองนาย
ไปตามแผนมั่นคงตรงเป้าหมาย
เหตุการณ์ภายในไว้ให้มั่นคง
รับคำสั่งจากกรมสมประสงค์
เสร็จแล้วส่งตัวรุกชุดคุ้มครอง...”

พ.ศ. 2509 นักปฏิวัติรุ่นแรกได้ทะยอยออกจากบ้านหลบหนีการกวาดล้างของเจ้าหน้าที่ ใช้ชีวิตอยู่ในสถานะกึ่งบ้านกึ่งป่า กลางคืนนอนตามโคนไม้ กลางวันหลบเข้าหมู่บ้าน กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติยังไม่มียุปรำงที่ชัดเจน บางคนยังนุ่งผ้าถุง บางคนนุ่งกางเกง กางเกงหลากสี บางคนมีเสื้อสวม บางคนไม่มีเสื้อสวม เสื้อผ้าที่ใช้ตามแต่จะหามาได้ ยาเวชภัณฑ์มีน้อย ต้องหาขายพื้นบ้านหาขายแผนปัจจุบันตามแต่จะหาได้ สมาชิก

⁶² ที่ระลึกงานฉาบปูนกิจกรรมศพคุณพ่อคำ ศรีชุมพวง อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง, ฉลาดการพิมพ์ : พัทลุง, 2547, หน้า 6 - 7

กองกำลังอาวุธในรัฐแรกจึงมี “ข่ามพวา” ขนาดใหญ่ ในข่ามมีทั้งหูกยา เช่น ยาแก้ไอ สารส้ม⁶³ เหล้าขาว เหล้าเดือน นอกจากนี้ยังมี เข็มเย็บผ้า เศษผ้า การที่มีข่ามขนาดใหญ่ จึงเป็นที่มาของสมญานามที่ชาวบ้านเรียกว่า “โหมพวยเผา⁶⁴” นั่นเอง

คุณอาชิน(ชื่อจัดตั้ง) เล่าว่า ในการเรียกแถวทหารครั้งหนึ่งเพื่อต้อนรับนักปฏิวัติจากในเมือง ขณะที่ฝ่ายการเมืองกำลังจะปราศรัยเพื่อปลุกเร้าการต่อสู้ ผู้บังคับบัญชาที่ตรวจความเรียบร้อยของแถวทหาร 5 - 6 คน กล่าวขึ้นว่า “โฮ้เผ่า คอมีงลายเหมือนลูกวัวเลยนะ(คอเป็นเกลื่อน ซึ่งเป็นโรคผิวหนังชนิดหนึ่ง)” สะท้อนความเป็นกองกำลังอาวุธของชาวบ้านที่เริ่มต้นความไร้แบบแผนเป็นทางการ⁶⁵ นอกจากนี้ยังขาดอาวุธประจำกาย⁶⁶ โดยเฉพาะอาวุธสงครามที่จะใช้ในสนามรบจับคู่กับเจ้าหน้าที่ทางราชการที่มีอาวุธครบมือ อาวุธของนักปฏิวัติที่มีอยู่ได้มาจากอาวุธประจำกายที่มีมาแต่เดิมบ้าง จัดซื้อมาบ้าง หรือจัดทำอาวุธอย่างง่าย ๆ เช่น เสียมไม้หลาวโอน⁶⁷ เป็นอาวุธประจำกาย รวมถึงการแย่งอาวุธมาจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ดังที่ชาวบ้านเล่าว่า ในงานแสดงมโนราห์โคลงที่วัดเขาเจ็ยกจำดำรวงคนหนึ่งพลอตตัวก็ถูกแย่งปืนวิงหนีไป เป็นต้น

พ.ศ. 2509 เหล่านักปฏิวัติได้สร้าง “ไร่ส่วนรวม” ขึ้นครั้งแรกที่ห้วยนางลำหับ บ้านลำใน หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เพื่อทำการผลิตเลี้ยงตัวเองและชาวบ้านบางส่วนที่ต้องหลบภัยออกจากหมู่บ้าน

พ.ศ. 2510 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ตั้งให้นายสิน เดิมถิม เป็นเลขาธิการกรรมการของค์การนำจังหวัดพัทลุง - ตรัง และสามารถขยายงานจัดตั้งองค์การนำระดับอำเภอได้รวม 3 หน่วยงาน คือ ค่ายกลาง ค่ายเหนือและค่ายใต้

⁶³ สารส้มเป็นยาแก้งูกะปะ เมื่อถูกงูกะปะกัด จะกรีดเลือดออก เอาสารส้มตำกับยอดสามเสื่อ (สับรุก) เอาน้ำกิน เอากากพอกแผลไว้ (เวที 2 กันยายน พ.ศ. 2548)

⁶⁴ โหมพวยเผา หมายถึง กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีข่ามหรือห่อผ้าขนาดใหญ่ติดตัวอยู่เสมอ

⁶⁵ เวที 2 กันยายน พ.ศ. 2548 เพื่อการเติมเต็มข้อมูล เพิ่มเติมว่า จากชวานามาเป็นทหารไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เสื้อผ้าไม่มีเพียงพอต้องขอต้องเรียไรมา ได้กางเกงพลัส ได้เสื้อผาล้างของผู้หญิงมาใส่ก็ปฏิเสธ รองเท้าก็ไม่มีสวม ดินถูกหนามแทงจนเท้าปรุก็ต้องทนเอา นั่งอยู่ยามก็นั่งบนดินเป็นกะทะทอดขนมบ้าฆ่าเวลา สหายคนหนึ่งด้วยความไม่คุ้นเคยกับปืนผาหน้าไม้ยืนยามปืนหล่นจากมือ รีบคว้าไว้ปืน ถูกโกป็นปืนสั้น “ปืนกับ” พันหักก็มี ปืนใหญ่เป็นอย่างไรยังไม่รู้จัก กล้องส่องทางไกลเป็นอย่างไรก็ไม่รู้

⁶⁶ การสร้างกองกำลังอาวุธระยะแรก นอกจากการต้องหาอาวุธประจำกาย ต้องเรียนรู้ยุทธวิธีทางทหาร แล้วยังต้องมีเสบียงอาหาร ต้องมีเครื่องหุงต้มมีหม้อข้าวหม้อแกง เวที 2 กันยายน พ.ศ. 2548 เล่าว่า นายเชียว พงศ์ชู ได้ถ้วยชาม หม้อข้าวหม้อแกงจากสำนักสงฆ์ร้างบ้านวงที่ท่านถือฤกษ์เจออยู่ไว้ใช้ที่หน้าไฟเผา บ้านปลายห้วยตอนเริ่มแรก นอกจากนี้ยังเล่าถึงการที่มีสหายคนหนึ่งกินข้าวแล้วไม่ล้างถ้วยจนกว่าจะใช้ถ้วยชามหมดจึงล้างครั้งหนึ่งเป็นที่จดจำในวงพูดคุยเรื่องการสร้างกองกำลังอาวุธในครั้งนั้นตลอดมา

⁶⁷ ไม้ปาล์มปายชนิดหนึ่ง มีหนามแหลมรอบต้น เนื้อไม้แข็งสีคล้ำ ใช้ทำหมอกไม้ดังกล่าว หรือมักใช้ทำขวากเพื่อป้องกันสถานที่ตั้งของที่พักทางทหารในสงครามกลางเมืองระยะต้น

22 มกราคม พ.ศ. 2510 นายเชียว พงศ์ชู หรือชื่อจัดตั้งว่า “คุณเกตุ” นั้นถูกเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ล้อมยิงเสียชีวิตหลังจากถูกเจ้าหน้าที่ล้อมไว้ และเกลี้ยกล่อมให้ยอมจำนน มีการนำกรรยาและลูกเล็ก ๆ มา อ้อนวอนให้มอบตัว แต่นายเชียว ไม่ยอมจำนนตัดสินใจยิงฝ่าวงล้อมออกไป เจ้าหน้าที่ถูกยิงบาดเจ็บที่ข้อเท้า 1 นาย นายเชียว เสียชีวิตจากการระดมยิงของเจ้าหน้าที่ ศพของนายเชียว ถูกเผาโดยไม่ได้รับอนุญาตให้มีการ สวดศพ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ชาวบ้านวังชิงชังต่อเจ้าหน้าที่มากขึ้น

พ.ศ. 2511 กองกำลังอาวุธเล็ก ๆ ของชาวพหูลุง ได้จุดโจมตีบางส่วนของกองกำลังผสมไทย - อเมริกัน ค่ายทหารที่บ้านช่อง อำเภอนาโยง จังหวัดตรังในปัจจุบัน โดยที่นักปฏิวัติมีเพียงปืนยาว ปืนสั้นเพียงไม่กี่ กระบอก นายประสิทธิ์ ผู้รับผิดชอบสูงสุดในขณะนั้นถือไม้หลาวโอนเป็นอาวุธ คุณคุณย์(ชื่อจัดตั้ง) ถือระเบิดเพลิงที่ทำขึ้นเองอย่างง่าย ๆ โดยตั้งใจว่าหลังการยึดอาวุธใช้ไปทำลายถังเก็บน้ำมันรถยนต์ของกองทหารดังกล่าว แต่ปรากฏว่าถังน้ำมันที่วานั้นเป็นถังเปล่า อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวทางทหารครั้งแรกทำให้นักปฏิวัติมี ปืนเล็กยาวมาใช้หลายกระบอกแม้ว่ายังมีกระสุนไม่มากก็ตาม ลูกปืนจำนวนมากได้จากการเข้าตีค่ายอาสาสมัครรักษาดินแดนที่สำนักสงฆ์ร้างบ้านวง โดยนักปฏิวัติวางแผนการเข้าตีอย่างรอบคอบ มีการเก็บสภาพที่ตั้ง และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ชัดเจน ซึ่งการเข้าโจมตีดังกล่าวนอกจากได้แก่แค้นให้กับนายเชียว พงศ์ชู ที่ถูกกองกำลังอาวุธของทางราชการล้อมยิงจนเสียชีวิต เป็นการปลุกเร้าให้ชาวบ้านวังพร้อมใจกันสนับสนุนการต่อสู้ด้วย อาวุธทั้งบ้านแล้ว ยังเป็นการเปิดเส้นทางในการเคลื่อนไหวติดต่อกับเขตงานอื่น ๆ ให้สะดวกยิ่งขึ้น เนื่องจาก กองทหารที่ตั้งในวัดบ้านนา ประสานกับกองกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดนในสำนักสงฆ์ร้างบ้านวงได้ปิดกั้น เส้นทางในการเคลื่อนไหวติดต่อกันระหว่างเขตป่าเขาจากบ้านนาไปทางใต้ เช่น บ้านลำสินธุ์ บ้านกงหรา หรือบ้านอื่น ๆ ตามแนวภูเขาเอาไว้ -

พ.ศ. 2511 กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติมีการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยนักปฏิวัติได้แบ่งเขตปฏิบัติการ และมีอิทธิพลอยู่ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง รวมทั้งบางส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีกำลังทั้งสิ้น 161 คน แบ่งเขตปฏิบัติการเป็น 3 เขต ดังนี้⁶⁸

ค่ายเขตเหนือ มีกำลังประมาณ 60 คน มีพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ในตำบลเกาะเต่า ตำบลป่าพะยอม และ ตำบลพนมวังค์ ของอำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ตำบลท่าจิว และตำบลหนองปรือ ของอำเภอยี่งอ จังหวัดตรัง ตำบลท่าประจะ ตำบลท่าเสม็ด ตำบลชะอวดและตำบลวังอ่างของอำเภอชะอวด ตำบลสามตำบล ตำบลร่อนพิบูลย์และตำบลหินตกของอำเภอร่อนพิบูลย์ และอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ค่ายเขตกลาง มีกำลังประมาณ 46 คน มีพื้นที่ปฏิบัติการในตำบลเขาปู่ ตำบลเขาข่า ตำบลตะแพน และตำบลปิ่นเต่า ของอำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และตำบลปากแจ่ม อำเภอยี่งอ จังหวัดตรัง

ค่ายเขตใต้ มีกำลังพลประมาณ 55 คน มีพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ในตำบลบ้านนา ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลท่ามิหรำ ตำบลชะรัด ตำบลร่มเมือง ตำบลโคกชะงาย ตำบลปรางหมู และตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัด

⁶⁸ ชื่อตำบลที่อ้างถึงเป็นตำบลในเวลานั้น ปัจจุบันบางตำบลไม่ได้สังกัดอำเภอเดิม เช่น ตำบลเกาะเต่า ตำบลป่าพะยอม ปัจจุบันเป็นตำบลที่ขึ้นต่ออำเภอป่าพะยอม ตำบลชะรัด ปัจจุบันเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอกงหรา เป็นต้น

พัทลุง ตำบลเขยชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ตำบลละมอ และตำบลน้ำผุด อำเภอเมือง จังหวัด
ตรัง

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2511 ได้ให้มุมมองของคนส่วนกลางต่อคนพัทลุง
ไว้ว่า

“ .. จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงโด่งดังมานานแล้วในเรื่องของนักเลง
อันธพาล ประชาชนส่วนนอก ๆ ของจังหวัดนี้รู้สึกว่ามีความเป็นอยู่ที่เหี้ยมเกรียม
เรียกได้ว่า คนพัทลุงร้ายเอาการทีเดียว สมัยก่อนพัทลุงเป็นเมืองที่มียาตั้งหรือยาเบื้อ
มากที่สุด ผู้ที่โดนแล้วมักไม่รอด ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเรื่องโกรธเคืองกันมาก่อนเลยก็ทำได้
ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจิตใจอำมหิตของคนเมืองลุง แม้อนุสาวรีย์ของโจรก็ยังมีในจังหวัด
พัทลุง คือ ขุนโจรหัวแพร เมื่อ 2 – 3 ปีมานี้ พัทลุงมีนักเลงใหญ่ 2 พวก คือ พวกของ
กำนันสมปอง และเสือเอื่อน⁶⁹ ทั้งสองฝ่ายมีลูกน้องมากมาย และลูกน้องของแต่ละฝ่าย
แต่ละพวกที่ทำมาหากินกับการลักการปล้นทั้งนั้น ทราบว่า เฉพาะกำนันสมปอง มีวัว
เป็นฝูง ๆ และช้างก็มีหลายเชือกซึ่งได้มาจากการปล้นทั้งนั้น⁷⁰ ปรากฏว่า กำนัน
สมปอง และเสือเอื่อน นี้ไม่ถูกกันถึงกับประกาศศึกกันอย่างในภาพยนตร์ทีเดียว ยก
พวกเข้าเข่นฆ่ากันไม่เว้นแต่ละวัน สัมตาศไปข้างละหลายศพ ผลสุดท้ายเสือเอื่อน ก็ถูก
ทางฝ่ายกำนันสมปอง ฆ่าตาย⁷¹ และตัวกำนันสมปอง ก็ถูกจับเป็นอันธพาล.... สำหรับ
ลูกน้องของแต่ละฝ่ายเมื่อถูกที่ตายและถูกจับเช่นนั้นตัวเองก็ต้องหลบหนี จะเข้ามาอบตัว
ก็ไม่กล้า ซึ่งเป็นโอกาสดีของฝ่ายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เป็นส่วนมาก รวมทั้งพวกผู้
ร้ายอื่น ๆ พวกชาวบ้านที่หลงเชื่อในโฆษณาชักชวนของฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ยอมสละบ้าน
ช่องเข้าป่าจับอาวุธ จากบุคคลหลาย ๆ พวกนี้เองจึงหนักเข้าเป็นกำลังหนึ่งของผู้ก่อการ
ร้ายคอมมิวนิสต์ในจังหวัดพัทลุงซึ่งมีกำลังมากมายพอสมควรจึงเห็นว่า พวกผู้ก่อการ
ร้ายที่มาจากผู้ร้ายธรรมดา หรือสมุนโจรมาก่อนพวกนี้ยากต่อการที่จะชักชวนให้กลับ
หันหน้าเข้าหารัฐบาล เห็นสมควรนำมาตราการปราบปรามขั้นเด็ดขาดมาใช้ทีเดียวมิ
ฉะนั้นแล้วจะกลายเป็นเรื่องใหญ่และยากต่อการปราบปราม

รัฐบาลอย่าได้มัวแต่ใช้การปราบปรามโดยใช้มาตรการขั้นต่ำเลย สถานที่บางแห่ง
ควรจะใช้ปราบปรามขั้นเด็ดขาดได้แล้ว เพื่อให้ประจักษ์ว่า “ มันผู้ใดที่ไม่ปรารถนา
และหวังดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ” แล้ว ก็ขอให้มันได้รับการตอบแทนที่สา

⁶⁹ ในเวทีเพื่อการตรวจสอบและเติมเต็มข้อมูล 2 กันยายน พ.ศ. 2548 ที่ศูนย์ประสานงานการวิจัยกรณีดังกล่าวถึง
กรณีว่า เสือเอื่อน ปราบคัง เป็นโจรธรรมดาตามวัฒนธรรมชนบทในเวลานั้น ต่อมาเกิดการกระทบกระทั่งขัดแย้งกันจนเหตุ
การณ์ลุกลามดังกล่าว

⁷⁰ กำนันสมปอง เป็นลูกชายของกำนันเลื่อน ซึ่งมีฐานะดี มีช้างดั้งเดิมของครอบครัว (เวที 2 กันยายน พ.ศ. 2548)

⁷¹ ผู้ที่สังหารเสือเอื่อน คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ (เวที 2 กันยายน พ.ศ. 2548)

สม โดยทำลายล้างอย่าให้มันเหลืออยู่เลยแม้แต่คนเดียว(เน้นคำโดยทีมวิจัย) และเมื่อนั้น
ผลสำเร็จก็จะเป็นของเราอย่างแท้จริง ...”

1 มกราคม พ.ศ. 2512 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยทางภาคใต้ได้ประกาศจัดตั้งกองทัพปลด
แอกประชาชนแห่งประเทศไทยประจำภาคใต้

พ.ศ. 2512 กองกำลังติดอาวุธของนักปฏิวัติเริ่มเป็นรูปเป็นร่างชัดเจน นักเรียนการเมือง การทหาร การ
แพทย์พยาบาลเดินทางกลับจากการศึกษาอบรมในมิตรประเทศที่ให้การสนับสนุนถึงพัทลุง ปีนี้กองกำลังอาวุธ
เริ่มการโจมตีกองกำลังติดอาวุธต่าง ๆ ของราชการเพื่อนำอาวุธมาติดให้กับตน ขณะเดียวกันก็เริ่มการขยายการ
จัดตั้งการต่อสู้ออกไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ตามแนวเขaberรทัด มีการใช้กำลังอาวุธของนักปฏิวัติปิดล้อมหมู่บ้าน
โฆษณาการเมืองต่อต้านรัฐบาล มีการกำจัดผู้ที่ขัดขวางการต่อสู้ ผู้ที่ส่งข่าวให้กับราชการ รวมถึงการใช้รูปแบบ
ต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรมเพื่อโฆษณาทางการเมืองให้ความชอบธรรมกับ พ.ค.ท. ให้กับการต่อสู้กับทางราชการ

การโฆษณาทางการเมืองของกองกำลังอาวุธต้องดำเนินการเต็มที่ เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ตามแนวภูเขา
นั้นไม่ได้เป็นมิตรกับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติเท่าที่ควรในตอนต้น พวกเขาเชื่อว่า “สหาย” เป็น “พวกผม
ชา” เป็น “พวกสูบเลือด” “พวกกระหายเลือด” พวกเขากลัวถูกเกณฑ์ไปบังคับใช้แรงงาน กลัวถูก “จับไปไถ
นา” กลัวการเอาไปทำนุ้ยเมื่อสูงอายุ เด็ก ๆ ก็กลัวนักปฏิวัติมาก กลัวจะถูกจับฆ่าทิ้ง กลัวจะถูกสูบเลือด พ่อแม่
ต้องนำเด็กไปส่งที่โรงเรียนด้วยตนเอง ตอนเย็นครูก็ต้องนำเด็กส่งบ้านด้วยตนเอง⁷² นอกจากนี้ยังเชื่อตามการ
โฆษณาของทางราชการที่ว่า ผู้หญิงจะถูกจับไป “ทำปรี๊ดต่อทำปรี๊ด” หมายความว่าพวกคอมฯ จะนำผู้หญิงไป
เป็นของกลางเป็นเมียใครต่อใครได้ตามใจชอบ ดังนั้นชาวบ้านจึงเกลียดชังคอมฯ ผู้นำคนสำคัญของขบวนการ
กล่าวว่า “(คอมฯ)เข้าไม่ได้ถ้าไม่ข้ามศพไปก่อน” และจะเอาหัวกะโหลกผู้นำนักปฏิวัติในเวลานั้นมาทำ “พริก
แฉว(ภาชนะใส่อาหารให้แฉวกิน)” พรรคนะเหล่านี้เปลี่ยนไปหลังจากได้พบปะกับนักปฏิวัติ ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน
กันเข้าใจกัน จากนั้นคำกล่าวจากปากผู้นำคนสำคัญคนเดิมก็กลายเป็น “พบนาน่าทำเข้าแล้ว” นั่นคือเข้า
ร่วมกับ พ.ค.ท.ทำการต่อสู้ด้วยอาวุธต่อทางราชการด้วยตนเองอีกคนหนึ่งเช่นเดียวกับขบวนการอื่น ๆ

จากคำบอกเล่าของอดีตนักปฏิวัติท่านหนึ่งเล่าว่าในการปิดล้อมบ้านโดน หมูที่ 5 ตำบลลำสินธุ์ ถึง
อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงในอดีตของกองกำลังอาวุธนักปฏิวัติ ชาวบ้านกลัวกันมาก บางคนวิ่งไปซ่อน
ในม้วนเสื่อ ในครั้งนั้นท่านพบชายคนหนึ่งไม่ใส่เสื้อเดินมาซื้อน้ำมันก๊าดจากร้านค้า ท่านถามว่า “ยายกลัว
คอมฯไหม?” ยายตอบว่า “พวกนั้นมันจับฆ่าเราหมด (จับข่มขืนกระทำชำเรา)” นักปฏิวัติหญิงที่ไปด้วยกันกล่าว
ขึ้นว่า “ฉันที้แหละคอมฯ” ปรากฏว่ายายคนนั้นเป็นลมล้มพับลงตรงนั้นทันที ต้องช่วยกันให้ยาตามจนฟื้น และ
ชักชวนยายไปที่ชุมนุมเพื่อ “ร้องเพลง” กัน ผลจากการโฆษณาให้ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตัวอย่างบนผล
ประโยชน์ของชาวบ้านทำให้ชาวบ้านรักถนอมนักปฏิวัติมาก ช่วงการล้อมปราบของเจ้าหน้าที่ราชการ ชาวบ้าน
แอบฝังกล้วยในมูลวัวไปให้ด้วยเกรงว่า “สหายจะไม่มีอะไรกิน” แม่บ้านจะไปนอนเฝ้านักปฏิวัติทุกครั้งที่เกิด
ทางมาที่หมู่บ้าน “คว่ลูกกอก ใส่มะพร้าวชูด ใส่น้ำตาลไปให้ประจำ” วันที่นักปฏิวัติเดินทางกลับสู่ฐานที่ตั้งของ
กองกำลังอาวุธก็จะยื่นส่งจนสุดลูกตา

⁷² เวทีวัดโตน 24 สิงหาคม พ.ศ. 2546

ผู้อาวุโสท่านหนึ่งของบ้านนาหวง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง อายุประมาณ 70 ปี มีฐานะดี มีที่ดินเป็นสวนยางพันธุ์ดี สวนผลไม้ ร้อยกว่าไร่ ลูก ๆ ทุกคนมีงานทำเป็นหลักแหล่ง เล่าว่า ท่านเป็นคนต่างถิ่นแต่ขยันทำมาหากิน ในสมัยที่มีการเคลื่อนไหวต่อสู้ด้วยอาวุธนั้น เคยพบกับนักปฏิวัติบ้าง ก่อนการพบกับนักปฏิวัติท่านเกลียดคอมมิวนิสต์มาก เพราะเชื่อว่าเป็นคนจีน เป็นคนต่างชาติที่เข้ามาเคลื่อนไหว คิดว่าถ้าพบพวกนั้นจะร่วมกับชาวบ้านกระต๊อบให้ตาย ไม่ปล่อยไว้ วันหนึ่งมีคนมาบอกว่ามีคนนัดหมายให้ไปพบที่ท้ายสวน เริ่มแรกรู้สึกกลัวคิดว่าต้องเป็นพวกที่ไม่หวังดีแน่แต่ด้วยใจสู้เป็นอะไรก็เป็นกันจึงไปตามที่นัดแนะไว้ ปรากฏว่าคนที่ได้พบเป็นนักปฏิวัติที่เป็นเพื่อนสนิทกันมาก่อน เป็นคนมีชื่อเสียงเป็นคนดีคนหนึ่ง ท่านจึงถามว่า “ทำไมเป็นมึง...มึงมาได้ยังไง” เขาตอบว่า “ถ้ากูไม่มาอยู่อย่างนี้ กูก็ตายไปแล้วนะซิ...กูคงโดนเจ้าหน้าที่จับตัวไปฆ่าเสียแล้วเพราะข้อหาคอมมิวนิสต์” ท่านจึงได้เข้าใจ 2 เรื่องพร้อมกัน คือ เรื่องที่ว่า คอมมิวนิสต์เป็นชาวต่างชาติ และเป็นคนชั่วร้าย จับคนแก่ไปทำร้าย จับเด็กไปกินตับ จับคนไปไลนาดังภาพที่แจกจ่ายไปทั่วในสมัยนั้น ว่าเป็นเรื่องโกหกที่กูดกันขึ้นมาเพื่อโฆษณาชวนเชื่อให้เกลียดชังกันเท่านั้น ท่านเห็นว่า คอมมิวนิสต์เป็นคนดี เช่น การปราบโจร แต่ที่ไม่ได้เข้าร่วมการต่อสู้ในครั้งนั้น เพราะต้องการทำมาหากินมากกว่า

จากการที่นักปฏิวัติใช้การปฏิบัติ “สิ่งที่สหายทำเป็นสิ่งดี ๆ น่าสนใจ” มาโฆษณาชักชวนชาวบ้าน ใช้การปฏิบัติคนให้ชาวบ้านเห็นว่า “คอม ฯ ไม่เหมือนที่เขาเล่า” หรือ “คอม ฯ ไม่ใช่โหด(พวก)โจร” พร้อม ๆ กับการให้การศึกษาความคิดการเมืองแก่ชาวบ้าน เช่น ทำไมมีโจร โจรเกิดจากอะไร จะแก้ปัญหาโจรอย่างไร เป็นต้น ในที่สุดชาวบ้านก็เข้าร่วมการต่อสู้ด้วยความเต็มใจ กระทั่งการต่อสู้ด้วยอาวุธผ่านไปนานนับสิบ ๆ ปีแล้วพวกเขาก็ยังคง “เห็นแต่คุณงามความดีของพรรค” อยู่⁷³

30 พฤษภาคม พ.ศ. 2512 ได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 110/2512 ลงวันที่ เรื่องการป้องกันและการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ สำคัญคือ การป้องกันและการปราบปรามให้ดำเนินการด้วยมาตรการทางการเมือง หรือปฏิบัติการทางจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ส่วนมาตรการใช้กำลังอาวุธหรือรุนแรงทำลายล้าง หรือมาตรการทางกฎหมายก็ตาม ให้ใช้ประกอบเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น อย่างไรก็ตามคำสั่งดังกล่าวไม่ได้แปรเป็นการปฏิบัติอย่างจริงจัง

25 กันยายน พ.ศ. 2512 นักปฏิวัติเหล่าที่พักของหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ พร้อมยิงพันตรีอัมพร วิบุตม์ภัก หัวหน้าหน่วยเสียดชีวิตที่ตำบลป่าพะยอม อำเภอควนขนุนในขณะนั้น ซึ่งถ้าหากเจ้าหน้าที่ถูกกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติโจมตีเสียดชีวิต ทางราชการก็ทำการตอบโต้แบบดาต่อดาฟันต่อฟัน นั่นคือถ้าเจ้าหน้าที่เสียดชีวิต 1 คนอย่างน้อยชาวบ้านไม่ว่าจะสนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจกับนักปฏิวัติหรือไม่ ในจำนวนเท่ากันใกล้เคียงกันหรือมากกว่าจะต้อง “ตาย”ตามไปเช่นเดียวกัน

พ.ศ. 2512 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ นายอ่ำ รองเงิน อดีตผู้ต้องหาคอมมิวนิสต์ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดพัทลุง ในช่วงเวลาจาก พ.ศ. 2512 – 2514 จึงเป็นเวลาที่ยานอ่ำได้เป็นปากเป็นเสียงให้กับชาวพัทลุงอย่างเต็มที่ นับจากปีนี้เป็นต้นไปทางราชการเริ่มการใช้

⁷³ เวทีวัดลำสินธุ์(งนิต) 21 กันยายน พ.ศ. 2546

แผนจิตวิทยาที่รู้จักทั่วไปว่า “แผนการอุบายเทพ” ประสานกับการปราบปรามด้วยกำลังอาวุธอย่างรุนแรง ทาง การทหารเริ่มจัดตั้งหน่วยพัฒนาเคลื่อนที่ (นพค.) หน่วยที่ 21 สังกัดกองอำนาจการกลางรักษาความปลอดภัย แห่งชาติ (กรป.กลาง) ในจังหวัดพัทลุง หน่วยพัฒนาเคลื่อนที่นั้น เป็นหน่วยที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จาก กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เช่น นายทหารจากกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ เจ้าหน้าที่กระทรวง มหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตร กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นแผนพัฒนาเพื่อความมั่นคงของรัฐที่ดำเนินการไปตลอดระยะเวลาที่มีการต่อสู้ด้วย กำลังอาวุธต่อรัฐบาลละเทศ

ในช่วงเวลาที่ประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างเป็นทางการ พ.ศ.ท. มีการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในหมู่บ้านไม่ว่าการช่วยเหลือแรงงาน การเคลื่อนไหวทางศิลปวัฒนธรรม หรือการแลกเปลี่ยนการเชื่อมโยงวัฒนธรรม กันระหว่างหมู่บ้าน ตำบลที่เรียกว่าการเคลื่อนไหวร่าง การเคลื่อนไหวกลองยาว การเคลื่อนไหวเหล่านั้นเป็น ไปอย่างกว้างขวางตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลร่มเมือง ตำบลบ้านนา ตำบลลำสินธุ์ ในงาน เฉลิมฉลองต่าง ๆ งานแต่งงาน หรืองานศพ มีชาวบ้านเข้าร่วมมากมายทั้งในตำบลและจากตำบลอื่น ๆ ที่อยู่ ใกล้เคียง มีคนทุกวัยเข้าร่วม เรื่องที่เล่าขานกันของชาวบ้านก็คือ เรื่องของคุณยายแดง คุณยายหรือ “แม่แก่” ของ นายสนั่น สุปรรณชนะบุรี นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุงคุณยายแดงนุ่งผ้าโจงกระเบนไปร่วม งานที่จัดขึ้นแทบทุกพื้นที่ทุกครั้ง เพราะการรำวงถือเป็นสิริมงคลที่สำคัญของความสนุกสนาน ความบันเทิงใจ สำหรับชนบทในอดีตที่ยังไม่มีไฟฟ้า ไม่มีโทรทัศน์ มีวิทยุก็เพียงน้อยเครื่องเท่านั้น ในการรำวงนั้นไม่ได้มี เพียงร่วมรำวงกันอย่างเดียว หากยังมีเกมละเล่นอื่น ๆ สอดแทรกเข้าไป เช่น เกมปลาตุ้มที่มีลักษณะ การละเล่นแบบเก้าอี้ดนตรีที่มีกรรร้องเพลงประกอบการรำวงไป เมื่อเพลงหยุดทุกคนต้องหยุดรำและทำหน้าที่ ขริมไม้ยิ้ม จากนั้นก็จะมีผู้เข้าไปหยอกล้อว่า “ปลาตุ้ม” อันเป็นคำจำขัน หากใครยิ้มก็จะถูกคัดออกเป็นผู้แพ้ ในเกมไป หรือไม่ก็มีการเล่นนิทานให้คิดสอนใจหรือให้เห็นความสำคัญของการรวมตัวกัน เช่น เรื่องของวัว ผูกหนึ่งทีประสบปัญหาเรื่องหญ้าที่มีน้อย ปรากฏว่ามีวัวตัวหนึ่งของฝูงได้พบแหล่งหญ้าที่อุดมสมบูรณ์แต่ไม่ บอกเล่าให้ตัวอื่นทราบ แอบไปกินตัวเดียวจนอ้วนมีพินัน แต่ในที่สุดเนื่องจากแยกตัวอยู่ตัวเดียวก็ถูกพญาเสือ ฆ่ากิน ขณะที่ตัวอื่น ๆ ในฝูงยังคงมีชีวิตอยู่และค่อย ๆ แก้ปัญหาลำบากเรื่องหญ้าของฝูงได้ เป็นต้น

5 มกราคม พ.ศ. 2513 กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติเข้าโจมตี สถานีตำรวจธรรมาบรรณ ตำบลบ้านนา กิ่ง อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

1 มีนาคม พ.ศ. 2513 นักปฏิวัติโจมตีป้อมยามตำรวจที่ สามแยกท่ามิหรำ ถนนเพชรเกษม ในเขตเทศบาลเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

9 สิงหาคม พ.ศ. 2513 เจ้าหน้าที่ราชการได้เข้าจับกุมนายรื่น สังข์ดีน และชาวบ้าน 71 คน ณ บ้านเลขที่ 56 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ (อำเภอมืองพัทลุงในขณะนั้น) ในงานเลี้ยง “รับขวัญกล่อ” ที่นายรื่น จัดขึ้น มีการล้อมหมู่บ้าน ครัวและเชิญแขกเข้าร่วมงานในครั้งนี้จำนวนมาก ขณะที่เจ้าหน้าที่เข้าทำการจับกุมนั้น “มีการยิงปืนขึ้นฟ้า ชาวบ้านวิ่งหนีกันอลหม่าน บางคนไปแอบอยู่ในเหมืองน้ำ บางคนวิ่ง

ค่านุ่งหลด คนที่วิ่งไม่ทันก็ถูกจับไปสอบสวนที่สถานีตำรวจจรดบ้านมาก่อนการปล่อยตัวกลับ”⁷⁴ การจับกุมดังกล่าวเป็นการยุติการเคลื่อนไหวด้านศิลปวัฒนธรรมในชุมชนที่ดำเนินมาที่ละชั้นของ พ.ค.ท.

3 กรกฎาคม พ.ศ. 2513 นสพ.สยามรัฐ ลงข่าว พล.ต.ต.สง่า กิตติขจร ได้เล่าถึงสาเหตุที่เกิดผู้ก่อการร้ายขึ้นในประเทศ ว่า รายงานการบรรยายสรุปของจังหวัดต่าง ๆ ที่ได้ฟังมา เจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองมีส่วนเป็นความร่วมมือกันสำคัญที่ทำให้เกิดผู้ก่อการร้ายโดยเฉพาะที่ภาคใต้

17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าเห็นใจรัฐบาลที่จะต้องบริหารจัดการความไม่สงบในภาคใต้ซึ่งเพิ่มความรุนแรงขึ้นทุกวัน แต่ปัญหามันเป็นมารวม 10 ปีแล้ว จึงไม่อาจแก้ได้ง่าย ๆ การที่รัฐบาลจะใช้มาตรการที่รุนแรงเกินไปนั้นไม่เห็นด้วยเพราะจะเป็นการก่อไฟให้ลุกแรงขึ้น ม.ร.ว.เสนีย์ ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรหาคนดี มือสะอาด และเป็นมิตรกับประชาชนไปปฏิบัติราชการตามที่ต่าง ๆ ในภาคใต้ให้มาก ให้กวดขันเจ้าหน้าที่ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ราษฎร ที่สำคัญที่สุด คือ แก้ปัญหาการครองชีพ การทำมาหากิน ถ้าลำบากซ้ำยังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ รวมทั้งพวกอาสาสมัครหมู่บ้านที่เลว ๆ แล้ว ประชาชนจะหันเข้าหากอมมิวนิสต์มากขึ้นทุกวัน

29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2513 นสพ. เดลินิวส์ ได้ตีพิมพ์ข่าวผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 5 ประกาศกฎอัยการศึก ห้ามชาวบ้านในท้องที่นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรังและสุราษฎร์ธานีชุมนุมเกินกว่า 5 คน เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ นั้น ๆ จะได้จัดให้มีขึ้นในทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 5 เสียก่อน

พ.ศ. 2513 เวทีชาวบ้านโรงเรียนบ้านคลองใหญ่ เล่าว่า⁷⁵ ทหารเข้าตั้งค่ายในวัดคลองใหญ่ ตำบลเกาะเต่า อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุงก่อนที่จะย้ายไปตั้งอยู่ที่หน้าโรงเรียนวัดคลองใหญ่ในภายหลัง ช่วงเวลานั้นทางราชการมีการนำภาพยนตร์มาฉายให้ประชาชนชม เช่น เรื่อง “บ้านพังโพน” ซึ่งเป็นภาพยนตร์การเมืองที่ให้ภาพของสหายว่า มีรูปร่างผอม หวีเข้าโตกว่าปกติ สะพายเป้ ถือเข็มฉีดยา ดูดเลือด และจับคนไปไถนา ผู้เข้าร่วมเวที ร.ร.บ้านคลองใหญ่ คนหนึ่งเล่าว่า หลังจากดูภาพยนตร์แล้ววิพากษ์วิจารณ์กับเพื่อน ๆ ว่า “โกหกทั้งนั้น”

กองทหารเข้ามาตั้งค่ายพร้อมกับนำปืนใหญ่มาตั้งไว้ที่หน้าค่ายทหาร หน้าอนามัยบ้านคลองใหญ่ และสนามหญ้าหน้าโรงเรียนบ้านป่าพะยอม ทหารใช้ปืนใหญ่ยิงถล่มเขตภูเขาทั้งกลางวันกลางคืน จนเปลือกกระสุนกองอยู่มากมาย การยิงเป็นการปฏิบัติทางจิตวิทยาให้ชาวบ้านทั่วไปเกิดความวิตกกังวลว่า พื้นที่ในกองกำลังอาวุธจะอยู่จะกินกันอย่างไร แต่ผลที่เกิดขึ้นคือชาวบ้านในเขตภูเขาต้องกระทบโดยตรงก็คือ ชาวบ้านพร้อมลูกเล็กเด็กแดงต้องพากันอพยพจากพื้นที่ออกมาอย่างยากลำบาก จะพึ่งพากำนันเจ้าของพื้นที่ก็ไม่ได้ เพราะ “กลัวเอาคอม ๆ มาคดลูก”

พ.ศ. 2513 เป็นการเริ่มต้นการปราบปรามการต่อสู้ในจังหวัดพัทลุงด้วยยุทธการขนาดใหญ่ เป็นการเริ่มต้นของกรณีที่เราเรียกว่า เสาธงแดงพัทลุง โดยกองกำลังผสมพลเรือนทหารตำรวจจะดำเนินการเคลื่อนไหว

⁷⁴ เวทีบ้านหนองเหียง หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านนา ถึงอำเภอศรีนครินทร์ 14 กันยายน พ.ศ. 2546

⁷⁵ เวที ร.ร.บ้านคลองใหญ่ ต.เกาะเต่า อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง 7 กันยายน พ.ศ. 2546

กวาดล้างปราบปรามการต่อสู้ไปตามแนวเทือกเขาบรรทัดที่พาดผ่านพัทลุง จากบ้านเหมืองตะกั่ว - บ้านเขาจันทร์ อำเภอป่าบอน , อำเภอชะอโหมก , อำเภอกงหรา , กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ , อำเภอศรีบรรพต จนถึงอำเภอป่าพะยอม โดยมีการตั้งฐานปฏิบัติการเคลื่อนที่ไปเรื่อย ๆ สุดท้ายก็มีการตั้งกองบัญชาการส่วนหน้าขึ้นที่บ้านเกาะหลุง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ พัทลุง โดยมีกองกำลังอาวุธตั้งฐานกระจายอยู่ทั่วตามแนวทางเขาบรรทัด เช่น ทหารประจำการอยู่ที่ค่ายช่องซด อำเภอป่าพะยอม ค่ายทหารที่บ้านต้นไทร ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ค่ายกองกำลังอาสารักษาดินแดนที่วัดเกษตรนิคม ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ค่ายตำรวจตระเวนชายแดนที่วัดกงหราใหม่ อำเภอกงหรา ค่ายทหารที่บ้านหนองไทร ตำบลสมหวัง อำเภอกงหรา ค่ายทหารที่วัดบ้านพุด หรือวัดคลองเฉลิมสุวรรณวงศ์ อำเภอกงหรา ค่ายทหารที่บ้านท่าเชียด อำเภอป่าบอน เป็นต้น

4 ธันวาคม พ.ศ. 2513 หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ได้ลงข่าวเกี่ยวกับความเห็นของนายอำเภอ รongเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุงในเวลานั้น ว่า

การที่มีโจรผู้ร้ายชุกชุมมากในจังหวัดภาคใต้เนื่องมาจากค่าครองชีพและเศรษฐกิจของราษฎรตกต่ำลงมาก จะเห็นได้ว่าราคาขงเดิมขายได้กิโลกรัมละ 15 บาท ปัจจุบันขายได้เพียงกิโลกรัมละ 4 บาทเท่านั้น โดยรัฐบาลไม่เหลียวแลให้ความช่วยเหลือ จึงทำให้ราษฎรเดือดร้อนอย่างหนัก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองบ้านเมืองหย่อนประสิทธิภาพในการปราบปรามโจรผู้ร้าย มีหน้าซ้ำยังกดขี่ข่มเหงรีดไถ เมื่อราษฎรมีฐานะดีก็ยินยอมให้เจ้าหน้าที่รีดไถแต่ปัจจุบันนี้รายได้ตกต่ำ เมื่อไม่ยอมให้รีดไถจึงถูกกลั่นแกล้งกดขี่ข่มเหงต่าง ๆ ในที่สุดราษฎรทนความบีบคั้นไม่ได้จึงกลายเป็นโจรก็มี

พ.ศ. 2514 พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยภาคใต้ขยายงานอย่างได้ผล เนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่หลบหนีเข้าร่วมกับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติจำนวนมาก องค์การนำจังหวัดพัทลุง - ตรัง - สตูล ขยายหน่วยงานเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 หน่วยงานเป็น 4 หน่วยงาน ส่วนในพื้นที่จังหวัดสงขลาที่มีการดำเนินการเคลื่อนไหวและขยายมวลชนในพื้นที่บ้านวังพา ตำบลตำเสา และบ้านปลักคด ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ออกไปได้ 3 เขตงาน และประกาศจัดตั้งองค์การนำจังหวัดสงขลาขึ้น

21 มกราคม พ.ศ. 2514 พลเอกประภาส จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและผู้บัญชาการป้องกันการทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป (ผอ.ปค.) พร้อมด้วยพลเอกสุรภิกษณ์ มัลลิก เสนาธิการทหาร เดินทางโดยเฮลิคอปเตอร์มาลงที่หน้าสนามโรงเรียนป่าพะยอม ฝ่ายทหารยิงนักปฏิวัติคนหนึ่งแล้วให้ตัดศีรษะเสียบประจานที่ค่ายช่องซด ทิศตะวันตกของบ้านโรงช้าง เพื่ออวดผู้หลักผู้ใหญ่ที่เดินทางมาเยี่ยม จากนั้นไปมีการสู้รบกันบ่อยขึ้น บางครั้งเกิดขึ้นในงานแข่งหนังตะลุง หรือในงานขึ้นบ้านใหม่

19 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 นายอำเภอ รongเงิน ได้ชี้แนวทางการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายว่า

1. รัฐบาลจะต้องอบรมพัฒนาจิตใจของเจ้าหน้าที่ ตำรวจทหารและข้าราชการบางคนเสียใหม่ที่ชอบใช้อาวุธรังแกประชาชน

2. รัฐบาลควรจะได้ทุ่มเงินงบประมาณพัฒนาชนบทให้มากที่สุด เพื่อลำเลียงผลผลิต และการคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้น

3. รัฐบาลจะต้องให้หลักประกันสวัสดิภาพและความเป็นธรรมแก่ประชาชนโดยเอาข้าราชการที่ซื้อตั๋วไปปกครอง ข้าราชการผู้ใดทำผิดควรจะได้ลงโทษโดยไม่ดูหน้าปะจมูก หรือถือพวก ควรใช้ความยุติธรรมเป็นหลัก และให้ถือว่า คนทำความดีเอาความดีเข้าไปแก่ แต่คนทำชั่วเอาความยุติธรรมเข้าไปแก้ไขไม่ใช่ความชั่วหรือความดีเข้าไปแก้ไข

30 มกราคม พ.ศ. 2515 นสพ.เคลลินิวส์ได้ตีพิมพ์ข่าว กำลังของตำรวจ – ทหารบุกเข้ายึดค่ายของ “ผู้ก่อการร้าย” ที่บ้านลำใน หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ (อำเภอเมืองพัทลุงในเวลานั้น) ว่า

เป็นค่ายของนักปฏิวัติประมาณ 100 คน รอบค่ายมีหลุมขุดล้อมรอบ 24 หลุม บังเกอร์สูง 2 เมตร หนา 1 เมตร อยู่ทั้งด้านหน้าด้านหลัง มีอุโมงค์สำหรับหลบหนี 1 แห่ง เรือนนอนมุงด้วยหลังคาใบหวาย 31 หลัง มีโรงอาหาร โรงประชุมพร้อมโต๊ะ ม้านั่ง เตาไก่อ๊ สนามบาตเกดบอล ถังน้ำทำด้วยไม้ 2 ใบ ตะเกียงเจ้าพายุ กระจับปี่ กระจับปี่จำนวนมาก และรองเท้าผ้าใบหลายสิบคู่ ทางด้านตะวันออกของค่ายเต็มไปด้วยไร่มันสำปะหลัง 2 ไร่ (ต้นข้าวตั้งกล่าวระบุว่า “2 ไร่”...การระบุในที่นี้เพื่อเป็นตัวอย่างของการสร้างภาพบางอย่างขึ้นมาในลักษณะการโฆษณาชวนเชื่อเกินความจริงที่มวิชัย)

23 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 นสพ.เคลลินิวส์ ได้ลงข่าวว่า

เมื่อเวลา 10.00 น.ของวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 พลตรีสุวรรณ อินทุลักษณะ ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงได้ออกประกาศใช้อำนาจกฎอัยการศึกเต็มอัตราในพื้นที่ที่มีผู้ก่อการร้ายคุกคาม โดยสั่งในฐานะผู้อำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์เขตพัทลุง ห้ามไม่ให้ราษฎรใน 17 ตำบล 5 อำเภอออกจากบ้านในเวลากลางวันเพื่อให้การกวาดล้างได้ผลอย่างเต็มที่ รายละเอียดในคำสั่งพอสรุปได้ว่า เนื่องจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้กระทำการคุกคามต่อเจ้าหน้าที่และราษฎรหนักมีขึ้นตามลำดับ ภายใน 10 วันได้ข่มขู่เจ้าหน้าที่ 2 ครั้ง โจมตีฐานปฏิบัติการ 2 ครั้ง นำราษฎรที่ไม่ให้ความร่วมมือหลายคน จึงจำเป็นต้องทำการกวาดล้างอย่างเจ็บขาด โดยการส่งทหาร ตำรวจ และอาสาสมัครราว 500 คนออกลาดตระเวนอยู่ในพื้นที่ แต่การกระทำกวาดล้างได้ด้วยความลำบาก เนื่องจากผู้ก่อการร้ายชอบแฝงมาในคราบของราษฎรออกก่อกวนความสงบอยู่เสมอจึงต้องประกาศห้ามไม่ให้ราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ค่อยไปนี้ออกจากบ้านเวลา 18.00 - 06.00 น.ของวันรุ่งขึ้น

- เขตอำเภอเมือง มี ตำบลเขาเจ็ยก โคกชะงาย ชะรัด กงหรา บ้านนา ร่มเมือง กลองเฉลิม

- เขตอำเภอควนขนุน มี ตำบลเขาปู่ เขาย่า ตะแพน ป่าพะยอม คอนทราย ปันแด เกาะเต่า

เขตอำเภอเขาชัยสน มี ตำบลควนขนุน ตะโหมด

- เขตอำเภอปากพะยูน มี ตำบลป่าบอน

ทั้งนี้เพื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามจะได้แยกได้ถูกว่าใครเป็นพลเมืองดีหรือพลเมืองร้ายกันแน่ เพราะที่แคว้นมาปรากฏว่า กว่าจะทราบว่าใครเป็นพลเมืองดีหรือพลเมืองร้ายก็เกิดการยิงเสียชีวิตกันไปแล้ว ทำให้การปราบปรามไม่ได้ผล ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนออกมาพ้นพ่านในเวลาดังกล่าว ทหารอาจจะยิงทิ้งหรือถูกจับมาสอบสวนได้

ภายใต้กฎอัยการศึก บางชุมชนชาวบ้านเกิดการหลบหนีโยกย้ายจนหมู่บ้านไร้ผู้คน ไร่บ้านต้องกลายเป็นไร่ป่าต้องขี้เขี้ยหากินเอาเอง “แมวดึงออกอาหารจนร้องไม่ออก” บางชุมชน⁷⁶ เหลือแต่ เด็ก ผู้หญิง และคนสูงอายุ ในเวลานั้นถ้าเจ้าหน้าที่พบชาวบ้านที่มีนามสกุลตรงกับผู้เข้าร่วมกับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติจะถูกจับตัวไว้ ชาวบ้านซื้อข้าวสารได้ไม่เกิน 5 กิโลกรัม ซื้อข้าวสาร ซื้อกะปิมากในสายตาเจ้าหน้าที่จะถูกจับกุม ชาวบ้านจะต้องพักบัตรประชาชนติดตัวอยู่ตลอดเวลา มิฉะนั้นอาจถูกจับกุมหรือตายได้ “ที่เขยผมไม่พักบัตรประชาชนถูกขังอยู่ 7 วัน” อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความเข้มข้นของการปราบปรามภายใต้กฎอัยการศึก กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติยังคงได้รับการสนับสนุนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ยังมีเขาชนเป็นกำลังหนุนเข้าร่วมในกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติ ยังมีเสื้อผ้าให้นักปฏิวัติได้สวมใส่ ชาวบ้าน “นุ่งหนับเพล(กางเกงขายาว)ไว้ใน นุ่งผ้าถุงไว้นอก” เพื่อให้สามารถผ่านด่านตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ “ซื้อปลาทุเค็มเหน็บพัก” “ซื้อยารักษาโรคชุกมาในกางเกงใน” เมื่อนั่งรถโดยสารผ่านด่านตรวจต้องบนบานให้ศักดิ์สิทธิ์ช่วยว่า “แม่เจ้าพระคุณ พ่อเจ้าพระคุณ ช่วยกัน” ชาวบ้านไม่เคยหยุดการช่วยเหลือ พวกเขาทำทุกอย่างเพื่อไม่ให้นักปฏิวัติ “อด” ขอม “คิดสิลห้า(ข้อมูลตา) ตลอดเพื่อสหาย” จัดตั้งกลุ่มสนับสนุนรองเท้าเพื่อให้นักปฏิวัติได้ใช้ ทุ่มเทการสนับสนุนมากมายเพื่อกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติถูกหลอกลวงของพวกเขา

พ.ศ. 2515 - 2516 เกิดการสู้รบที่ตำบลบ้านนาหลายครั้ง การสู้รบครั้งแรกเกิดขึ้นที่สวนเรียนพาด⁷⁷ โดยกองกำลังของนักปฏิวัติได้ยิง อส.และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 ศพตั้งไว้ที่ศาลากลางหมู่บ้าน เมื่อกองกำลังเจ้าหน้าที่เดินทางมาชั้นสุตรศพก็ถูกโจมตี กองกำลังของเจ้าหน้าที่เสียชีวิตจำนวน 4 ศพ จากนั้นชาวบ้านก็เริ่มถูกกวาดล้างจับกุม ถูกนำไปเผาจนถึงแคว แต่เหตุการณ์ครั้งสำคัญที่สุดที่ชาวบ้านต้องตายจำนวนมาก หรือไม่ก็ต้องอพยพหลบหนีจากหมู่บ้านไปยังหมู่บ้านที่ห่างจากเขตป่าเขา และจำนวนนับร้อยคนต้องหลบภัยไปอยู่กับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติในเขตป่าเขา ก็คือ การที่กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติเข้าโจมตีกองทหารที่ตั้งอยู่ ณ บริเวณบ้านของนายเมือง จันทรศรีกรล ในย่ำรุ่งของวันหนึ่ง เพื่อตอบโต้การกระทำของเจ้าหน้าที่ที่จับกุมเช่นฆ่าชาวบ้านลำใน ภายหลังจากสู้รบที่สวนเรียนพาด บ้านเขาคราม หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านนา ถึงอำเภอศรีนครินทร์ก่อนหน้านั้น การโจมตีทำให้เจ้าหน้าที่เสียชีวิต 14 ศพ นายบุญธรรม คำจางค์ เล่าว่า หลังจากนั้น 2 วัน ทหารตั้งด่านสกัดที่หัวควนคลองวงหน้าค่ายทหารซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านต้นไทร หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านนา ถึงอำเภอศรีนครินทร์ ชาวบ้านถูกจับประมาณ 50 คนบางคนถูกเตะด้วยรองเท้าคอมแบ็ทของทหาร บางคน

⁷⁶ เวทีวัดลำสินธุ์ 21 กันยายน พ.ศ. 2546

⁷⁷ เวทีสำนักสงฆ์ป่าสน บ้านเขาคราม 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ถูกคืบด้วยปืน 17 มม. นายบุญธรรม ถูกนายทหารนายสิบคนหนึ่งบังคับให้ถอดเสื้อที่ต้นเหรียญหลังค้ำยทหาร แล้วกล่าวว่า “มึงต้องตาย” แต่ทหารที่รู้จักขอร้องว่าอย่าทำเช่นนั้นเพราะนายบุญธรรม เคยบรรทุกน้ำแข็งข้าวสารให้ทหารในค่ายเสมอ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้หมู่บ้านต้องร้างผู้คนไปนานนับเดือน จำนวนผู้คนที่ต้องหลบหนีเข้าป่ามีมาก อดีตนักปฏิวัติเล่าว่า เนื่องจากมีชาวบ้านหลังไหลเข้าไปมาก ต้อง “ย้าย” ข้าวเปลือกให้แห้งเพื่อซ่อมเป็นข้าวสาร จึงจะพอหุงเลี้ยงผู้คนจำนวนมากเหล่านั้น ตรงกับที่นายบุญธรรม เล่าว่า ข้าวเปลือกในลอมข้าว 8 เกวียนถูกบรรคานักปฏิวัตินำไปกินกันจนหมดลอม พร้อมปืนยาวที่ซุกไว้ในลอมข้าวอีก 1 กระบอก ทั้งนี้ภายหลังนักปฏิวัติได้จ่ายค่าปืนให้ 600 บาท พร้อมค่าข้าวเปลือกอีกจำนวนหนึ่ง

ช่วงปี พ.ศ. 2516 – 2517 ทหาร ตำรวจ กวาดล้างจับใหญ่ เกิดการ “เผาถางถ้างแดง” ที่ลือลั่นที่สุด ชาวบ้านสูญหายและตายโดยไม่ทราบสาเหตุเป็นจำนวนมาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูกลอบยิงโดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัดไปหลายคน จนไม่มีใครอยากเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เรื่องที่สะเทือนใจที่สุดเรื่องหนึ่ง คือ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2516 นางสาวรรณา ศรีศักดิ์ เข้าป่าขอเป็น “ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์” แต่ฝ่ายนั้นไม่ยอมรับเพราะไม่เชื่อใจ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2516 โดยที่ไม่มีใครคาดคิด เธอถูกทางการจับไปเผาถางถ้างแดงที่ค่ายทหารบ้านเกาะหลุง พร้อมคนอื่น ๆ เช่น นายฉาย วรรณไทย์ ผู้ใหญ่ดำ อินยอด กระทั่งบุตรธิดาของฉายและน้องของผู้ใหญ่ดำ เข้าป่าเป็นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์กันจริง ๆ

“การเผาถางถ้างแดง” ได้คลี่คลายไปภายหลังเหตุการณ์ วันที่ 14 – 15 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งทำให้รัฐบาลทหารของจอมพลถนอม จอมพลประภาสต้องล่มสลายลง ทั้ง 2 จอมพลต้องหลบหนีออกจากประเทศไป

พ.ศ. 2517 มีการเคลื่อนไหวประชาธิปไตยทั่วประเทศ รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาอาสาสมัครประชาธิปไตยจำนวนมากเดินทางไปยังในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่ประชาธิปไตย ทำให้ขบวนการนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้สัมผัสกับปัญหาต่าง ๆ ของประเทศชาติและประชาชน นำสู่การเปิดเผยเรื่องราวของประชาชนจำนวนมากต้องเผชิญกับความไม่เป็นธรรม รวบรวมการใช้อำนาจไม่เป็นธรรมของทางราชการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ

สิงหาคม พ.ศ. 2517 นักปฏิวัติชุมชนยิงรถยนต์ผู้บังคับบัญชาของกองทหารที่ตั้งฐานปฏิบัติการอยู่ที่บ้านห้วยไทร ตำบลตะพาน อำเภอศรีบรรพต ที่บ้านทุ่งขวน ตำบลชุมพล กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง พลขับเสียชีวิต ต่อจากนั้นมีเฮลิคอปเตอร์เข้ามายิงกราดบริเวณที่เกิดเหตุการณ์ แต่ยิงตอบได้ขึ้นไป มีชาวบ้านจากที่ต่าง ๆ เดินทางมาดูการสู้รบที่เกิดขึ้นคั่งกล่าวเหมือนดู “ภาพยนตร์” เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทางราชการไม่อาจทำอันตรายนักปฏิวัติได้ นายอำเภอเมืองพัทลุงซึ่งบัญชาการสู้รบอยู่ได้สั่งให้ยิงชาวบ้านที่มุ่งดูเหตุการณ์ จนเกิดโศกนาฏกรรม 10 ศพที่บ้านทุ่งขวน ชาวบ้านในตำบลชุมพลยังคงจดจำเหตุการณ์ดังกล่าวตราบนิจปัจจุบัน⁷⁸

26 มกราคม พ.ศ. 2518 มีการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 นายไรราน อรุณรังสี สมาชิกพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

⁷⁸ เวทีบ้านหนองโหมรง 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547

จังหวัดพัทลุง เข้าไปมีปากเสียงในรัฐสภา ว่ากันว่าในเวลานั้นถ้า พ.ค.ท.ส่งสมาชิกพรรคลงแข่งขันเพื่อเลือกตั้งในเขตพัทลุง - ตรัง - สตูล จะต้องได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างแน่นอน

3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้เข้าพบนายจำลอง พลเดช ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง เพื่อสอบถามเรื่องราวของเหตุการณ์ดังแคงพัทลุง นายจำลอง กล่าวว่า เท่าที่ทราบก็คือ เมื่อคราวเดินทางไปแจกสิ่งของให้ราษฎรที่ถูกน้ำท่วม พบว่าราษฎรหวาดกลัว กอ.ปค.มาก และกลัวภัย “อั้งแคง” ที่เคยใช้นั่งราษฎรมาแล้วตามข่าว “ผมพบราษฎรชื่อนางน้อมอยู่บ้านแพน อำเภอเมืองพัทลุงมารับสิ่งของแล้วเล่าให้ผมฟังว่า สามีกูกทหารจับไปเมื่อสามปีก่อนไม่เห็นส่งตัวกลับมา ถามคนที่ถูกจับด้วยกันและถูกส่งกลับมาแล้วบอกว่า สามีกูกฆ่าในอั้งแคง ผมก็รู้ระแคะระคายเท่านั้น จริงเท็จแค่ไหนต้องสอบสวนดูก่อน”

9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 นสพ.ไทยรัฐ ก็ได้ตีพิมพ์คำสัมภาษณ์ของพันโททหารอดีตนายแพทย์ทหารประจำค่ายเสนาณรงค์ว่า

ปี 2515 เป็นปีที่ปราบผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์พัทลุงรุนแรงมาก เดิมมีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ประมาณ 300 คน แต่หลังจากมีการปราบหนักมีเพิ่มขึ้นประมาณ 3,000 คน เนื่องจากญาติของผู้ที่ถูกจับยึดอั้งแคงต่างหนีเข้าป่าเป็นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หมด คือเมื่อถูกฆ่าตาย 1 คน จะมีญาติเข้าร่วมเป็นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ 10 ถึง 20 คน พ.ค.ท.ผู้หนึ่งที่ร่วมปราบด้วยตนเองเล่าว่า กอ.ปค.เขตพัทลุงปราบชาวบ้านเหมือนล่าสัตว์ป่า วิธีปราบก็คือออกปราบด้วยรถหุ้มเกราะชุดละ 36 คน ตอนเข้ามีด พบราษฎรกำลังกรีดยางก็ฆ่าหรือไม้ก็จับเชียดคอผ่าหัวแล้วเอาไปโยนทิ้งต่างตำบล จากนั้นก็บังคับให้ตำรวจมาพลิกศพแล้วบอกว่าไม่ทราบชื่อ สาเหตุที่ปราบหนัก ก็เพราะเจ้าหน้าที่ กอ.ปค.แค้นที่พวกคนถูก ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ซุ่มโจมตีที่บ้านเขาหม้อ ตำบลกงหรา อำเภอเมืองพัทลุง และที่บ้านห้วยไต่ อำเภอเขาชัยสน เมื่อ ปี พ.ศ. 2515 เขตที่ชาวบ้านตายมาก คือ

1. ตำบลป่าบอน อำเภอปากพะยูน
2. ตำบลตะโหนด อำเภอเขาชัยสน
3. ตำบลชะรัด ตำบลคลองเฉลิม ตำบลกงหรา ตำบลบ้านนา ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลโคกชะงาย ตำบลร่มเมือง อำเภอเมืองพัทลุง
4. ตำบลตะแพน ตำบลเขาปู่ ตำบลเกาะเต่า ตำบลป่าพะยอม อำเภอควนขนุน

10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 นสพ.เดลินิวส์ ได้ตีพิมพ์ข่าวที่นายวิญญู อังคนารักษ์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทยได้เรียกตัวนายจำลอง พลเดช ไปพบที่จังหวัดสงขลา กรณีที่ได้ทำรายงานความประพฤติดของ พ.อ. จำรัส มหาผลที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัดและรองผู้อำนวยการ กอ.ปค. ในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการไปโจมตีนายโรน่าน อรุณรังสี ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย นายวิญญู อังคนารักษ์ เห็นว่า นายจำลองไม่น่าทำให้เรื่องบานปลายเป็นที่น่ารังเกียจของประชาชน คราวหน้าคราวหลังจะทำอะไรให้หนักถึงส่วนรวมบ้าง นายจำลอง จึงตอบย้อนไปว่า หน่วยงาน กอ.ปค.เป็นเพียงตำแหน่งแต่งตั้งเท่านั้น แต่โดยอำนาจจริง ๆ แล้วกลับไปอยู่ที่เจ้าหน้าที่ที่ส่งมาโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ นสพ.เคลิโทม์ ฉบับ 10 กุมภาพันธ์ดังกล่าวยังได้ตีพิมพ์ความคิดเห็นของ ดร.ศุลยาพร สุวรรณจินดา และอาจารย์สมบุรณ์ สุขสำราญ สองอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่า

เจ้าหน้าที่ของ กอ.ปค. มีอำนาจมากโดยเฉพาะ อส. ซึ่งเป็นการไม่เหมาะสมที่จะทำการในนามของรัฐบาล เพราะเขาทั้งสองเคยทำการวิจัยเกี่ยวกับชาวบ้านแล้วพบว่า ชาวบ้านมีการเกลียดชัง อส.มากกว่าเจ้าหน้าที่ กอ.ปค.ที่เป็นทหารและตำรวจเสียอีก สำหรับรัฐบาลนั้นจะต้องยอมรับการต่อสู้ทางอุดมการณ์ว่า เป็นเรื่องการต่อสู้ทางความคิด และที่ชาวบ้านกลัวระบบคอมมิวนิสต์มากก็เพราะชาวบ้านถูกล้างสมองด้วยกลไกของสังคมนิยมทั้งบรรยากาศของสงครามเย็น อย่างไรก็ตามทั้งสองได้กล่าวอย่างไม่เชื่อว่าอุดมการณ์อะไรที่ดีต่อประเทศไทยหรือเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ หากมีการศึกษาถึงระบบต่าง ๆ แล้วก็ควรที่จะต้องรู้จักนำมาผสมผสานส่วนดีของระบบที่ขัดแย้งกันโดยพิจารณาถึงลักษณะของสังคมไทยในปัจจุบัน ในความเห็นของอาจารย์ทั้งสองคนนั้น เห็นว่า ชาวบ้านพ่อกำลังเสียขวัญ หวาดผวา รัฐบาลพึงให้ความสำคัญเป็นธรรมดาแก่ชาวบ้านที่เสียคุณสมบัติ ถูก ญาติ โดยการใช้อำนาจเถื่อนของเจ้าหน้าที่โดยอ้างถึง “ความมั่นคงของชาติ” การใช้จ่ายเงินฟาดหัวแบบกรณีนาทรายไม่มีความหมายในด้านมนุษยธรรม และการกระทำเช่นนั้นจะอ้างว่าเป็นการผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมไม่ได้ ทั้งนี้เพราะประชาชนหวังความยุติธรรม ความสุข ความปลอดภัยจากกลไกของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งตรงกันข้าม ประชาชนย่อมมีสิทธิแสวงหาความปลอดภัย และความชอบธรรมด้วยตนเอง และรัฐบาลจะเฉยเมยไม่ได้โดยเด็ดขาด

11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 นสพ.สยามรัฐ ได้ตีพิมพ์บทความของนายเกษม ศิริสัมพันธ์ เรื่องหัวเลี้ยว-หัวต่อ ได้กล่าวถึงการปราบปรามของทางการที่มีการจับผู้ต้องสงสัยใส่ “ถังแดง” คือ ใส่น้ำมันแล้วเผาทั้งเป็นว่า “มีลักษณะเป็นการทารุณโหดร้าย” อันเป็น “วิธีการที่ร้ายกาจที่สุด” นายเกษมได้อ้างถึงคำพูดของพระเถระชั้นผู้ใหญ่ของจังหวัดสงขลาที่เป็นคนพ่อกว่า “ในสมัยนั้นเมื่อการปราบปรามเข้าขั้นโหดร้ายทารุณกันสุดขีด เสียงร้องไห้ดังระงมไปทั้งจังหวัดพ่อก” นายเกษมให้ความเห็นว่า เมื่อการปราบปรามดำเนินไปอย่างโหดร้าย ก็ทำให้มีผลเท่ากับขับไล่ประชาชนให้วิ่งเข้าไปหาฝ่ายตรงกันข้ามมากยิ่งขึ้น “เดชะบุญเมืองไทยเรายังมีอะไรยึดเหนี่ยวกันไว้ได้ แม้แต่พระสงฆ์องค์เจ้าก็ทนอยู่ไม่ได้ต้องออกบิณฑบาตรร้องขอเมตตาธรรมจากฝ่ายบ้านเมือง การปราบปรามแบบโหดร้ายป่าเถื่อนจึงบรรเทาลง” นายเกษม ศิริสัมพันธ์สรุปว่า

การก่อการร้ายนั้นไม่ว่าจะเกิดขึ้นในที่ใดก็มีสาเหตุมาจากความไม่เป็นธรรมซึ่งเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นผู้สร้างขึ้น เมื่อประชาชนเดือดร้อนก็เลยออกป่า ซึ่งความจริงก็มีอยู่ว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ยอมฉวยโอกาสเข้าแทรกแซงเป็นธรรมดา การแก้ปัญหาเช่นนี้ ไม่ใช่ใช้วิธีปราบปรามแบบป่าเถื่อน เพราะถ้าทำอย่างนั้นก็ยิ่งจะทำให้แผ่นดินลุกเป็นไฟ แต่ควรจะใช้วิธีเอาน้ำเย็นเข้าลูบ กล่าวคือ กำจัดข้าราชการและเจ้าหน้าที่ซึ่งสร้างความเดือดร้อนลำเค็ญให้แก่ชาวบ้านให้หมดสิ้นไป เมื่อแผ่นดินเย็น

แล้ว ใครเลยจะหลงอยู่ในป่าเขา ที่แปลกก็มีแต่เพียงว่า เรื่องง่าย ๆ เพียงนี้ ก็ยังไม่เห็นมีใครที่มีอำนาจจะเข้าใจกันสักที

14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518⁷⁹ ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนท.) โดยนายพินิจ จารุสมบัติ รองเลขานุการฝ่ายการเมือง รักษาการเลขานุการ และคณะซึ่งได้เดินทางเข้าหาข้อเท็จจริงในกรณีเผด็จแดงที่จังหวัดพัทลุง ได้นำชาวบ้านจากพัทลุงเล่าเหตุการณ์กรณีแดงพัทลุงท่ามกลางความสนใจของประชาชนจำนวนมากที่ท้องสนามหลวง นายอ่ำ รองเงิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพัทลุงเป็นผู้บัญญัติคำ “แดงแดง” เพื่อเรียกกรณีโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดพัทลุงในการปราศรัยท่ามกลางประชาชนจำนวนมากดังกล่าว

16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 ผู้นำชาวบ้านจากจังหวัดพัทลุงเข้าพบ พล.อ.สายหยุด เกิดผล ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ที่สวนรื่นฤดี

เหตุการณ์ดังกล่าวตกเป็นข่าวทั่วประเทศด้วยก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อการป้องกันและปราบปรามมาก ถึงขนาดมีการเสนอให้ยุบกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน โดยนายธานี ศักดิ์เศรษฐ์ และนายอาคม สุวรรณพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยก็เสนอให้ยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ ผู้สื่อข่าวเรื่องนี้ไปซักถามความเห็นของพล.อ.สายหยุด เกิดผล ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และได้รับคำตอบว่า “คนไม่เคยทราบเรื่องเลย จึงต้องฟังหูไว้หูก่อน” ส่วนพล.อ.จำรัส มหาผล รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในเขตพัทลุงปฏิเสธว่า “ข้อกล่าวหาดังกล่าวไม่เป็นความจริง และว่านักศึกษาถูกลูกไม้ของคอมมิวนิสต์เข้าแล้ว”

พ.ศ. 2518 พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา ได้สั่งการให้ย้ายกองทหารออกจากที่พื้นที่ในเขตที่ถูกร้องเรียนเรื่องการกระทำที่น่ากลัวนั้น อย่างไรก็ตาม พล.อ.กฤษณ์ ได้เสียชีวิตไปก่อนที่ทุกฝ่ายจะสามารถหาข้อสรุปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้ จากนั้นความรุนแรงทางการเมืองได้เพิ่มความรุนแรงเป็นลำดับ

6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เกิดกรณีสังหารหมู่กลางเมืองที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เกิดการรัฐประหารยึดอำนาจล้มล้างรัฐธรรมนูญของประเทศโดยคณะปฏิรูปการปกครอง เกิดความตึงเครียดทางการเมืองทั่วประเทศ ขบวนการนักศึกษาปัญญาชนนักการเมืองผู้รักชาติรักประชาธิปไตยจำนวนมากหลบหนีภัยการเมืองเข้าร่วมกับ พ.ค.ท. ในเขตป่าเขาทั่วประเทศ รวมทั้งในเขตพัทลุง - ตรัง - สตูล เดิมความเข้มแข็งเติบโตให้กับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

พ.ศ. 2521 - 2522 การสู้รบระหว่างกองทัพแห่งชาติของรัฐบาลกับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติขยายตัวออกไปสูงสุด กระทั่งเกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญระหว่างประเทศนั่นคือ กองทัพเวียดนามบุกเข้าล้มล้างรัฐบาลพลพตในกัมพูชา กองทัพจีนบุกเข้าไปในเวียดนามในสิ่งที่เรียกว่า สงครามสั่งสอนเวียดนาม กลายเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่กระทบต่อการต่อสู้ด้วยอาวุธของ พ.ค.ท. ในประเทศอย่างรุนแรง

⁷⁹ เอกสาร ก/ป7/2518/9 หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรุงเทพฯ ฯ

พ.ศ. 2523 ภายใต้้นโยบาย 66/23 รัฐบาลได้ทบทวนการดำเนินนโยบายทางการเมืองในอดีต หันมาผลักดันให้บ้านเมืองมีประชาธิปไตยที่ละชั้น ขณะเดียวกันก็ดำเนินการปราบปรามกบฏอย่างรุนแรงที่สุดอย่างต่อเนื่องภายใต้ยุทธการทางทหารที่เรียกว่า “ได้ร่มเย็น”

ปลายปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นไป นักปฏิวัติทยอยกันออกมอบตัวต่อทางราชการ กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติเริ่มหดตัวถดถอยลง

ต้นปี พ.ศ. 2525 พ.ค.ท. เปิดการประชุมพรรคสมัชชาครั้งที่ 4 ภายหลังกการประชุมดังกล่าว นักปฏิวัติในเขตพัทลุง - ตรัง - สตูลเกิดการยุบตัวอย่างรวดเร็ว เกิดภาวะการที่ชุมชนต้องการให้กองกำลังอาวุธยืนอยู่ได้กระทั่งเสนอต่อนักปฏิวัติว่าจะจ่ายค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนให้ แต่ไม่ยอมให้ลูกหลานของตนเข้าร่วมกับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติอีก

พ.ศ. 2534 กองกำลังอาวุธที่หลงเหลืออยู่สามารถตกลงกับทางราชการอย่างเป็นทางการ ในการดำเนินการร่วมกันของทั้งสองฝ่ายที่เรียกว่า “โครงการกระตุกเข้าบัว” มีการมอบอาวุธให้กับทางราชการ แสดงนัยยะว่าการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธที่ดำเนินมา เกือบ 30 ปีได้ยุติลงแล้วอย่างเป็นทางการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดาถาวรเศรษฐ์ และนายแพทย์นายแหง ไตรจิราการ อดีตกรรมการกลางชุดที่ 4 ของ พ.ค.ท. ได้กล่าวถึงสาเหตุอันนำไปสู่การยุติบทบาทของ พ.ค.ท. ในทรรณะของพวกเขาไว้ว่า⁸⁰

1. ระบบประชาธิปไตยภายในพรรคหรือภายในขบวนการปฏิวัติภายใต้การนำของ พคท. นั้นจำกัดมาก เน้นหนักแต่ด้านรวมศูนย์ ไม่มีระบบการเลือกตั้ง (ตามที่ระบุไว้อย่างสวยหรูในระเบียบการพรรค) มีแต่การแต่งตั้งเสียเป็นส่วนใหญ่ กว่าร้อยละ 95 เป็นการแต่งตั้งทั้งสิ้น ไม่เปิดโอกาสให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้แสดงออก ได้พิสูจน์ตนเอง มีแต่เพียงระบบคิดเดียว วิธีคิดเดียวเท่านั้นเห็นแตกต่างไม่ได้ หากคิดเห็นแตกต่างกันไปก็จะต้องมีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา

2. ระบบความคิดของ พคท. แข็งทื่อ ไม่เป็นตัวของตัวของตัวเอง ไม่เป็นวิทยาศาสตร์แสดงออกชัดที่ลอกเอาวิธีวิเคราะห์สังคม ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี หาทางปฏิวัติ วิธีการสร้างพรรค วิธีการสร้างกองทัพ เอามาจากจีนทั้งดุ้น ปฏิบัติคือความคิดเหมาเจ๋อตงเฉกเช่นเดียวกับ “โครงการแห่งสวรรค์” หากสิ่งใดก็ตามไม่มีการระบุไว้ในความคิดเหมาเจ๋อตงแล้ว ก็เป็นอันว่าไม่ถูกต้องทั้งนั้น- สรรพสิ่งไม่อาจจะพัฒนาไปกว่าที่ระบุไว้ในความคิดเหมาเจ๋อตง (ที่เปรียบเสมือนประกาศิตอันศักดิ์สิทธิ์จากสรวงสวรรค์) ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นการพยายามจะนำเอาการปฏิวัติประเทศไทยไปยึดใส่กรอบของการปฏิวัติจีน เป็นการแสดงออกอย่างชัดเจนถึงระบบความคิดแบบจินนิยมอภิปรัชญา ที่น่าขันที่สุดก็คือ แม้แต่วินัยของ ท.ป.ท.เองก็ไปลอกเอาวินัยของทหารจีนมาทุกตัวอักษร เช่นนี้แล้วจะหมายความว่าอย่างไรกัน

⁸⁰ ธิดา ถาวรเศรษฐ์ และแหง ไตรจิราการ, ปาแตก ความเป็นจริงของการประชุมสมัชชา ฯ 4 พคท. มติชน : กรุงเทพฯ ฯ , หน้า 27 - 29

3. การรังเกียจเคียดฉันท์ ดูถูก ดูหมิ่นปัญญาชน นายทุนน้อย ต่าง ๆ นานา ด้วยข้อหาอันฉกรรจ์ต่าง ๆ เช่น เป็นพวกที่โลเล ไม่อินหยัด เป็นพวกเสรีไร้วินัย เป็นพวกเพี้ยน เป็นพวกที่ไม่เค็ดเคี้ยวแน่นแน่มั่นคง วีรชนเอกชนสูง เน้นทางด้านปัญญาชนมากเกินไปใน การที่จะไปประสานกับกรรมกรชาวนา

ความพยายามที่จะครอบงำแนวร่วม ใช้แนวร่วมเป็นเพียงเครื่องมือที่จะไปบับรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมืองของตนเองเท่านั้น การแยกแนวร่วมออกจากมวลชนพื้นฐานที่เป็นจริงของพวกเขา การทำให้แนวร่วมแดงโดยไม่จำเป็น การสร้างความเข้าใจที่ผิด ๆ เกี่ยวกับ “จินตภาพของคำว่า แนวร่วม” ให้พลพรรคของคนให้ปรากฏภาพในลักษณะที่แนวร่วมดูราวกับว่าเป็นตัวประหลาดอะไรอย่างหนึ่งที่ต่ำต้อยกว่าตน ในคุณภาพเชิงการตรากตรำทำงานปฏิวัติที่ยากลำบากไม่ตีเท่า เรียกร้องตนเองในการอุทิศเพื่อการปฏิวัติไม่ได้ตีเท่า ต้องปฏิบัติต่อแนวร่วมให้เกิดความรู้สึกที่แปลกแยกออกไป

4. การไม่เป็นตัวของตัวเองทางด้านนโยบายต่างประเทศ การแสดงท่าทีต่อปัญหาต่าง ๆ ทางสากลที่เหมือนกับจีนทุกอย่าง การลอกแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศจีนทุกอย่างมาใช้ในการปฏิวัติไทย ล่าสุดที่เห็นได้ชัดก็คือ การสวมวิกก็ค้อตฤษฎี 3 โลก ของจีนอย่างไม่ลืมหูลืมลิ้มคาต่อความเป็นจริงของโลก และไม่ได้เริ่มต้นจากความเป็นจริงและผลประโยชน์ของการปฏิวัติไทยและประชาชนไทย

5. เขตงานที่ขยายไม่ออกเป็นเวลานานในภาคเหนือ ความเย่อหยิ่ง ยโส โอหังของผู้ปฏิบัติงานในระดับสูงในภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ยอมเปิดตายอมรับ ความเป็นจริงที่ดำรงอยู่”

ชุมชนศรีนครินทร์หลังการยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธถึงปัจจุบัน

ภายหลังตัดสินใจคืนสู่บ้าน ชุมชนในฐานะชาวบ้านทั่วไปคนหนึ่งแล้ว บรรดาอดีตนักปฏิวัติส่วนใหญ่ยอมรับการเข้าศึกษาอบรมของศูนย์การณเขตจังหวัดพัทลุงเพื่อกลับไปใช้ชีวิตอย่างอิสระเช่นชาวบ้านทั่วไป ยอมรับชื่อใหม่ที่ทางการเรียกว่า “ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย” ส่วนนักปฏิวัติที่หลงเหลืออยู่ก็มีความพยายามต่อสู้กับรัฐบาลต่อไปด้วยความอ่อนแรงลง กระทั่ง พ.ศ. 2534 ถือเป็นปีที่กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติเหล่านั้นยุติอย่างเป็นทางการ แม้ว่าบุคคลบางคนอาจยุติความเป็นนักปฏิวัติหลังจากนั้นแล้วก็ตาม

ส่วนใหญ่ของอดีตนักปฏิวัติได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยความลำบาก ด้วยความสับสน เป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวใหม่อีกครั้ง หลายคนเล่าว่า สมาชิกของครอบครัวเพิ่มขึ้นกว่า บ้านที่เคยอยู่อาศัยได้ชำรุดทรุดโทรมไป ไม่มีอาชีพรองรับอีกทั้งภาระใช้ชีวิตในชุมชนไปนานมาก กว่าเริ่มต้นชีวิตใหม่ช่างยากเย็น ทรัพย์สินที่สำคัญที่สุดที่พวกเขาพอมือ คือ “ใจ” จิตใจที่มุ่งมั่น จิตใจที่เคยกล้าต่อสู้กล้าเอาชนะ พวกเขาเริ่มต้นจากทรัพย์สินที่พอหลงเหลืออยู่ เริ่มต้นด้วยการปลูกไร่ใจกันและกันในหน่วยครอบครัวเล็ก ๆ ด้วยคุณธรรมที่ไม่ยอมสร้างภาระและไม่ยอมเป็นภาระของสังคม

แม้ว่าอาจมีบุคคลบางส่วนมองด้วยการดูหมิ่นถั่นแคลนว่า เป็นพวกหลงผิด บางคนไม่ให้ความช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแบบขอไปที บางคนคำใส่หน้าตรงว่า “ชั่ว” แม้ว่าการเริ่มต้นใหม่ของชีวิตการงาน การศึกษาหรือครอบครัวที่เสมือน “เต่า” เริ่มเดินออกจากเส้นทางแรกเริ่มของการแข่งขัน ขณะที่ครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนที่ไม่ได้เข้าร่วมการปฏิบัติเดินไปไกลแล้ว คง “กระต่าย” ที่วิ่งเต็มฝีเท้าแล้ว อย่างไรก็ตาม ญาติสนิทยังคงช่วยเหลือทั้งเงินทอง ที่ดินทำกินและกำลังใจ ด้วยความช่วยเหลือของญาติพี่น้องโดยไม่มีกำจ้ำเติม ด้วยความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์การณเขตในพื้นที่ ด้วยความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่บางคนของบ้านเมืองหรืออาจด้วยความดีที่เคยมอบให้กับชุมชน กับสังคมมานานนับปี ๆ นับสิบ ๆ ปี สุดท้ายอดีตนักปฏิบัติก็สามารถยืนขึ้นมาได้ใหม่ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง สามารถสร้างครอบครัวที่ค้ำจุนได้ ลูก ๆ ได้รับความศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยของรัฐหรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ไม่น้อยหน้าใคร มีงานทำ มีความภาคภูมิใจที่ครอบครัวเคยเป็นนักปฏิบัติ บางคนได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ให้ทำหน้าที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของชุมชน บางคนปฏิบัติงานดีเด่นได้รับเลือกให้เป็นคนดีศรีเมืองลงจากการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนของตน

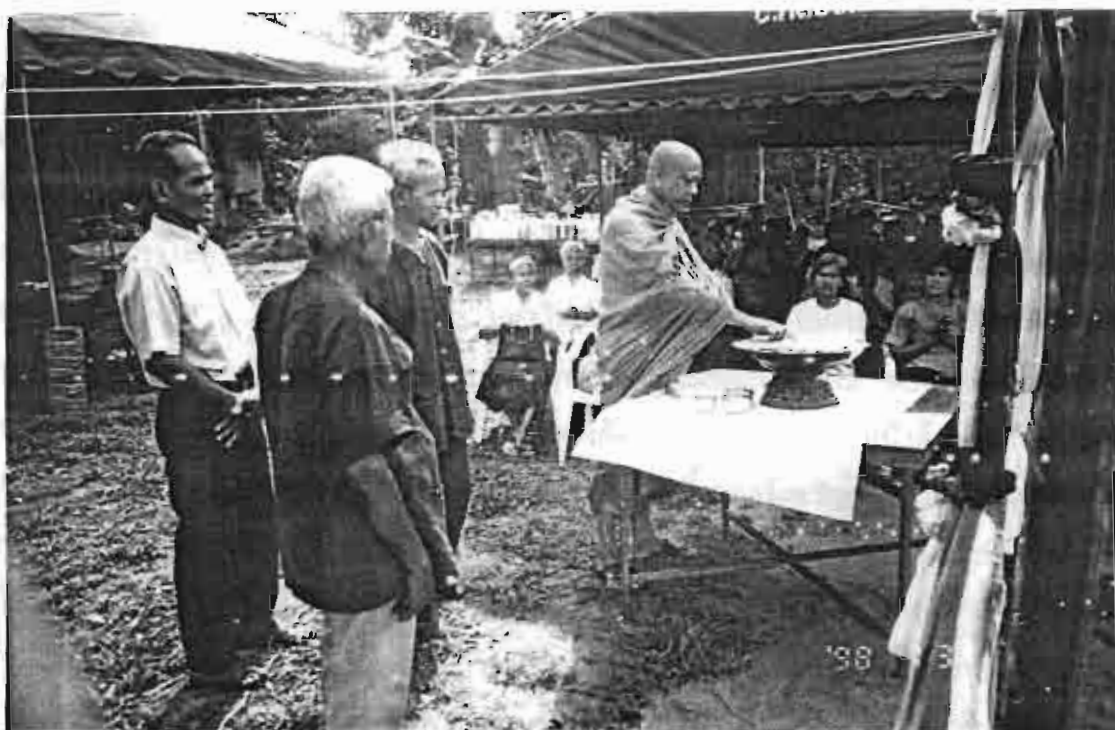
เมื่ออดีตนักปฏิบัติสามารถสร้างครอบครัว มีที่ยืนในสังคมได้แล้ว ก็ได้อุทิศเวลาให้กับชุมชนมากบ้าง น้อยบ้างตามโอกาสเงื่อนไขของแต่ละคน รวมถึงการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ 3 ประการที่สำคัญ คือ

- 1) ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เพื่อนฝูง ญาติสนิท มิตรสหายที่จากไปในการต่อสู้ด้วยอาวุธ
- 2) สรุบทบทเรียนการต่อสู้ในอดีตบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
- 3) ก่อสร้างอนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์ให้กับการต่อสู้และผู้จากไป

พ.ศ. 2537 มีการรวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวในงานรำลึกถึงแดง ครั้งที่ 1 ซึ่งมีความสำคัญพอสมควรแต่ต้องทิ้งช่วงไปนานเนื่องจากคณะผู้ประสานงานมีหนี้สินต่อเนื่องจากการจัดงานดังกล่าว ขณะเดียวกันฝ่ายบ้านเมืองในเวลานั้นเกิดความหวาดระแวงอย่างมากเพราะเกรงว่าจะเป็นการรื้อฟื้นการต่อสู้ด้วยอาวุธขึ้นมาใหม่ กล่าวกันว่าในการจัดงานมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวกรองของรัฐเดินกันขวักไขว่

ภายหลังการผลักดันให้มีการใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน พ.ศ. 2540 แล้ว “ฟ้า” จึงเริ่มเปิดอย่างจริงจัง บ้านเมืองเกิดบรรยากาศประชาธิปไตยเต็มใบ การเคลื่อนไหวที่เกิดประโยชน์ทางสังคมได้รับการคุ้มครองไม่ว่าจะมีการจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่จดทะเบียน มีการออก พ.ร.บ.ยกเลิกพ.ร.บ. ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 พ.ศ. 2543 การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ข้างต้นจึงสามารถก้าวไปได้ทีละขั้น มีการพบปะพูดคุยกันของอดีตนักปฏิบัติทั้งจากในเมืองในชนบท มีการจัดพิมพ์หนังสือบนเส้นทางภูมรทัต ออกมา มีการเปิดอนุสาวรีย์วีรชนเดือนตุลาคมอย่างเป็นทางการโดยนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงท่วมท้นด้วยแนวคิดใหม่คือ “อนุสาวรีย์ที่กินได้” ในที่สุดบรรดาญาติพี่น้อง และมิตรสหายของผู้เสียชีวิตในกรณีถึงแดงและกรณีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอดีตนักปฏิบัติก็สามารถจัดงาน รำลึกถึงแดง ครั้งที่ 2 ขึ้นในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2545 ได้สำเร็จด้วยด้วยความสำเร็จเกินคาดหมาย เพื่อร่วมกันอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้จากไป และเริ่มต้นการดำเนินอีก 2 วัตถุประสงค์ คือ การทำงานวิจัยเพื่อบันทึกเรื่องราวของการต่อสู้ในอดีตไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และการดำเนินจัดสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถึงแดงตามแนว

ความคิดใหม่ขึ้น ณ สถานที่ทางประวัติศาสตร์บ้านเกาะหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์
จังหวัดพัทลุง

กรณีดังแดงฟ้าอุง

มุมมองและความหมายของคำ “ดังแดง”

ระหว่าง พ.ศ. 2508 – 2534 ประเทศไทยเกิดการต่อสู้ด้วยอาวุธของประชาชนต่อรัฐบาลที่ปกครองประเทศในเวลานั้น ข้าราชการประทะ การสู้รบระหว่าง 2 กองกำลังอาวุธของคนไทยด้วยกันมีเป็นระยะ ๆ มีการบาดเจ็บล้มตายทั้งสองฝ่าย ข้าราชการการสู้รบเช่นฆ่ากันจากที่นั่นที่นี้ มีทหาร ตำรวจ อาสาสมัครคนแดนหรือมีทหารพรานในชุดเขียวพร้อมอาวุธครบมือเคลื่อนที่ไปมาทั้งเดินเท้า ไซ้รถ ยี่เอ็ม.ซี. หรือยานยนต์ที่ใช้ในการทำสงคราม อาวุธหนัก รวมถึงเฮลิคอปเตอร์หรือเครื่องบินรบอื่น ๆ ให้เห็นเป็นประจำเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ในโลกที่อยู่ภาวะสงคราม

การต่อสู้ด้วยอาวุธในครั้งนั้นหลายฝ่ายต้องการให้ “ลิม” ดังคำของนายจรัล ดิษฐาภิชัย กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งกล่าว ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการอภิปรายถึงกรณีถึงลงเขาเผาถางดัง เนื่องในวันรำลึกเหตุการณ์ 14 ตุลาคม ครบรอบ 30 ปี เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2546 ว่า การต่อสู้ทางประวัติศาสตร์เป็นการต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งต้องการให้ “จิว” ฝ่ายหนึ่งต้องการให้ “ลิม” เหตุการณ์ต่อสู้ด้วยอาวุธที่เกิดขึ้นในประเทศไทยรวมถึงกรณีดังแดงที่เกิดขึ้นทางจังหวัดภาคใต้ก็เป็นเหตุการณ์ที่บางฝ่ายอยากให้ “ลิม” อย่างไรก็ตาม ฝ่ายที่ต้องการให้ “จิว” ก็ต้องการให้มีการบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแผ่นดินนั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเอกสารสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองยุคใหม่ ไว้เป็นบทเรียนของบ้านเมืองของแผ่นดิน เช่นเดียวกับอาจารย์สุรชาติ บำรุงสุข⁸¹ ที่เห็นว่า ชัยชนะของรัฐบาลไทยที่มีต่อการต่อสู้ด้วยอาวุธของประชาชนนั้นเหลืออยู่ในรูปของความล้มลุกอย่างหยาบ ๆ ชัยชนะดังกล่าวที่เกิดขึ้นดำรงอยู่โดยปราศจากคำอธิบายอย่างชนิดที่เป็น “แนวคิดและทฤษฎี” เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง การอธิบายภาพรวมอย่างหยาบ ๆ นั้นบางครั้งก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน และที่สำคัญก็คือ มองไม่เห็นพัฒนาการของการต่อสู้ทางความคิดในส่วนของรัฐเองว่า กว่าคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 66 / 23 จะออกมาได้นั้นต้องผ่านกระบวนการการทำ “สงครามความคิด” ภายในกลไกรัฐอย่างไร

เช่นเดียวกับที่ชาวบ้านหนองไทร ตำบลสมหวัง อำเภอองครักษ์ ได้มีเรื่องเล่าขานกันว่า ตรงที่เป็นที่ตั้งศาลาประชุมหมู่บ้านในฤดูฝนจะมีน้ำสีแดงเช่นสีเลือดไหลออกมา เพราะแถบนั้นเป็นที่ฝังศพของผู้เสียชีวิตของค่ายทหารที่บ้านหนองไทร ตำบลสมหวัง อำเภอองครักษ์ จังหวัดพัทลุงในอดีต ซึ่งเป็นอีกตัวอย่างว่า นอกจากบางเรื่องถูกลืมเลือนไป บางเรื่องราวยังกลายเป็นตำนานไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดสีสันของความปร่าปรายเช่นตำนานบ้านตำนานท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีเรื่องเล่าขานมากมายตามประสบการณ์ตามความรู้ของแต่ละคน แต่ละครอบครัวหรือเครือญาติหนึ่ง ๆ ที่นานไปก็ยิ่งยากต่อความเข้าใจเหตุเข้าใจผลต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินอย่างน่าเสียดาย

ในการจัดเวทีร่วมของทีมนักวิจัยต่าง ๆ เพื่ออบรมการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ ของ สกว.ภาคครึ่ง ครั้ง

⁸¹ สุรชาติ บำรุงสุข .”ยุทธบตความ รัฐไทยกับปัญหาสงครามภายใน ความทรงจำที่ขาดหาย” ใน มติชน รายสัปดาห์ ฉบับที่ 1283 วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2548

หนึ่ง ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ๑ จังหวัดศรีสะเกษ นักเรียนได้ตั้งคำถามว่า “กรณีดังแดง” คืออะไร คำถามของเด็กนักเรียนสำคัญมาก เป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าเหตุการณ์สำคัญของประเทศเลือนหายไปรวดเร็วจนคนรุ่นหลังไม่สามารถรับรู้และเข้าใจได้ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

ในการตอบคำถามของนักเรียน นายภูษาดิ ขายเกตุ นักวิจัยหลักได้ทำความเข้าใจว่า ดังแดงหมายถึงถังบรรจุน้ำมันของรถยนต์ขนาด 200 ลิตร ซึ่งโดยทั่วไปจะมีสีแดง ที่เรียกว่า กรณีดังแดงก็คือกรณีที่เจ้าหน้าที่ของทางราชการได้ใช้วิธีการเผาผู้ต้องหาลงดังแดงเพื่อกำราบปราบปรามฝ่ายประชาชนที่ถูกขืนมาต่อสู้กับรัฐบาลในสมัยนั้น

คำว่า “ดังแดง” ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2518 โดยศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ที่มีนายพินิจ จารุสมบัติ นายสุธรรม แสงประทุม นายเหวง โตจิราการและคณะได้ลงเก็บข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง แล้วได้เปิดเวทีปราศรัยใหญ่ขึ้นที่ท้องสนามหลวงเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 นอกจากนี้ยังมีการนำชาวบ้านจากพัทลุงเข้าพบ พล.ต.อ.บรรณสิทธิ์ สิทธิสุนทร รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย เข้าพบ พล.อ.สาวยุค เกิดผล ผู้อำนวยการกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) อีกด้วย ยังผลให้กรณีดังแดงเป็นเรื่องราวที่รู้จักกันแพร่หลายในชื่อร่วมว่า “ดิบลงเขา เผาแดง” นั่นเอง การเคลื่อนไหวดังกล่าวมีผลให้ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสั่งให้ดอนทหารออกจากค่ายเกาะหลุง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุงในที่สุด

จากการเปิดเวทีที่บ้านของนายสมคิด นวลเปียน เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2548 ชาวบ้านเล่าว่าในระยะแรก ชาวบ้านเรียกการ “เผาแดงดังแดง” เพียงว่า “ถูกนายเอาไปเผา” เท่านั้น อันเป็นหนึ่งในวิธีการที่ “นาย” หรือเจ้าหน้าที่ติดอาวุธของทางราชการใช้ในการปราบปราม ตอนแรกผู้ที่ถูกทางราชการจับตัวไปไม่มีการควบคุมที่แข็งแรงนัก ผู้ถูกจับกุมตัวจึงหลบหนี เช่น กรณีของผู้ใหญ่โชะ พหลุ่ย ที่หลบหนีขึ้นไปตามสายน้ำเหนือค่ายทหาร เจ้าหน้าที่จึงต้องติดตามไปฆ่าผู้ใหญ่โชะ ดายที่บ้าน หลังจากนั้นผู้ที่ถูกจับตัวไปถ้าไม่ถูกยิงทิ้ง เช่น นายเขวน จำแจ้ง นายอาหลี จำหอม หรือนายเสน ยาซรัค ก็หายสาบสูญไป ซึ่งชาวบ้านจะกล่าวกันว่า “ถูกนายเผาเสียแล้ว” เช่น นายศพ เกตุแทน นายยัง พหลุ่ย เป็นต้น

ในการเข้าพบปะนายสนันท์ สุพรรณชนะบุรี นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546⁸² นายสนันท์ ได้ทบทวนการเสียชีวิตของผู้คนในกรณีดังแดงว่า อาจแยกได้หลายประเด็น เช่น หายสาบสูญไป ถูกฆ่าทิ้งตามทางสัญจร หรือจากการสู้รบแบบดาต่อดาฟันต่อฟัน ทั้งนี้ นายสนันท์ ได้เล่าให้ฟังถึงการตายของนายนิศย์ สูดหวาน และชาวบ้านอื่น ๆ รวม 4 คน ประมาณ พ.ศ. 2520 ให้ฟังและถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ดังแดงพัทลุง แนวคิดที่นายสนันท์ ได้กล่าวในวันนั้นได้ช่วยย้ำมุมมองว่า “กรณีดังแดง” ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องราวที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2514 – 2516 เท่านั้น การดำเนินการกวาดล้างของรัฐที่กระทำต่อการต่อสู้ของฝ่ายประชาชนมีมานาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ที่เกิดการต่อสู้ด้วยอาวุธเป็นต้นมา

⁸² คำสัมภาษณ์นายสนันท์ สุพรรณชนะบุรี 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

ทีมวิจัยใช้ข้อสรุปจากการทำงานวิจัยว่า กรณีดังแดงคือกระบวนการที่รัฐใช้วิธีการต่าง ๆ ในการยับยั้งการต่อต้าน การต่อสู้ของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากต้องเสียชีวิตลง โดยปราศจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2508 - 2534 อันเป็นที่ถือว่าการต่อสู้ครั้งนั้น ได้สิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการ ดังนั้นผู้ที่เสียชีวิตจากกรณีดังแดง สามารถกล่าวรวมถึงผู้ที่เสียชีวิตจากวิธีการอื่นนอกจากการเผาสดถึงแดงด้วย เช่น

1) การยิงทิ้งในลักษณะต่าง ๆ เช่น กรณีนายปลอด(นุ้ย) บุญพลัด ซึ่งถูกยิงทิ้งในค่ายทหารที่วัดลำใน หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์และถูกนำตัวไปทิ้งที่หุบเขาแห่งหนึ่งบนเทือกเขาบรรทัด

2) การตีบลงเขา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการปราบในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช แต่วิธีการดังกล่าวก็มีใช้ที่จังหวัดพัทลุงเช่นกัน เช่น กรณีนายเพ็ญ เกื้ออาสา ซึ่งถูกจับพร้อมกับนายยอง เกตุคิ้ว นายยอง ถูกเผาสดถึงแดงขณะที่นายเพ็ญ ถูกทิ้งจากเฮลิคอปเตอร์หายไป

3) การจับกุมคุมขัง การทรมานผู้ต้องหาต่าง ๆ ที่ยังผลให้พวกเขาต้องเกิดการเจ็บป่วยทางจิตใจ เกิดความพิการทางร่างกาย หรือบางคนต้องจบชีวิตลงทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมจากกรณีดังกล่าวนี้

กรณีดังแดง โดยเนื้อแท้แล้วก็คือ กรณีที่รัฐบาลดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนและรัฐด้วยความรุนแรง ด้วยวิธีการที่หลากหลายรูปแบบรวมทั้งการจับเผาสดถึงแดงที่กล่าวถึงกันทั่วไปถึง “การตีบลงเขา เผาสดถึง” ที่ถูกเปิดเผยขึ้นภายหลังการหมดอำนาจของรัฐบาลทหารภายหลังเหตุการณ์ 14-15 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าพิสูจน์ว่า ยิ่งเพิ่มความรุนแรงให้ขยายตัวลุกลามออกไปจนแทบ “สิ้นชาติ” กรณีดังแดงจึงเป็นอุทาหรณ์ทางการเมืองที่สำคัญที่รัฐและประชาชนไทยทุกคนต้องจัดทวนข้อสรุปร่วมกันเพื่อหาทางหลีกเลี่ยง ไม่ให้เกิดขึ้นมาอีกบนผืนแผ่นดินไทยตลอดไป

เหตุการณ์เผาสดถึงแดง จากเอกสารและคำบอกเล่า

พลเอกพัลลภ ปิ่นมณี กล่าวในหนังสือ ผมผิดหรือ ? ที่ยึดกรือชะ ! ว่า⁸³ พลเอกสันต์ จิตรปฏิมา โกรธมากที่ พตท. 4 / 1 โคนซุ่มยิงจากกองกำลังของนักปฏิวัติ จึงเรียกประชุมและสั่งการให้คุมกองกำลังเจ้าหน้าที่ไปปิดล้อมที่บ้านพุด ตำบลคลองเฉลิม อำเภอท่งหว้า จังหวัดพัทลุง ดำเนินการจับตัวผู้ต้องสงสัยได้ 27 คน จากนั้นกองทหารได้ใช้ลานวัดบ้านพุดดังกล่าวเป็นสถานที่สอบปากคำ ในระหว่างการสอบสวนมีวัยรุ่นคนหนึ่งอายุประมาณ 19-20 ปี พุดจาท่าขี้นหวน พลเอกพัลลภ ก็เอาเท้าเหยียบเล่น ๆ แต่ไม่ถึงกับเตะ พอวัยรุ่นที่ จปร.ก่อนพลเอกพัลลภหนึ่งรุ่นซึ่งขณะนั้นเป็นผู้ช่วยการข่าวของ กอ.รมน.ยืนอยู่ ขอสอบสวนเอง นักโทษคนดังกล่าวจึงถูกเตะด้วยคอมเบ้เท้าเข้าปลายคางล้มลงหัวฟาดพื้นเสียชีวิต เพื่อแก้สถานการณ์ พลเอกพัลลภจึงสั่งให้ทหารนำเอาถังน้ำมันสีแดงที่วัดใช้ใส่ทราย เทเอาทรายออกแล้วนำนักโทษคนดังกล่าวเผาทิ้งทำลายหลักฐานใน “ดังแดง” ดังกล่าว ทั้งนี้พลเอกพัลลภยืนยันว่า “เผาคนเดียว” เท่านั้น

⁸³ ธนโชคและศิริกานดา , เรียบเรียง , ผมผิดหรือ ? ที่ยึดกรือชะ ! พลเอกพัลลภ ปิ่นมณี , ภูเก็ตมิ่ง : กรุงเทพฯ ,

พ.ศ.ท. ฤๅลาต ขุททธานนท์ อดีตรองผู้กำกับตำรวจนครจังหวัดพัทลุงพัทลุง⁸⁴ เล่าว่า

ย้ายไปอยู่จังหวัดพัทลุง ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 – 2514 โดยทำหน้าที่ปราบผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์ฝ่ายสงครามจิตวิทยาประจำ กอ.ปค. พัทลุง ก่อนไปถึง 15 วันมีการปราบใหญ่ก่อนแล้ว ได้ผู้ต้องสงสัย 180 คน นำมาสอบสวนเท่าที่จำได้มี นายสมนึก สังข์แก้ว ทนายความ นายบรรจง แยกเพ็ง ผู้ต้องหาชุดนี้ไม่มีหลักฐานจึงปล่อยไป และเล่าถึงวิธีทำงานของ กอ.ปค. ว่า ให้ชาวบ้านเป็นสายสืบผู้ต้องสงสัยจะเป็น ผกค.⁸⁵ ให้ทางราชการ นอกจากนี้ก็มีสายสืบอื่นด้วย เช่น สายสืบฝ่ายทหาร สันติบาล และ กรป.กลางเอง การปราบเริ่มอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. 2514 โดยใช้ทหารปราบอย่างหนัก เท่าที่จำได้ก็มีทหารจากสงขลา ปัตตานี และนครศรีธรรมราช ระหว่างการปราบครั้งนี้ พ.ศ.ท.ฤๅลาต ถูกย้ายไปนครศรีธรรมราช แต่มีชาวบ้านไปหาให้ช่วยสืบหาญาติที่ถูกจับมาสอบสวนที่ นครศรีธรรมราช ปรากฏว่าตามหาไม่พบ เพราะทุกคนตายหมดไม่ทราบว่ามิจำนวนกี่คน ต่อจากนั้นก็ทราบว่า ฝ่ายปราบใช้ดั่งแดง “นึ่ง” ราษฎร ราษฎรอยู่ในฐานะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เพราะไม่ได้รับความคุ้มครองจากทางราชการเท่าที่ควร เวลาผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์(ผกค.)ลงจากเขาไปหาเสบียงก็บังคับให้ชาวบ้านหาให้แล้วนำไปส่ง ถ้าไม่ร่วมมือก็ถูกฆ่า พอร่วมมือก็ถูกเพื่อนบ้านรายงานว่าเป็นพวก ผกค. พอใครถูกป้ายสีก็เตรียมตัวตายได้ เพราะถูกฝ่ายปราบตามจับไม่เว้น โดยเฉพาะพวก อส.ของกระทรวงมหาดไทยที่ตั้งขึ้นในสมัยจอมพลประภาส ร้ายมาก ชอบใส่ร้ายเพื่อนบ้านจนตายไปแล้วไม่รู้กี่ร้อยคน เพราะเอาเรื่องส่วนตัวที่ไม่ชอบกันไปพัวพันกับผู้ก่อการร้ายด้วย

นายพันโทอดีตเจ้าหน้าที่ กอ.ปค. จังหวัดพัทลุงเล่าว่า⁸⁶

ใน พ.ศ. 2514 กอ.ปค.จังหวัดพัทลุงถูกตำหนิว่าทำงานไม่ได้ผล โดยอ้างสาเหตุว่า เพราะนายมนัส เจริญสดิษฐ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดคอยขัดขวางไม่ให้เจ้าหน้าที่ กอ.ปค. ปราบปรามประชาชนด้วยความรุนแรงจึงมีการรายงานด่วนให้หัวหน้าในกรุงเทพ ฯ นายมนัส จึงถูกย้ายให้ไปอยู่จังหวัดพังงาโดยให้ พล.ต.สุวรรณ อินทรักษ์ มาเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดแทน มี พ.อ.บรรพต อินทร์ภิรมณ์ เป็นที่ปรึกษา จากนั้นก็เริ่มส่งกำลังทหารไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ที่สืบทราบว่ามีผู้ก่อการร้ายแทรกซึม โดยทหารจะไปคอนคี่สี่ห้า ถ้าพบประชาชนคนใดออกมานอกบ้านในเวลานั้นก็จะยิงทิ้งทันทีแล้วป้ายสีว่าเป็นการกระทำของผู้ก่อการร้ายออกมา ยิ่งราษฎร เป็นต้น นอกจากนี้ก็ใช้ทหารออกไปจับราษฎรตามหมู่บ้านต่าง ๆ มา

⁸⁴ นสพ.ไทยรัฐ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร นชข. ก/ป7/2518/9

⁸⁵ ผกค. - คำเรียกอย่างเป็นทางการต่อของกำลังอาวุธของนักปฏิวัติหรือนักปฏิวัติในเวลานั้น คือ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ หรือ ผกค.

⁸⁶ นสพ. เดลินิวส์ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร นชข. ก/ป7/2518/9

สอบสวน ที่กองอำนาจการบ้านคลองหมวย ตำบลบ้านนา อำเภอเมือง (ใน
ขณะนั้น ปัจจุบันคือ บ้านเกาะหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์
...ที่มวิชัย) จังหวัดพัทลุง ถ้าใครไม่รับก็ซ้อมอย่างสะบักสะบอม เมื่อซ้อมแล้วกลัว
เรื่องแดงก็ฆ่าประชาชนเหล่านั้นยัดถังแดงหมด ปรากฏว่าการกระทำเช่นนั้น
พ.ศ.ท.นิคม ภูมิสิงหาราช รองผู้กำกับตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุงไม่เห็นด้วย และเมื่อ
ทหารมาขอตัวผู้ต้องหาให้มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ที่ขังไว้บนโรงพักไปสอบ
สวนก็ไม่ยอมให้ไปเลย ๆ เพราะรู้ว่าถ้าให้ไปก็ถูกฆ่าตาย ถ้าใครจะรับไปต้องลง
ประจําวันให้ถูกต้อง ในที่สุด พ.ศ.ท.นิคม ก็ถูกย้ายไปอยู่ที่จังหวัดเชียงราย

ผู้ใหญ่สามารถ รัชชราชเดช ผู้ใหญ่หมู่ที่ 12 บ้านด่านโลก ตำบลตะโหมค อำเภอเขาชัยสน
จังหวัดพัทลุงในขณะนั้นเล่าว่า⁸⁷

พ.ศ. 2514 เริ่มขยายเขตปราบปรามครั้งใหญ่โดยใช้ทหารปราบ จับราษฎรบ้านพุค
คลองเฉลิม ทำเขียด โหล๊ะจังกระ การปราบครั้งนี้เริ่มได้ยินเสียงปืน ยิ่งประชาชนโดยการ
ยิงทิ้งในบ้านบ้าง ตามทางเดินบ้าง ผู้ใหญ่กล่าวว่า หลังจากมีการสังหารราษฎรครั้งนั้น
แล้วมีการเจ็บหายไประยะหนึ่ง ก็เริ่มการกวาดล้างอีกครั้งใน พ.ศ. 2515 โดยมีการกวาด
ล้างราษฎรตั้งแต่ตำบลกงหรา จนไปถึงตำบลป่าบอน ตำบลชะรัด ตำบลเขาเจ็ยก ตำบลตะ
โหมค บ้านพุคคลองเฉลิม โหล๊ะจังกระ นาเหรน บ้านโคกไทร นาบอน ป่าแก บ้านกง
หรา ไร่เหนือ บ้านโดน บ้านนา บ้านเกาะทองสม เหมืองตะกั่ว เขาจันทร์และหนองยง
ครั้งนี้มีราษฎรถูกฆ่าจำนวนมาก โดยจับราษฎรแบบเหวี่ยงแหไปสอบสวนแล้วทุบด้วย
ค้อนที่กำนคอ โดยที่คนที่ถูกตีเพียงสลบ ผู้ที่ตัวใหญ่ก็ตีเป็นสองท่อน จับยัด “ถังแดง” คือ
ถังน้ำมันเบนซิน 200 ลิตรเอาน้ำมันราดแล้ว “นั่ง” เหลือแต่กระดูก เมื่อเผาเสร็จรอ
ให้อังเข็มนแล้วเทกระดูกใส่กระสอบรวมกันนำไปจี้นรด ยี.เอ็ม.ซี.เอากระดูกไปทิ้ง ในการนี้
มีนายมัน ชูจางหวาง เป็นศพสุดท้าย

ระหว่าง พ.ศ. 2515 – 2516 นั้น กอ.ปค.ได้วางแผนรุก โดยพลเรือตรีสมบูรณ์ เชื้อพิบูลย์ ประจํา
กอ.ปค. เขต 4/1 ได้สั่งการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาล้อมหมู่บ้านโดยให้ทำแผนที่ว่า ผู้ก่อการร้ายได้แทรกซึมที่
ไหนบ้างในพื้นที่เพื่อจะได้เข้าจับกุมและดำเนินการ

บทความเรื่อง ดังแดง มาตรา 20 (ลิตรา) ของ คนใหม่⁸⁸ ได้เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับกรณีดังแดงให้
ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้คำสัมภาษณ์ของผู้ใหญ่สามารถ รัชชราชเดชและนายอับดุลมณี อับดุลลา ว่า

เหตุการณ์รุนแรงเริ่มต้นเมื่อต้นปี พ.ศ. 2515 เมื่อทหารตั้งค่ายที่คลองท่าเขียด ใน
สวนยางพาราของกำนันสวิง ชนะสิทธิ์ มีการวางแผนรุกฆาต มีการกวาดล้างผู้ที่ทางการ
สงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์มากมาย โดยเฉพาะการเผาถังแดง ที่ผู้ที่จะถูกเผาจะถูกตีที่ต้น

⁸⁷ นสพ.ไทยรัฐ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร นชช. ก/ป7/2518/9

⁸⁸ นสพ.ไทยรัฐ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร นชช. ก/ป7/2518/9

อยู่ด้วยก่อนจนหมดความรู้สึกแล้วจะถูกจับใส่ถังแดง หรือบางคนถูกตีจนน่วมแล้วก็ถูกจับใส่ถังแดงเอาน้ำมัน 20 ลิตรราดลงไปแล้วจุดไฟเผาทันที

ซึ่งตรงกับที่ เศษ.แดง หรือ พลตรีขัตติยะ สวัสดิผล ได้บรรยายการเผาถังแดงไว้ในภายหลังว่า⁸⁹

ผมต้องแบกถังน้ำมัน 200 ลิตร นำมาเจาะรูให้อากาศเข้าข้างถัง เอาเหล็กเสียบเป็นตะแกรง ใส่น้ำมันโซลาร์ 40 ลิตร ผสมน้ำมันเบนซิน 20 ลิตร เหลือเศษไว้หน่อยสำหรับราดใส่คนให้ชุ่มเพื่อเป็นเชื้อไฟ 2 ชั่วโมง 45 นาทีจะหายนหมดหมดส่วนใหญ่จะเผาเกินตอนดึก ระหว่างไฟกำลังลุก เอ็นคนจะยี้ด โคนความร้อนศพคนจะถูกขึ้นไพล่มาเกาะถังเส้นกระดูก อ้าปากเห็นฟัน

ในการทำการสอบสวนผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่มักทำการสอบสวนตอนกลางคืน โดยจะนำผู้ต้องสงสัยไปสอบทีละคน โดยมีมือไขว่หลังออกไป ในขณะที่ทำการสอบสวน เจ้าหน้าที่จะคิดเครื่องรถบรรทุกทหารที่จอดขวางระหว่างที่คุมขังกับที่สอบสวนและเร่งเครื่องตลอดเวลาจนไม่ได้ยินเสียงอะไร แล้วก็มีแสงสว่างซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ประมาณ 20 นาที ผู้ที่นำออกไปสอบสวนหากไม่ถูกซ้อมอย่างสาหัสกลับมาก็หายไปเลย

การทรมานผู้ต้องหามีมากมาย เช่น บีบขมับ ตอกเล็บ ค้างเล็บออกจากนิ้ว ซ้อม ให้ต่อยกันเอง หรือบางทีก็ให้มีคนละเล่นฆ่ากันเอง บีบอัดเจาะ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการข่มขู่ชาวบ้านเพื่อมิให้เป็นคอมมิวนิสต์โดยการนำผู้ต้องสงสัยแล้วตัดหัวเสียบประจาน หรือมัดศพผู้ต้องหาแล้วใช้มอเตอร์ไซค์ลากไปคามหมู่บ้าน ซึ่งหากผู้ต้องหาที่เป็นผู้หญิง ก็จะถูกข่มขืนก่อนที่จะเผาถังแดง

ค่ายของเจ้าหน้าที่ที่ตั้งอยู่ที่คลองหมอยนั้น ประชาชนกลัวมากเพราะคนที่ถูกนำตัวเข้าไปมักไม่ได้กลับออกมา มีประชาชนที่รอดตายจากค่ายแห่งนี้เล่าว่า เขาเป็นคนหนึ่งที่ถูกจับไปเป็นชุดแรก ทุก ๆ วันขณะที่ถูกคุมขังอยู่จะมีชาวบ้านถูกจับมาทุกวัน ๆ วันละหลายสิบคน การสอบสวนที่นี่มีสองแผนก โดยแผนกแรกเป็นสารวัตร ซึ่งหากใครได้สอบในกลุ่มนี้นับว่าโชคดี เพราะคนที่ถูกสอบมักไม่ถูกทรมานและมักรอดไปทุกคน แต่มีอีกกลุ่มหนึ่งที่ทหารเรียกว่า หน่วยสังหาร พวกนี้แต่งตัวนุ่งกางเกงขาสั้น ใส่เสื้อยืดทหารสีเขียว ซึ่งกลุ่มนี้ประมาณ 4 คน ทำหน้าที่สอบสวน ซึ่งพวกนี้จะทำการสอบสวนในตอนกลางคืน เรียกชื่อออกไปสอบสวนทีละคน ก่อนออกไปสอบสวนก็มักมีมือไขว่หลังและมักไม่ได้กลับออกมาอีก ถ้าได้กลับออกมาก็มีอาการสาหัสและคืนต่อมา ก็จะถูกนำตัวไปสอบสวนอีกและหายไปเลย ในการสอบสวนทหารจะคิดเครื่องรถยนต์คันนั้น และในบางครั้งจะมีเสียงร้องขอความช่วยเหลือลอดออกมา จากการสอบถามได้ความว่าทหารที่ทำการสอบสวนทุกคนจะอยู่ในอาการมึนเมาเดินไม่ตรง พูดย้ำซ้ำๆ โดยจะมีทหารคนหนึ่งอ่านข้อความซึ่งข้อความเหล่านั้นระบุว่าผู้ที่สอบสวนไปฆ่าเจ้าหน้าที่ที่นั่นที่นี่ซึ่งไม่มีใครยอมรับ และถูกซ้อมอย่างทารุณแล้วก็หายสาบสูญไป หน่วยสังหารนี้ทุกคนกลัวมากเวลาที่พวกนี้เดินผ่านที่คุมขังผู้ต้องหาบางคนถึงกับปีสสาวะรดกางเกงก็มี

นายอ่ำ รองเงิน ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า⁹⁰ “ถังแดง” เกิดขึ้นหลังจากการยุบสภาใหม่ ๆ ในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจรเป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติเมื่อต้นปี พ.ศ. 2515 – 2516 โดยในความรับผิดชอบของ พล.อ.

⁸⁹ ขัตติยะ สวัสดิผล, พลตรี, คม... เศษ.แดง ภาค 3 กองทัพรักษาบัลลังก์ , ยะ ยี่เจ็ง : กรุงเทพฯ , 2547, หน้า

สายหยุด เกิดผล ได้สั่งทำการปราบปรามชาวบ้านในจังหวัดพัทลุง ทั้งนี้เพราะได้รับรายงานว่าเป็นเขตที่มีผู้ก่อการร้ายมาก ซึ่งให้ พล.ต.สุวรรณ อินทุรักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้า พ.อ.จรัส มหาผล เป็นรอง และ พ.ต.ต.เจริญ ศิริวาโท ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุงร่วมประสานงาน จากนั้นจังหวัดพัทลุงก็กลายเป็นดินแดนแห่งความหวาดกลัวต่อประชาชนอย่างมาก

นางคล้อย เกษแสง แม่ยายของครูลิ่ม เกาเสี้ยน เล่าว่า⁹⁰

ครูลิ่ม มีอาชีพเป็นครู ตำแหน่งรักษาการครูใหญ่โรงเรียนบ้านป่าแก ตำบลคลองเฉลิม อำเภอเมือง(ในขณะนั้น ปัจจุบันเป็นอำเภอกงหรา...ทิมวิชัย) มาเป็นเวลา 10 กว่าปี บ่ายวันที่ 7 สิงหาคม 2515 มีทหาร 1 คันรถเดินทางมาแจ้งต่อครูลิ่มว่า พ.อ.จารุชาติกานนท์ ผบ.ร.พัน 4 ผส. 5 ค่ายอิงคยุทธซึ่งไปตั้ง บก.ส่วนหน้าอยู่ที่บ้านหนองไทร ให้มาเชิญตัวไปพบ ระหว่างที่คุมตัวครูลิ่มไป ลูกสาวอายุ 8 ขวบของครูลิ่มร้องไห้ขอร้องทหารว่าอย่าจับตัวพ่อไปแต่ทหารก็ไม่ฟังเสียง ทหารคนหนึ่งควักเงินให้ลูกสาวครูลิ่ม 4 บาท พร้อมกับบอกว่าจะพาไปแล้วจะกลับมาส่ง เมื่อทหารนำตัวไป ทั้งภรรยาและลูกครูลิ่มพากันร้องไห้วิ่งตามรถไปจนเป็นลมล้มพับกลางทาง

เนื่องจากครูลิ่ม มีอาการป่วยอยู่ภรรยาครูลิ่ม จึงจัดขารักษาโรคที่หมอให้มาเดินทางไปที่ค่ายหนองไทรเพื่อมอบยาให้และเข้าเยี่ยม ทหารกลับบอกว่าไม่ได้จับตัวไปที่นั่นให้ไปตามที่อื่น จึงติดตามไปที่ บก.ส่วนหน้าบ้านคลองหมวย และกองอำนาจการผสมที่บ้านท่าเขียด พ.อ.สนิท เสมารัตน์ รอง ผบ.ผส.5 ก็ได้รับคำตอบว่าไม่มีเช่นกัน ในวันต่อมาจึงเดินทางไปตามหาที่ค่ายทหารคองหงษ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ค่ายอิงคยุทธ จังหวัดปัตตานี และที่อื่นอีกหลายแห่งแต่ไม่พบ ในที่สุดก็ได้ข่าวว่าครูลิ่ม ถูกยึด “แจ้งแดง” เผาทั้งเสียแล้ว โดยนางคล้อยกล่าวเพิ่มเติมว่า ได้มีทราบภายหลังว่า ครูลิ่ม นั้นนอกจากมีอาชีพเป็นครูแล้วยังเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างจากทางราชการจึงขัดผลประโยชน์กับผู้มีอิทธิพลเข้าจึงถูกแจ้งข้อหาว่าเป็น “คอมมิวนิสต์” เนื่องจากครูลิ่ม เป็นครูมา 10 กว่าปี ทางญาติได้ติดต่อขอรับเบี้ยบำนาญบ้านนาจากทางราชการก็ถูกปฏิเสธว่าหนีราชการจึงไม่จ่ายให้

ครูพลอย ปราบอินทร์ อายุ 39 ปี ที่โรงเรียนบ้านเตาปูน หมู่ที่ 6 ตำบลลำปำ อำเภอเมืองจังหวัดพัทลุง กล่าว⁹²

เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2515 มีทหารประจำหน่วย บก.ควบคุมราษฎร บ้านคลองหมวย จำนวน 1 คันรถ อี.เอ็ม.ซี.พร้อมด้วยปืน เอ็ม.16 และระเบิดมือไปจับกุมคนขณะขึ้นรถประจำทางบนถนนสายพัทลุง - ควนขนุน หมู่ที่ 6 ตำบลพนมวังค์

⁹⁰ นสพ. เดลินิวส์ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร หจข. ก/ป7/2518/9

⁹¹ นสพ.ไทยรัฐ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร หจข. ก/ป7/2518/9

⁹² นสพ.ไทยรัฐ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 เอกสาร หจข. ก/ป7/2518/9

ข้อมูลควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งจะเดินทางไปสอบสัมภาษณ์เลื่อนจากชั้นจัตวาเป็นชั้นตรีที่ศาลาประชาคมพัทลุง อันเป็นวันสุดท้ายในการสอบ

ทันทีที่ถูกทหารจับ ครูได้ถามทหารคนหนึ่งที่มีศรีรอยโทว่าจับข้อหาอะไร ได้รับคำตอบว่าไม่ได้จับกุมเพียงผู้พันเชิญไปพบที่กองอำนวยการผสมบ้านท่าเชียด หมู่ที่ 1 ตำบลตะโหมด อำเภอเขาชัยสน(ปัจจุบันเป็นอำเภอตะโหมด ... ทิมวิชัย) ครูจึงขอร้องให้พาไปสอบสัมภาษณ์ก่อน ทหารก็พาไปพบนายมนตรี ตระหง่าน ปลัดจังหวัดซึ่งเป็นประธานในการสอบสัมภาษณ์ แต่ไม่ให้สอบ

เมื่อเดินทางไปถึงกองอำนวยการผสมที่ 5 ได้ถูกนำตัวไปพบ พ.ต.ถาวร ขาญพิชัย หัวหน้าฝ่ายยุทธการ กอ.ปค.เขตพัทลุง โดยแจ้งข้อหาให้ครูทราบว่าร่วมกับนายลิ้ม เกาเส็น วางแผนพิมพ์โรเนียวกองทัพปลดแอกประชาชน พัทลุง - ครัง แล้วนำไปโปรยที่ตลาดพัทลุง วางแผนเผาที่ทำกรหมู่บ้านพัฒนาการตัวอย่าง ที่ 2 บ้านพุด วางแผนเผาสถานีอนามัยบ้านพุด วางแผนและจุ่มยิงทหารตายไป 14 ศพที่บ้านเขาหม้อ ม. 4 ต.กงหรา อ.เมืองพัทลุง (ในสมัยนั้น ปัจจุบันเป็น อำเภอกงหรา ...ทิมวิชัย) จังหวัดพัทลุง นายพลอย ได้ปฏิเสธต่อ พ.ต.ถาวร ตลอดข้อหา โดยให้การว่า ตนเป็นครู ตลอดเวลาอยู่กับ ร.อ.สำราญ สุราษฎร์ ปลัดป้องกันอำเภอปากพะยูน ซึ่งไปตั้งกองปราบปรามอยู่ที่บ้านพุดสมัยนั้น ในขณะที่ พ.ต.ถาวรสอบสวนได้มีนายทหารยศร้อยเอกไม่ทราบชื่อทำการขู่ขู่ด้วยวาจาว่า ถ้าไม่รับสารภาพจะนำไปลงถึงแดงอย่างสด แต่ครูก็ไม่รับจึงถูกทหารข่า 4 คนคุมครูไปยังเส้นทางทิศใต้ของกองอำนวยการผสมที่ 5 ซึ่งรอบ ๆ เค้นที่มีลวดหนามกันเป็นบริเวณ ภายในเค้นที่มีชาวบ้าน 4-5 คน และชาวบ้านถูกจับอีกรวม 60 คน บาดเจ็บจากการซ้อมอย่างสะบักสะบอมนอนร้องครวญครางอยู่บนพื้นเสื่อปูกับพื้น ระหว่างที่ถูกขังอยู่ถูกเรียกไปสอบสวนปากคำทุกวัน ถ้าใครถูกเรียกไปสอบสวนตอนกลางคืนก็หมายความว่าถูกนำไปอย่างสดลงแดง ครั้งแรกที่ถูกจับ ครูไม่ทราบว่ามีกรฆ่ากัน แต่พอตกกลางคืนมองเห็นแสงไฟแดงฉานทางทิศตะวันออกห่างจากเค้นที่ 3 เส้น ชาวบ้านที่ถูกจับบอกว่าเป็นที่เผาทั้งเป็น ไฟลุกขึ้นครั้งใดก็หนึ่งศพเป็นอย่างน้อย⁹³ ระหว่างที่ถูกคุมขังอย่างน้อยครูเห็นแสงไฟลุกขึ้นอย่างน้อย 4 ครั้ง ทราบว่าเผาครั้งหนึ่งมี 2 ถึง 3 คน ทุกคนที่ถูกเรียกไปสอบสวนตอนกลางคืนก็หายตัวไปทุกครั้ง ครูถามทหารที่คุมเค้นที่ดู เขาตอบว่า คนที่ถูกเบ็ดตัวไปกลางคืนนั้นถูกปล่อยตัวหมดแล้ว ชาวบ้านที่ถูกคุมขังเล่าให้ฟังว่า ถ้าใครถูกนำไปสอบปากคำตอนกลางคืนแล้วบังคับให้เซ็นชื่อว่าจะปล่อยตัวเพื่อทำเป็นหลักฐานละก็ห้ามเซ็นเด็ดขาด เพราะถ้าเซ็นก็จะถูกนำไปเผาในถึงแดงทันที

⁹³ เวทีบ้านหัวถนน 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ให้ข้อมูลตรงกันว่า "ในคำคืนที่ได้ยินเสียงรณานาวาชนิดจากเกาะหลุง มองท้องฟ้าด้านเกาะหลุงจะมองเห็นแสงไฟลุกช่วงโชติฉัดเจน"

ครูกล่าวว่าคุณเบิกตัวไปตอนกลางคืนของคืนที่ 5 ที่ถูกขัง คิดว่าตนเองตายแน่ จึงสั่งชาวบ้านที่รู้จักกันว่า เมื่อคนตายให้บอกทางบ้านด้วย เมื่อถูกสอบสวนครูโชคดีไม่ถูกซ้อมเพราะ ร.อ.สำราญ คอยช่วยเหลืออยู่ ทหารให้เขียนชื่อส่งปล่อยในคืนนั้นก็เขียนเมื่อเขียนแล้วทหารสองคนขงจ่ากับนายสิบบอกว่า จะนำครูไปปล่อย ขณะนั้น ร.อ.สำราญได้ขอร้องว่า ครูบริสุทธิ์อย่าทำเลย จึงถูกนำตัวกลับไปที่เดิมที่ตามเดิม เพื่อผู้ต้องหาต่างแปลกใจว่ารอดชีวิตมาได้อย่างไร ครูถูกขังอยู่ 7 วัน ทหารก็พาไปอบรมกับผู้ต้องหาที่ถูกปล่อยตัวรายอื่น ๆ ประมาณ 20 คน รุ่นนั้น พล.ต.สุวรรณ อินทุรักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อบรม หลังจากได้รับการปล่อยตัวก็กลายเป็นโรคประสาทอย่างแรงได้ยินเสียงผิดปกติจะวิ่งหนีลงจากบ้านทันที จนกระทั่งญาติต้องนำส่ง รพ.ประสาทที่สงขลา 15 วัน จากนั้นมาครูก็กลายเป็นโรคประสาทหลอนหวาดผวาลอดคมา ครูย้ำว่า “ที่ผมรอดมาเหมือนตายแล้วเกิดใหม่ก็เป็นบุญของผมแล้ว อย่าให้ผมทุกข์อะไรมากกว่านี้เลย ผมกลัวจริง ๆ ”

อดีตพลขับของ กอ.ปค. เล่าให้ฟังถึงค่ายทหารที่บ้านเกาะหลุง^{๕๔}ว่า เป็นกองทหารที่ถอนตัวมาจากอำเภอตะโหมด มีลักษณะค่ายทหารที่พร้อมทำการเคลื่อนย้าย กางเต็นท์อยู่เป็นหลัง ๆ เป็นค่ายทหารระดับกองพัน และทหารส่วนใหญ่ไม่ใช่คนจังหวัดพัทลุง ผู้ต้องหาที่ค่ายเกาะหลุงนั้นจะถูกนำมาจากที่ต่าง ๆ และมีการแยกเต็นท์ระหว่างหญิงกับชาย บางคนถูกจับมาแล้วได้รับการปล่อยตัวให้กลับบ้านไป บางคนก็หายตัวไป ผู้ที่หายตัวไปที่เขารู้จักหลายคน เช่น จากบ้านหนองเหียง หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เป็นอันว่า นางเรียม เทวะบุร้ง นายจุม สังข์คั่น นางพุม สังข์คั่น เขาเล่าว่าสนิทสนมกับนางพุม สังข์คั่น มาก เรียกเธอว่า “เกลอพุม” ในครั้งนั้น “เกลอพุม กล่าววว่า ไ้เฒ่า... ไปพาลูกมาให้ที” จึงได้แต่ปลอบใจว่า “ไม่ปรี๊ดแหละ อยู่ไปละ” แต่สุดท้ายนางพุม ก็หายตัวไปไม่มีวันกลับ สาเหตุที่ถูกฆ่าเพราะทางการคิดว่า “เป็นคอม ฯ” ถ้าเป็นเรื่องจริงพวกเขาไปจับปืนสู้รบไม่คิดหัวหรือ เพราะเมื่อต่างมีปืนอยู่ในมือต่างฝ่ายก็เสมอกันใครเปลี่ยงปล้ำในการสู้รบก็ตายดังคำพูดที่ว่า “เราตาย เขาตาย”

อดีตนักปฏิวัติซึ่งเวลานั้น^{๕๕}เป็นเด็กหญิง 1 ใน 3 คนที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทหารให้ติดตามผู้ต้องหาที่เป็นญาติผู้ใหญ่เข้าไปในค่ายทหารที่บ้านเกาะหลุง เล่าว่า สภาพของผู้ต้องหานั้น ทหารจะกางเต็นท์ให้นอนกันบนลาน รอบ ๆ เต็นท์มีสวดนามทางทหารล้อมไว้ ส้วมที่ใช้ มีเพียงหัวส้วมตั้งไว้แล้วใช้ดับจาก^{๕๖} 2 ดับแขวนบังตาเอาไว้ การกินอาหารก็นำใส่ตะกงมาวางให้จัดการกินกันเอง ตอนที่เธอถูกนำตัวไปพร้อมกับยายของตานั้น ชาวบ้านล่าในหลายคนได้เสียชีวิตไปแล้ว ผู้ต้องหาที่เป็นผู้หญิงหน้าตาสวยงามบางคนถูกข่มขืนก่อนฆ่า บางคนถูกฆ่าแล้วก็ปล่อยข่าวให้ญาติทางบ้านทราบว่ามีอาการย้ายไปที่โน่นที่นี้ ญาติพี่น้องต้อง

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายจิต สงนวล 21 กันยายน พ.ศ. 2546

^{๕๕} สัมภาษณ์ นางหนูเคลื่อน ผอมสง 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547

^{๕๖} ดับจากใช้ตำหนักบุงหลังคา ทำจากใบสาธุซึ่งเป็นปาล์มชนิดหนึ่งที่ปลูกไว้ริมหนองน้ำ ชาวบ้านนำใบสาธุมาเย็บรอบแกนไม้ที่ทำจากต้นหมาก จึงสามารถใช้เป็นผนังกันสายตาง่าย ๆ ได้

ตามหากันจน "หิมดเบ็ช" เธอ เล่าถึงคุณยายเหมี่ยว สังข์คืน ว่าก่อนที่คุณยายจะถูกเจ้าหน้าที่นำตัวไปการถูกนำ หายไปนั้นต่างร้องไห้กอดกันจากนั้นเจ้าหน้าที่ผลักดันเธอออกแล้วนำตัวคุณยายไป เธอได้เพียง "เขียนหมาก" (กระสอบใส่หมากพลูของผู้สูงอายุ) ของยายไว้ เธอนอนร้องไห้กอดลูกอยู่ตรงนั้น ส่วนตัวยายนั้นเมื่อถูกนำ ตัวไปไม่นาน "เครื่องยศค้ำหุมค ผันไปแล(หันหน้าไปมอง)เห็นแสงไฟ เหม็นกลิ่นน้ำมัน ควันเขียว"

ในการสัมภาษณ์ นางจันทร์ สังข์คืน และครอบครัว⁹⁷ นางบุญเจือ เพชรสุทธิลูกสาวของนางจันทร์ เล่าว่า คุณพ่อของเธอคือ นายเสงี่ยม ทองเที่ยง ได้ถูกจับตัวไปในกรณีดังแดงเช่นกัน คุณพ่อเสงี่ยมถูกนำตัวไป คุมขังไว้ที่ค่ายทหารบ้านเกาะหลุมระยะหนึ่ง จากนั้นถูกส่งตัวไปไว้ที่กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง และก่อนที่ได้รับการปล่อยตัวก็ถูกส่งตัวไปคุมขังไว้ที่จวนผู้ว่าราชการจังหวัดรวมเวลาที่ถูกคุมขัง 1 ปี 2 วัน ขณะที่คุณพ่อเสงี่ยมถูกคุมขังที่ค่ายทหารบ้านเกาะหลุมนั้นเธอได้เจอตัวพ่อในการเทศนาครั้งหนึ่งที่เจ้าหน้าที่ได้นิมนต์พระมาเทศนาให้ผู้ต้องหาฟังทุกวันพระ คุณพ่อเสงี่ยม ได้เล่าเหตุการณ์ที่ประสบในการตกเป็นผู้ต้องหาที่ค่ายทหารเกาะหลุมให้เธอฟังถึงเรื่องราวของนางพุม น้องของนางจันทร์ สังข์คืน ที่ถูกจับตัวไปในระยะเดียวกันว่า ก่อนนางพุม ถูกฆาตกรรมถึงแดงนั้น "ทองเอามา" (หมายความว่า ทองที่ติดตัวไปถูกเจ้าหน้าที่รับเอาไปหมด) และขณะที่ถูกเผาที่ร่างของนางพุม "โด่งขึ้นเหนือแดง" การที่คุณพ่อเสงี่ยมรอดชีวิตมาได้นั้น เพราะอ้างกับเจ้าหน้าที่ว่า ถูกคอมฯ บังคับ ถูกบังคับให้ตัดผมให้ ถูกบังคับให้ซื้อของให้ "มันยื่นฝ่าให้กูไปซื้อ กูไม่ซื้อมันจะหลอกยิงเอา" ในการตกเป็นผู้ต้องหานั้นคุณพ่อเสงี่ยมโดนทรมานในการสอบสวนด้วยเช่นกัน โดย "ถูกผูกคอ โยงกับกิ่งไม้หุ้มพ้อ (เอาเงื่อนไว้ด้านหลังทำให้ไม่ตายจากการแขวนคอดังกล่าว) ข้างล่างเป็นถังแดง" เพื่อให้สารภาพว่ามีกรติดต่อกับคอมฯ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ของผู้ที่เรียกตัวไปสอบสวนตอนกลางคืนนั้นมักจะตายทั้งนั้น และขณะที่มีการฆาตกรรมถึงแดงนั้น"มีเสียงรถกระบะ(รถสายพานลำเลียงพล - ทีมวิจัย)คิดเครื่องกลบเสียงร้องของคน เมื่อเจียบเสียงรถก็เสร็จการเผา"

นายเพียร อุตะปะละ ได้เล่าถึงเหตุการณ์ครั้งนั้น⁹⁸ว่าในปีที่เกิดเหตุ นายเพียรขับรถจักรยานยนต์รับจ้างในหมู่บ้าน ถนนในหมู่บ้านลำสินธุ์เป็นถนนดินแดง การคมนาคมไปมาไม่สะดวกนัก นายเพียรถูกจับขณะขับรถผ่านค่ายทหารที่บ้านเกาะหลุมแล้วถูกนำไปขังรวมไว้กับผู้ต้องหาอื่น ๆ จำนวนมาก 3-4 วันผู้ต้องหาจึงได้รับอนุญาตให้ออกไปอาบน้ำครั้งหนึ่งโดยหมุนเวียนกันไป ดังนั้นผู้ต้องหาที่ยังไม่ถึงคิวของตนจึงฝากผ้าชะผ้าไปซักน้ำเพื่อให้ผ้าเปียกแล้วนำกลับมาเช็ดตัว ในความทรงจำของนายเพียร ผู้ต้องหาจะถูกเรียกตัวไปที่ละคนบางคนถูกตีด้วยไม้ ถูกฆ่าหายไป มีอยู่ครั้งหนึ่ง ชาวบ้านจากบ้านคลองเฉลิม 2 คนที่ได้รับการปล่อยตัวได้รำลือเพื่อน ๆ ผู้ต้องหาอื่น ๆ ก่อนเดินทางกลับบ้านแต่ตอนหลังทราบว่าถูกเจ้าหน้าที่นำตัวไปยิงทิ้งที่ควนพน ไม้ไกลจากโรงเรียนบ้านพน ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

นางจับ เกตุคิ้ว⁹⁹ ได้เล่าถึงเรื่องการทำนายของ เกตุคิ้วสามีของนางว่า ถูกเจ้าหน้าที่จับตัวไปพร้อมกับเพื่อนบ้านอีกรวม 4 คน คือ นายเพ็ม เกื้ออาสา (เสียชีวิต) นายเจริญ เจริญศรี และ นายเทียบ อ่อน

⁹⁷ สัมภาษณ์นางจันทร์ สังข์คืนและครอบครัว 21 มีนาคม พ.ศ. 2547

⁹⁸ สัมภาษณ์ลุงเพียร อุตะปะละ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545

⁹⁹ เวทีบ้านหนองเหียง 14 กันยายน พ.ศ. 2546

คำ ส่งไปยังค่ายทหารที่บ้านเกาะหลง ซึ่ง 2 คนหลังรอดชีวิตกลับมา หลังจากสามีถูกจับตัวไป ตอนเข้าไปตามตัวสามี เจ้าหน้าที่ทหารถามว่า "ทำไมจะตายด้วยหรือ" และบอกว่านายยังไม่อยู่ที่นั่นแล้ว "ถึงอยู่ก็ไม่ให้เยี่ยม" นางจับจึงเดินทางไปติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่กองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง จึงได้รับคำตอบว่า "ไม่มีตัวแล้ว" รุ่งของอีกวันได้ไปที่ค่ายทหารบ้านเกาะหลงอีกครั้ง เจ้าหน้าที่ทหารบอกว่า "ให้ทำใจ" วันนั้นกลับถึงบ้านติดตามหาศพ ไม่รู้ว่า เขาเอาศพไปไว้ที่ไหน คิดว่าน่าจะเอาไปทิ้งบนภูเขา ขอความช่วยเหลือเพื่อนบ้านให้ช่วยกันตามหาศพอยู่หลายวัน แต่ไม่พบ

นายเริ่ม ประดิษฐ์ ได้เล่าเรื่องราวของคนในเวทที่บ้านหนองเหียงข้างต้นว่า ตนถูกจับกุมตัวหลังจากการที่ค่ายทหารถูกโจมตีที่บ้านนายเมือง จันทรศรีกรลุด พร้อมกับนางเริ่ม เทวะบุรุษ นายชุม สังข์คั้น นางพุม สังข์คั้น และ นางปลื้ม สุขแสง จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้นำตัวไปสอบสวนที่ค่ายทหารบ้านคันไทร และส่งตัวต่อไปยังค่ายทหารที่บ้านเกาะหลง นำไปขังรวมไว้ทั้งไทยพุทธ ไทยมุสลิม ไม่ต่ำกว่า 20 คน มีขดลวดหนามวางไว้รอบ ๆ โดยมีทวนระเบิดวางไว้รอบนอกอีกชั้นหนึ่ง ที่ค่ายทหารนั้น ประมาณทุบครึ่ง มีทหารเอาคนไปอีก สัก 5-10 นาทีจะมีเสียงรถต่าง ๆ ดังขึ้น และมีไฟลุกขึ้น เป็นเช่นนี้คืนละ 7 ครั้ง ทั้งนี้นายเริ่มถูกควบคุมตัวอยู่ 5-6 คืน

นางหมูน ได้เล่าในเวทที่โรงเรียนคลองใหญ่ ว่า¹⁰⁰ ป้าถูกจับพร้อมกับชาวบ้านอื่น ๆ รวม 5 คน จากนั้นถูกส่งตัวไปค่ายทหารที่บ้านเกาะหลง คือ 1) นางแดงเงิน บ้านไสหญาคา 2) น้องรุญ พี่น้องริม 3) อี้อย 4) อี้อีเยด 5) ลุงพร้อม ซึ่งทั้งหมดเคยสัมพันธ์กับสหาย ทุกคนบอกความจริงกับเจ้าหน้าที่แต่ไม่ได้กลับมาตราบทุกวันนี้

นางหมูน ถูกจับข้อหาข้อของให้สหาย ตอนกลางคืนผู้ต้องหาถูกสอบสวนจาก "นาย" หรือเจ้าหน้าที่ โดยทุกคนนั่งเป็นแถวรอบ ๆ โต๊ะสอบสวน โดยใช้แสงสว่างจากตะเกียงเจ้าพายุ ผู้ต้องหาบางคนก็ถูกเรียกตัวไปข้างนอก จากนั้น เกิดเสียงจากเครื่องยนต์ ดังมากไม่ได้ยินเสียงอื่น ได้ยินแต่เสียงร้องของคน "ว้าว ๆ"

เจ้าหน้าที่ได้สอบถาม ดังนี้

ถาม เบี้ยที่ที่สหายให้ชื่อของนั้นเป็นเบี้ยไทยไหม ?

ตอบ เบี้ยไทย

ถาม สหายเคยคิดค้างเบี้ยบ้างไหม ?

ตอบ คิด แต่ไม่นานก็มาคินี้ พร้อม ๆ กันนั้นนางบอกกับเจ้าหน้าที่ว่า "ไม่รู้ทำปรี๊ ประนู้กะกลัว ประนู้กะกลัว"

ถาม อยากกลับบ้านไหม ?

ตอบ ให้กลับก็กลับ ตายก็ตาย

ถาม ไม่กลัวตายหรือ

ตอบ ไม่กลัว เกิดมาตายครั้งเดียว

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่กล่าวกับนางหมูนว่า บ้านนางมี "ของดี" คั้นบ้านจนแทบพลิกได้ไว้บนก็ไม่เจออะไร

¹⁰⁰ เวทที่โรงเรียนคลองใหญ่ 7 กันยายน พ.ศ. 2546

นางหมูนถูกปล่อยตัวจากค่ายทหารบ้านเกาะหลุมตอเพียงคืน มีรถทหาร 3 คันวิ่งตามกันไปส่งตัวไว้ที่ท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง โดยกล่าวกับนางว่า “ไปให้โชคคืนะป้า” คืนนั้นได้นอนพักกับญาติ รุ่งเช้าจึงนั่งรถโดยสารกลับบ้าน พบแม่ แม่ของนางกล่าวว่า “มึงเหมือนตายเกิดเอิน(เกิดใหม่อีกครั้ง)” ตอนนั้นนางจำได้ว่าพูดได้คำเดียวว่า “ไม่มีใคร” เวลาผ่านไปเป็นปี นางจึงกล้าที่จะเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นฟัง

ได้มีการเปิดเผยข้อมูลถึงปฏิบัติการทางการทหารของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐที่จังหวัดพัทลุงเมื่อ กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 ว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2516 ฝ่ายเจ้าหน้าที่ใช้นโยบายเหวี่ยงแหในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ภาคใต้มีการจับกุมประชาชนแล้วมามากมาย มีการเปิดอภิปรายที่ห้องสนามหลวงโดยศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและแนวร่วมต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ เปิดเผยข้อเท็จจริงกรณีนี้ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2518 และต่อมาในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ตัวแทนประชาชนพัทลุงก็เข้าพบและยื่นหนังสือร้องทุกข์ถึง พล.อ.ถนอม กวีสระ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดสำหรับความรุนแรงในกรณีดังกล่าว รายละเอียดที่ปรากฏ คือ เจ้าหน้าที่ประกอบค่ายทหาร คำรวจ และ อ.ส.เข้าล้อมหมู่บ้าน จับบรรดาผู้ต้องสงสัยไปเป็นจำนวนมากแล้วทำการสอบสวนโดยวิธีการทารุณต่าง ๆ เช่น สอบสวนแล้วเมื่อไม่รับก็ยิงกรอกหู ใช้ก้อนทุบค้นคอ จับชาวบ้านใส่ถังแดงแล้วเผาทั้งเป็น บางครั้งก็ให้ถือมีดคนละเล่มฆ่ากันเอง และมีชาวบ้านอีกจำนวนมากที่ถูกจับไปแล้วหายสาบสูญไปไม่ได้กลับบ้าน บางคราวเมื่อมีฝนตกหนักก็มีกะโหลกคนกลิ้งลงมาจากเขา ทำให้เชื่อว่า ชาวบ้านที่หายไปนั้นถูกจับขึ้นเฮลิคอปเตอร์แล้วถีบลงมาจากกลางอากาศ¹⁰¹

แนวคิดอันนำสู่กรณีดังกล่าว

กรณีดังกล่าวพัทลุง เป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ไม่ควรเกิดขึ้นในสังคมพุทธ เพราะเป็นการกระทำที่เหยียดหยาม โหดร้ายมนุษยธรรมที่มนุษย์จะพึงปฏิบัติต่อกัน ข้อสังเกตบางประการก็คือ คอมมิวนิสต์ ถูกสร้างภาพให้เป็นคนบาปกระทั่งพระบางรูปกล่าวว่า “ฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาป” นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสได้กล่าวถึงความรู้สึกต่อต้านคอมมิวนิสต์ในสังคมไทยไว้ว่า¹⁰²

“ปีศาจคอมมิวนิสต์ที่สืบเนื่องมาจากการที่ฝรั่งทำการต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้โฆษณาไว้หลายปีก่อนมาแล้วว่าคอมมิวนิสต์รับทรัพย์ไม่ว่าคนมีหรือคนจน แม้มีเสื้อผ้าเพียงแต่ปิดกายก็ถูกริบ และเอาหญิงเป็นกองกลาง , ทำลายศาสนา ฯลฯ จึงทำให้คนขวัญอ่อนที่ได้ยินเพียงชื่อ ก็เกิดความเกลียดกลัวอันเป็นสภาพทางจิต (State of Mind) ชนิดหนึ่ง ผู้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยอาศัยสภาพทางจิตนั้นค้นคว้าต่อไป ก็พบสิ่งที่เป็นป้ายโฆษณาแสดงภาพคอมมิวนิสต์เป็นรูปปีศาจกำยำที่จะคร่ามนุษย์เอาไปเป็นมังสาหาร และทำเป็นคำขวัญว่า “คอมมิวนิสต์มา ศาสนาหมด”

¹⁰¹ เหตุการณ์ 6 ตุลาเกิดขึ้นได้อย่างไร ,ดร. สุชาติ ยัมประเสริฐและเพื่อน ,หน้า 18 – 19 ,<http://www.2519.net>

14/11/2548

¹⁰² ปรีดี พนมยงค์ คำปราศรัยของนายปรีดี พนมยงค์ เรื่อง ระบบสังคมนิยม ระบบคอมมิวนิสต์จะเหมาะสมแก่เมืองไทยหรือไม่ พิมพ์ : กรุงเทพฯ , 2518 , หน้า 15 - 19

นอกจากนั้นผู้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยยังได้ค้นพบอีกว่า สีแดง เป็นสีของคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะ ฉะนั้นจึงเปลี่ยนตราครุฑแดงของหนังสือทางการที่ใช้มาตั้งแต่รัชกาลที่ 6 นั้นให้เป็นตราครุฑสีดำ แสดงว่า “สภาพทางจิต” ของฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยนั้นวิปริตกว่าฝรั่ง”

เช่นเดียวกับ พล.ต.บัญญัติ ขวาลศิลป์ ได้สะท้อนความคิดของนายทหารคนหนึ่งในหนังสือ กระจกเข้าบัว¹⁰³ ว่าหลักสูตรการทหารของไทยได้เปลี่ยนเป็นหลักสูตรการทหารของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 2490 เป็นต้นมาอันเป็นผลจาก “การที่ไทยเลือกอยู่ข้างเดียวกับสหรัฐในยุคสงครามเย็น และรับการช่วยเหลือทางด้านทหารทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์และหลักนิยม” ผลจากการศึกษา ก็คือ

“ผมเองก็คงเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไปในยุคนั้น ที่เมื่อพูดถึงคอมมิวนิสต์แล้ว แม้คนที่ได้รับการศึกษาอย่างผมจะไม่นึกว่าพวกนี้เขามีเขี้ยวก็ตาม แต่สิ่งที่คิดขึ้นมาโดยอัตโนมัติก็คงเหมือนกับเมื่อเรานึกไปถึงชื่อโรคในช่องปาก หรือโจรผู้ร้ายใจทมิฬทั้งหลายที่ไม่ต้องคิดอะไรให้มากเรื่องมากราว นอกจากจะฆ่าให้หมด ๆ ไป เสียกลิ่นเรื่อง (เน้นคำโดยทิมวิจัย)”

พล.ต.บัญญัติ เล่าต่อไปว่า ที่โรงเรียนทหารปืนใหญ่สหรัฐ เขาสอนว่า หน้าทีของทหารต่อข้าศึกก็คือ

“Find them, Fix Them and Finish Them”

แปลเป็นไทยว่า

“สืบให้ทราบ ค้นหาให้พบ และฆ่าให้เรียบ”

และพวกคอมมิวนิสต์นั้นนับว่าเป็น “ข้าศึก” ตัวสำคัญซึ่งมีอันตรายมากที่สุด ในขณะที่

เพื่อการต่อต้านสิ่งที่เรียกว่า “พวกนิยมคอมมิวนิสต์” ที่นิยมออกข่าวโฆษณาชวนเชื่อเพื่อบั่นทอนความมั่นคงของชาติ รัฐบาลไทยได้รับความร่วมมือจากสหรัฐ ฯ ผ่านหน่วยงานสำคัญที่เรียกว่า สำนักข่าวสารอเมริกัน (United State Information Service – USIS) โดยเฉพาะในสมัยของรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่มีการจัดหน่วยข้อมูลเคลื่อนที่ไปยังชนบทและฉายภาพยนตร์สารคดีเผยแพร่กิจการของรัฐบาลและต่อต้านคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ยังจัดรายการทางสถานีวิทยุ 41 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีเนื้อหาด้านความมั่นคงและภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ ผลิตภาพยนตร์สารคดีเพื่อสงครามจิตวิทยา 40 เรื่องต่อปี ออกนิตยสารราย 2 เดือนชื่อ เสรีภาพ จำนวนพิมพ์สูงถึง 150,000 เล่มต่อฉบับ โดยเนื้อหามากกว่าครึ่งพูดถึงความมั่นคงและการพัฒนาในไทยโดยเฉพาะในอีสาน และยังผลิตโปสเตอร์ 4 สีออกมามากกว่าครึ่งพูดถึงความมั่นคงและการพัฒนาในไทยโดยเฉพาะในอีสาน และยังผลิตโปสเตอร์ 4 สีออกมามากกว่าครึ่งพูดถึงความมั่นคงและการพัฒนาในไทยโดยเฉพาะในอีสาน และยังผลิตโปสเตอร์ 4 สีออกมามากกว่าครึ่งพูดถึงความมั่นคงและการพัฒนาในไทยโดยเฉพาะในอีสาน และยังผลิตโปสเตอร์ 4 สีออกมามากกว่าครึ่งพูดถึงความมั่นคงและการพัฒนาในไทยโดยเฉพาะในอีสาน ใช้ชื่อว่า “Communism and Freedom” เปรียบชีวิตในจีนและเวียดนามเหนือกับชีวิตในประเทศไทย โปสเตอร์เหล่านี้ถูกแจกจ่ายไปตามโรงเรียน วัด ห้องสมุด กองทัพ และตามหมู่บ้านต่าง ๆ การโฆษณาชวนเชื่อของรัฐบาลร่วมกับสหรัฐ ฯ ในการสร้างความหวาดกลัวคอมมิวนิสต์ นับว่าดำเนินไปอย่างกว้างขวางและประสบ

¹⁰³ บัญญัติ ขวาลศิลป์, พล.ต., และสนายช่วง ,กระจกเข้าบัว, แสงดาว:กรุงเทพฯ, 2546, หน้า35 - 38

ความสำเร็จในกรุงเข้าถึงประชาชนอย่างยิ่ง ดังที่บันทึกความทรงจำของคนร่วมสมัยได้บันทึกในช่วง ปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า

“ การโฆษณาชวนเชื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ในยุคจอมพลถนอมดำเนินต่อไปจนกระทั่งไปทั่วทั้งสังคม ในโรงเรียนของฉันจึงเต็มไปด้วยแผ่นโฆษณาเปรียบเทียบ “คอมมิวนิสต์กับเสรีภาพ” ภาพของคอมมิวนิสต์ที่เต็มไปด้วยความอคติขมขื่น ถูกบีบคั้นกักกัน ดูน่ากลัวมาก ชวนให้รู้สึกว่าคุณคนคอมมิวนิสต์นั้น เป็นคนทรนรกขนานแท้ และยังมีหนังสือการ์ตูนคอมมิวนิสต์แจกจ่ายให้เด็กนักเรียนฟรี ๆ อีกด้วย ¹⁰⁴”

นายบุญธรรม คำจันทร์ ได้ยกตัวอย่างของความคิดนี้ในเวทีสำนักสงฆ์ป่าสน บ้านเขาคราม เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ว่า เจ้าหน้าที่ทหารที่สกัดจับชาวบ้านได้ใช้ความรุนแรงต่อชาวบ้านพร้อมคำคำว่า “คอม ๆ โหมวชายชาติ” น้ำลายน้ำเลือดที่เกิดจากการถูกซ้อมไม่ให้ดูลงบนพื้นดินต้องรีบเอากะลามะพร้าวมารับไว้ “ไม่ให้ดูลงบนแผ่นดินไทย”

จากความคิดที่เกลียดชัง “คอมมิวนิสต์” อย่างมากเหล่านี้ อาจพอจะประเมินเหตุผลได้ว่า ทำไมชาวบ้านที่เป็นคนไทยที่ถูกสงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือสัมพันธ์กับคอมมิวนิสต์จึงต้องถูกกระทำอย่างโหดเหี้ยม รุนแรง โดยการจับเผาถึงแดง

ผลกระทบที่สังคมได้รับจากการต่อสู้ด้วยอาวุธระหว่างประชาชนและรัฐ

จากที่กล่าวแล้วว่า กรณีถึงแดงมิได้หมายถึงเหตุการณ์เผาถึงแดงเท่านั้น หากครอบคลุมถึงเหตุการณ์ในการต่อสู้ด้วยอาวุธที่ประชาชนดำเนินต่อรัฐบาล และการปราบปรามของรัฐบาลด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อยุติการต่อสู้ดังกล่าว แม้ว่าเหตุการณ์ที่เรียกว่า กรณีถึงแดง ได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่ผลกระทบต่าง ๆ ยังคงมีมาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านที่เป็นบาดแผลและความสูญเสีย พร้อมกันนั้นก็ยังมีสิ่งที่ดีงามหลาย ๆ อย่างก่อตัวขึ้นไปในทางสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นทุนทางสังคมต่อไป

ผลกระทบในทางลบที่สังคมได้รับ

1) เกิดภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด

ชายคนหนึ่งเล่าในเวทีบ้านหนองเหียงถึงเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่เกิดการเผาถึงแดงว่า ชาวบ้านคอนัน้อยู่กันลำบาก ยายไปหาเศษยางในสวนยาง ได้ 3 พรก¹⁰⁵ ผู้ใหญ่บ้านเตือนให้หยุด “ที่อย่าเที่ยวหาไปเสียละ” พ.ศ. 2517 หลานชายของยายไปส่งกระเจง (ยิงกระเจง) ตอนกลางคืนถูกเจ้าหน้าที่ยิงตาย จากนั้นได้ถูกระเบิดวางไว้ที่ศพเพื่อเป็นหลักฐานว่าเป็นฝ่ายตรงกันข้ามที่ถูกเจ้าหน้าที่ยิงตาย ส่วนตะเกียงเจ้าหน้าที่นำไปไว้ที่ค่ายทหารบ้านเกาะหลง ยายเล่าต่อว่า ชาวบ้านส่วนหนึ่งต้องอพยพครอบครัวออกจากหมู่บ้าน เด็กเล็ก ๆ

¹⁰⁴ ประจักษ์ ก้องเกียรติ , และแล้วความเคลื่อนไหวก็ปรากฏ .. , อ้างแล้ว, หน้า 159 - 165

¹⁰⁵ พรก ในที่นี้หมายถึง กะลามะพร้าว

ถามแม่ว่า “แม่จะไปไหน” แม่ได้ตอบว่า “ออกถนนให้ได้เท่านั้น” ในปีนั้น คนบ้านหนองเหียงออกจากบ้านหมดแล้วแต่ใครจะไปพึ่งใครที่ไหน ทรัพย์สินสมบัติเอาไปเฉพาะที่เอาได้ เมื่อชาวบ้านหนองเหียงไปอาศัยบ้านญาติที่อยู่นอกเขตการเคลื่อนไหว บางพื้นที่ก็เป็นที่ตั้งภัยของญาติพี่น้องที่เข้าไปพึ่งพา “โหมเดือนเข้าคอมฯ ใครเราไม่ยุ่ง”(พวกท่านเป็นคอมมิวนิสต์ทำไม เราไม่ยุ่งเกี่ยวด้วย) แต่ก็มีผู้ที่เข้าใจเหตุการณ์ให้กำลังใจว่า คนเหล่านั้น “ไม่รู้จักใคร อีใครเขาให้เขาหลงไปละ” (ไม่รู้เรื่องราวจริง ให้เขาพูดของเขาไปเถอะ)

ชาวบ้านคลองใหญ่ ตำบลเกาะเต่า อำเภอป่าพะยอมคนหนึ่งเล่าว่า เมื่อมีการเคลื่อนไหวเกิดขึ้นขึ้นในหมู่บ้าน ทางราชการเริ่มฟังเสียง ติดตาม มีการส่งกองกำลังอาวุธของเจ้าหน้าที่เข้าทำการกวาดล้างจับกุมชุมชนเริ่มอยู่อย่างหวาดผวา ผู้ที่สัมพันธ์กับนักปฏิวัติต้องหลบหนีออกจากหมู่บ้าน ครูใหญ่โรงเรียนคลองใหญ่ แนะนำให้เขาหลบหนีเช่นกันเพราะทราบว่าเจ้าหน้าที่จะฆ่าเขาทิ้งในตอนนั้น

วิบูลย์ ทองคำ เล่าด้วยสีหน้าที่สิ้นหวังว่า เขาเกิดเมื่อ พ.ศ. 2514 พ่อถูกเจ้าหน้าที่จับกุมในปีรุ่งขึ้น ต่อมาไม่นานแม่ก็ถูกจับตัวไปส่งไปยังค่ายทหารบ้านเกาะหลวง “คลองหมวย” ด้วยเช่นกัน ตอนแรกแม่อุ้มเขาไปด้วย แต่สุดท้ายแม่ก็ฝากไว้ที่บ้านแม่แก่ (คุณยาย) พ่อกับแม่ของเขาหายไปจากบ้านตั้งแต่วันนั้น ขณะนี้เขาอายุ 34 ปีแล้ว ลูกๆถามหาคุณปู่ คุณย่า เขาก็ไม่สามารถให้คำตอบกับลูกๆได้ ในส่วนตัวเขาคิดว่า ไม่เป็นธรรมดาครอบครัวที่พ่อแม่ต้องสาบสูญไป อยากให้สังคมเห็นความสำคัญของผู้ที่สูญเสียชีวิตในช่วงนั้นด้วย

2) เกิดภาวะเด็กกำพร้าและหม้ายสงคราม

หลังจาก พ.ศ. 2509 การกวาดล้างปราบปรามของทางราชการเริ่มใช้ความรุนแรงมากขึ้น มีการก่อตั้งกองกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน(อส.) หน่วยต่อต้าน มีการเพิ่มกำลังติดอาวุธเข้าสู่พื้นที่ต่าง ๆ จนเกิดการต่อสู้ตอบโต้กันไปมาระหว่างคนไทยที่แตกต่างกันด้านความคิดการเมือง คนไทยต้องเลือกฝักเลือกฝ่ายมาต่อสู้กันเองจนต้องตกตายกันไปทั้ง 2 ฝ่าย ก่อให้เกิดหม้ายสงคราม ก่อให้เกิดลูกกำพร้าตามชุมชนต่าง ๆ ครอบครัวที่ต้องสูญเสียผู้นำครอบครัวไปต้องเผชิญชะตากรรมต่าง ๆ นานา หญิงหม้ายที่มีลูกเล็ก ๆ ต้องไต่ถามไร่องานป่าทำไร่ทำนาคตามประสา ต้องลำบากตรากตรำจนเลือดตาแทบกระเด็น เมื่อนึกถึงสภาพในครั้งนั้น ชาวบ้าน เล่าด้วยน้ำเสียงที่สิ้นเรื่อว่า การจากไปของผู้นำครอบครัว ลูกเมียที่อยู่ข้างหลังลำบากเป็นที่สุด บางคนลูกยังเล็ก ลูกในท้องก็มี ทำงานไปร้องไห้ไป จนน้ำตาแทบจะเป็นสายเลือด เมื่อถามถึงความรู้สึกของผู้ที่สูญเสีย พวกเขาเล่าอย่างหนักแน่นว่า “เลือดพ้อทาแผ่นดิน พ่อไม่ใช่ใคร” พ่อของพวกเขาก็ไม่ใช่ตายเพราะสัตว์ร้าย ไม่ใช่ตายเพราะลักขโมยไก่ พวกเขาภูมิใจในตัวพ่อที่ตายเพื่อทุกคนในปัจจุบัน

นางจับ เกตุด้วง เล่าว่า หลังจากที่สามีถูกฆ่า ครอบครัวลำบากมาก เพราะ ลูก ๆ 5 คนยังเล็ก ๆ อยู่ นางต้องทำไร่ ถางป่าเอง ทำมาหากินแสนจะลำบาก เคยคิดที่จะฆ่าตัวตาย แต่พอเห็นลูก ๆ ก็ทำไม่ได้ นางจึงได้แต่อธิษฐานในใจถึงสามีว่า “ขอให้ไปอยู่ที่สุข ๆ ไม่ต้องเป็นห่วงลูก ๆ ทั้ง 5 คน จะพยายามเลี้ยงดูพวกเขาให้ดีที่สุด”

เช่นเดียวกับครอบครัวของชาวบ้านที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลหรือครอบครัวของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่ต้องเผชิญกับภาวะเดียวกัน ครอบครัวจำนวนมากต้องสูญเสียเสาหลักของครอบครัวไป ลูกเมียที่อยู่ข้างหลังต้องเผชิญกับความยากลำบากนานัปการเพื่อให้หน้าตาชีวิตดำเนินต่อไปได้พร้อมกับบาดแผลจากความ เป็น “วีรชน” ของการสู้รบเช่นฆ่ากันเอง ดังส่วนหนึ่งในบทเพลง หม้ายสงครามของราชินีลูกทุ่งพุ่มพวง ดวงจันทร์ ที่ว่า

“ครั้งหนึ่งในชีวิตที่ฉันหมดตัว
สิ้นบุญลูกและผัว
เหลือเพียงแค่ตัวหมองมัวเข้าเย็น
ไทยฆ่าไทยเลือดสาครกระเซ็น
คนรักคือฉันท้าเคียด
ตกเป็นแม่หม้ายสงคราม”

3) เกิดการแอบอ้างสถานการณ์เพื่อขจัดศัตรูส่วนตัว

การต่อสู้ด้วยอาวุธที่เกิดขึ้นในเวลานั้น ได้ก่อให้เกิดภาวะของบ้านเมืองที่ไร้ข้อแม้ กฎหมาย บ้านเมืองไม่มีการบังคับใช้ “เป็นโอกาสในการขจัดผู้ที่ตนไม่พอใจหรือผู้ที่เป็นศัตรูของตน” ดังคำกล่าวของ เจ้าอาวาสวัดคงครหาใหม่ อดีตเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนที่เคยร่วมสู้รบในพื้นที่พัทลุง¹⁰⁶ ที่ว่าปมของ ปัญหาที่นำไปสู่การต่อสู้ด้วยอาวุธ ก็คือ ความไม่เข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน ความต้องการงบประมาณลับของ ผู้มีอำนาจในบ้านเมือง อย่างไรก็ตามการจับกุมการกวาดล้างที่ดำเนินไปนั้น ได้ตัวฝ่ายต่อต้านรัฐ “เพียง 3 ใน 10 คนเท่านั้น” หลายกรณีเป็นปัญหาของชุมชนที่ถูกรายงานแต่มีสำเนาให้ไปเป็นพวกต่อต้านไป โดยเจ้าอาวาส เรียกพวกที่รายงานเท็จเหล่านั้นว่า “หนอนบ่อนใส่ในชุมชน”

การเข่นฆ่าทำร้ายกัน การใส่ร้ายป้ายสีกันกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาไป ผู้ที่ตายนั้นอาจโยน ให้เป็นพวก “คอมมิวนิสต์” เป็นสายของ “คอมฯ” ส่งเสบียงให้ “คอมฯ” กระทั่งให้ที่พักรักษาแก่ “คอมฯ” ข้อ หาเหล่านี้ก็สามารถทำให้คนต้องตายฟรีแล้ว ขณะเดียวกัน การตายเพราะเป็นสายของ “นาย” ก็เป็นการ “ตาย ฟรี” ได้เช่นกัน การที่ชายผู้คนหนึ่งต้องการกำจัดสามีของหญิงที่ตนหมายปอง การที่เมียน้อยจะแก้แค้นสามี เจ้าผู้ สามารถอาศัยข้อหา “สาย” ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากำจัดก็ได้

4) ภาวะเสียขวัญของชาวบ้าน

สถานการณ์การสู้รบที่เกิดขึ้นในเวลานั้นได้ฝังในใจคน ในชุมชนเขตป่าเขาอย่างยาวนานแม้ การสู้รบได้ยุติไปแล้วนานปี เมื่อข่าวการวิจัยกรณีดังแดงพัทลุงได้แพร่ออกไป ชาวบ้านบางท่านกล่าวกับ นักวิจัยว่า “ไปเห็นฝอยหาคะเข็บขึ้นมาทำไมอีก” ไม่ใช่เพราะว่าพวกเขาต้องการปกปิดเรื่องราวในอดีต เพียงแต่ เรื่องราวในอดีตนั้นน่ากลัวเกินไป หนักหน่วงเกินไปที่จะให้เหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นในสังคมอีก เช่นเดียวกับ นักวิจัยหลักท่านหนึ่งต้องยุติการทำงานกลางคันเนื่องจากคุณพ่อเคยถูกเจ้าหน้าที่ทหารจับตัว ไปคุมขังไว้ที่ค่าย ทหารบ้านเกาะหลุง 10 คืน 11 วัน เห็นว่าการวิจัยที่ดำเนินอยู่นั้นเหมือนกับการเคลื่อนไหวการเมืองของ พ.ต.ท.ในชุมชนในสมัยนั้น เช่นเดียวกันกับครอบครัวบางครอบครัวที่สูญเสียพ่อสูญเสียน้องชาย น้องสาวไป เช่นครอบครัว “สังข์คั้น” ที่ขอไปทำบุญอุทิศให้ผู้จากไปที่วัด เป็นการทำบุญกันในส่วนของพี่น้องลูกหลาน ไม่ ยากไปร่วมทำบุญที่อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแดง เพราะ “สะเทือนใจเกินไป”

ชาวบ้านคนหนึ่งเล่าว่า น้องคนเล็กของเธออายุ 4 ปี ในวันที่เจ้าหน้าที่ทหารจับกุมแม่ไป น้อง

¹⁰⁶ เวทีบ้านโดน 24 สิงหาคม 2546

กอดขาแม่ไว้แล้วร้องไห้ อ้อนวอนว่า “อย่าเอาแม่ไป อย่าเอาแม่ไป” แต่ไม่มีผล น้องคนนี้ยังฝังใจไม่เคยลืมทุกๆ ที่ตอนนี้อายุ 35 ปีแล้ว ก็ยังหวาดกลัวเจ้าหน้าที่ทหารอยู่ เมื่อเห็นเจ้าหน้าที่ทหารมาตามหมู่บ้านก็ยังคงกลัวจนตัวสั่น น่องสั่น

นอกจากนี้บางครั้งอหิวาต์ถึงกับไม่ยอมให้ลูกเรียนทหารบกเพราะ “ฆ่าพ่อมัน” ภายหลังจากที่ลูกชี้แจงว่าคนละเหล่กันจึงยินยอมให้ลูกเรียน บางครอบครัวถึงกับตั้งปณิธานว่าจะไม่แต่งงานกับเจ้าหน้าที่เนื่องจากความฝังใจที่ “ฆ่า” แม่ของพวกเขาในกรณีดังกล่าว

5) การแยกฝักแยกฝ่าย

ความขัดแย้งทางความคิดการเมืองในการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติประชาชนได้นำสู่การต่อสู้ด้วยความรุนแรงที่คณะหรือกลุ่มหรือพรรคการเมืองยืนยันว่า มีแต่แนวทางการแก้ปัญหาที่คณะหรือกลุ่มหรือพรรคการเมืองตนเท่านั้นที่ถูกต้อง ฝ่ายรัฐบาลมองฝ่ายที่ถูกขึ้นมาต่อสู้กับตนว่าเป็น “พวกหลงผิด” เป็น “ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์” เป็นพวกที่ต้องการล้มล้างสถาบัน “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” ของประเทศ ฯลฯ ในที่สุดแล้วก็ปิดทางการต่อสู้ด้วยสันติวิธีไป และระดมกลไกของรัฐไม่ว่า กฎหมาย ศาล คุกตาราง หรือ กองกำลังอาวุธเข้าจัดการกับคู่ขัดแย้งทางการเมืองของตนแทนการให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นผู้ตัดสินใจผ่านการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อคู่ขัดแย้งทางการเมืองของตนคัดค้านใจต่อสู้แบบตาต่อตา ฟันต่อฟันในที่สุดก็เกิดการต่อสู้ด้วยอาวุธลุกลามออกไปอย่างไม่สิ้นสุด ฝ่ายนักปฏิวัติก็มองฝ่ายรัฐบาลว่าเป็นพวก “ชนชั้นปกครอง” เป็น “ศัตรู” ของประชาชน มุ่งแต่กดขี่ขูดรีด ทำร้ายประชาชน ดังนั้นต้องมีจุดยืนที่ชัดเจน “สิ่งที่ศัตรูสนับสนุนต้องคัดค้าน” กระทั่ง “สิ่งที่ศัตรูคัดค้านต้องสนับสนุน” ใช้ “จุดยืน” ไปมองปัญหาจนมองข้ามข้อเท็จจริงหลายประการ เช่น นับจากปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นไปกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากสถานีตำรวจรถตำรวจบ้านนา รดตรา “ไฉ่” ช่วยเหลือนักปฏิวัติมากมายในการติดต่อกันระหว่างเขตงาน ในการขนย้ายเสบียงอาหาร ในการให้ความปลอดภัยในการจัดงานชุมนุมทางการเมืองและศิลปวัฒนธรรม แต่ในที่สุดด้วยเหตุผลของ “จุดยืน” กองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติได้เข้าโจมตีสถานีตำรวจรถตำรวจบ้านนา ยึดอาวุธทั้งหมดไปในปี พ.ศ. 2520 กลายเป็นการ “หักหลัง”¹⁰⁷ ที่ต้องชดใช้ด้วยชีวิตชาวบ้านบ้านนาไม่น้อยกว่า 4 คน ต้องขอโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้น บ้านเมืองจึงเกิดการแยกฝักแยกฝ่ายชัดเจน เกิดการเข่นฆ่าทำร้ายกันเองลืมความเป็นญาติพี่น้อง ลืมความเป็น “คนไทย” ด้วยกันไป มุ่งแต่การเอาชนะคู่ต่อสู้ ยิ่งทำให้ผลกระทบมีกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นยังมีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอย่างไรขอบเขต

6) สูญเสียชีวิต งบประมาณของประชาชนมากมายจนยากที่จะประเมิน

ระหว่างปี พ.ศ. 2508 – 2528 เป็นเวลา 20 ปีของสงคราม มีผู้คนเสียชีวิตกว่า 10,000 คน บาดเจ็บเกือบ 20,000 คน¹⁰⁸ ความเสียหายของทรัพย์สินส่วนบุคคลและราชการประมาณค่ามิได้ โดยเฉพาะคุณค่าทางจิตใจที่ต้องถูกระทอนทำลาย ฝังแน่นอยู่ในใจคนของผู้สูญเสียทุกฝ่ายที่ต้องใช้เวลาเยียวยายาวนาน

¹⁰⁷ เวทีบ้านหัวถนน หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านนา 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

¹⁰⁸ การต่อสู้เพื่อเอาชนะระบบคอมมิวนิสต์ ปฐมเหตุ , อังแล้ว, หน้า 1 ,

ผลกระทบในทางสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

1. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการปกครองประเทศ

ผลจากการสรุปบทเรียนของรัฐบาลในการเอาชนะการต่อสู้ของ พ.ค.ท. ในสิ่งที่เรียกว่า คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 66/2523 และนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เห็นว่า¹⁰⁹ เงื่อนไขสงครามประชาชนที่เกิดขึ้นนับสิบ ๆ ปี ก็คือ “อำนาจเผด็จการ” และ “อิทธิพลท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ” ดังนั้นแนวทางในการต่อสู้ก็คือ

“การทำลายอำนาจเผด็จการและอิทธิพลในท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ทำอำนาจธิปไตยให้เป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนมีเสรีภาพของบุคคลโดยสมบูรณ์ นั่นคือ การทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยปรากฏเป็นจริง และเป็นประชาธิปไตยแบบไทย คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข”

การสรุปบทเรียนข้างต้น เป็นผลจากการที่มีการปะทะกันของสองกำลังอาวุธที่ต่อสู้กันยาวนาน แต่ไม่มีใครสามารถคาดคิดได้ว่าจะยุติได้เมื่อไหร่ กองกำลังอาวุธของประชาชนพัฒนาไปที่ละขั้นท่ามกลางการต่อสู้จนสามารถประกาศจัดตั้งกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย จากการต่อสู้เพียงไม่กี่จังหวัดจนลุกลามไปทั่วทุกเขตป่าเขาและรุกเข้าใกล้เมืองใหญ่เข้าทุกที เป็นบทเรียนที่สรุปมาจากเลือดเนื้อในการต่อสู้ของประชาชนไทย ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศเดินหน้าต่อไปได้ มีการขยายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นที่ละขั้น มีการสถาปนาอำนาจของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งอย่างเต็มใบ กระทั่งมีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ปี พ.ศ. 2540 ที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ขณะที่กองทหารปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างชัดเจนแยกตัวจากบทบาททางการเมืองที่มีมาช้านานกลับเข้าสู่ที่ตั้งไป

2. การปรับตัวของระบบราชการ

ปัญหาที่ทำให้การต่อสู้ขยายตัวลุกลามออกไปในช่วงปี พ.ศ. 2508–2534 ที่สำคัญ ก็คือ ปัญหาจากระบบราชการที่ล่าช้า ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนทั้งชีวิตความเป็นอยู่และชีวิตทางการเมือง

การต่อสู้ด้วยอาวุธที่กระทำต่อรัฐบาลที่เกิดขึ้นนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับบทเรียนชัดเจนว่า ถ้าหากไม่ปรับปรุงระบบราชการ ปรับปรุงการปฏิบัติคนเสียใหม่ก็จะไม่สามารถรักษาระบบการปกครองไว้ได้ การปรับปรุงที่ชัดเจนก็คือ

- 1) เพิ่มจำนวนข้าราชการ และหน่วยงานที่ดูแลประโยชน์ของชาวบ้านให้มากขึ้นกว่าเดิม
- 2) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- 3) ข้าราชการมีทำที่นิมนวล ให้ความสะดวกในการติดต่อทำธุระกับราชการของชาวบ้านมากขึ้นกว่าเดิม

เดิม

¹⁰⁹ คู่มือนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 ปกปิด .ม.ป.ท. : ม.ท.พ. , หน้า517 - 518

4) มีการขยายงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ มากขึ้น กระทั่งมีการขยายการปกครองตนเองของท้องถิ่นออกไปอย่างกว้างขวางในสิ่งที่เรียกว่า องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. ทุกฝ่ายได้รับบทเรียนจากการแก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรงด้วยตนเอง

บทเรียนของการต่อสู้ด้วยอาวุธกว่า 20 ปี ในช่วงประวัติศาสตร์การเมืองยุคใหม่ของไทยให้บทเรียนชัดเจนถึงการแยกฝักแยกฝ่ายทางการเมืองแล้วใช้ความรุนแรงขัดใส่เข้าหากัน จากการวิจัยข้อมูลทั้งจากเอกสารหรือเวทีชาวบ้านที่จัดขึ้น พบว่า ยังมีข้าราชการที่อยู่มากมาย เช่น นายจำลอง พลเดช ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ที่ออกมาแสดงทรรศนะชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยกับการกระทำรุนแรงต่อชาวบ้าน มีการออกคำสั่งชัดเจนในเรื่องดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ให้มีการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม นายอาษา มงคลศรีนายอำเภอเมืองมืองปรางในช่วงเวลาดังกล่าวยังมีบทบาทที่อบอุ่นในการดูแลลูกน้องของตน คอยดูแลนักโทษข้อหาคอมมิวนิสต์ เช่น นางคล้อย ชูอิมพานิช อย่างมีน้ำใจและยุติธรรม เป็นต้น หน่วยทหารเสนารักษ์ของกองกำลังอาวุธฝ่ายรัฐที่ช่วยชีวิตลูกสาวของนางพร้อย เชนรัตน์ผู้สูญเสียบิดาไปในกรณีดังกล่าวเมื่อ พ.ศ. 2516 ซึ่งนางพร้อยยังคงจดจำอยู่ในใจนางพร้อยตลอดมา นอกจากนี้เมื่อการต่อสู้ด้วยอาวุธยุติลง รัฐบาลยังคงเอาใจใส่ดูแลคิดค้นกปฏิวัติมากบ้างน้อยบ้างเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตครอบครัวในสภาพการณ์ใหม่ เพราะทุกคนที่โดนตัวเข้าสู่การต่อสู้ด้วยอาวุธในครั้งนั้นก็คือ “คนไทย” ด้วยกัน หลายคนเป็นญาติสนิทกันด้วยซ้ำไป ไม่มีใครสักคนที่ต้องถูก “ตัดหัวเจ็ดชั่วโคตร” เนื่องจากการก่อกบฏที่พ่ายแพ้ดังกล่าวเช่นเรื่องราวของกบฏในสมัยโบราณที่รับรู้กันมา

4. การเร่งพัฒนาบ้านเมืองให้เป็นไปอย่างก้าวกระโดด

ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง เพื่อเอาชนะใน “สงครามประชาชน” รัฐได้เร่งการพัฒนาบ้านเมืองทุกด้าน เร่งสร้างถนนหนทางที่สะดวกทุกฤดูกาลทุกพื้นที่ที่มีการสู้รบ ขยายไฟฟ้า ขยายการให้บริการการศึกษา การสาธารณสุข ส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ ให้กับชุมชน ถ้าหากชุมชนรู้จักใช้ประโยชน์ก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถขนย้ายผลผลิตสู่ท้องตลาดได้ง่ายกว่าเดิม สามารถรับความบันเทิงใจถึงบ้าน สามารถเข้าศึกษาในโรงเรียนใกล้บ้านหรือเรียนในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ยามเจ็บป่วยมีแพทย์พยาบาลดูแลรักษา อย่างไรก็ตาม ความเจริญทางวัตถุที่ชุมชนได้รับนั้นได้นำพาความทุกข์มากมายตามมาด้วย นั่นคือ ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาวัฒนธรรมที่เสื่อมทรามลง ปัญหาการทำลายทรัพยากรของชุมชนที่เคยอุดมสมบูรณ์ให้แหลกสลายไปอย่างรวดเร็ว เป็นต้น

5. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาประเทศ

การต่อสู้ทางการเมืองที่กระทำต่อทางราชการ เป็นการต่อสู้ที่พัฒนาไปเต็มรูปแบบ เพราะเห็นว่าน่าจะมีทางเลือกอื่นที่น่าจะดีกว่ารัฐแบบเก่าที่ไม่เกื้อต่อสิทธิผลประโยชน์ของชาวบ้าน ต่อประชาชนพลเมืองของตนเอง การต่อสู้ของประชาชนภายใต้การนำ พ.ค.ท. พ.ค.ท. ก็ได้ให้การศึกษาลดพรรคและนักปฏิวัติทุกคน เพื่อเตรียมการในการบริหารประเทศในแบบที่คิดว่า น่าจะดีที่สุดขึ้นมาชุดหนึ่ง ถูกหลานชาวบ้านที่รัฐบาลไม่ได้เหลียวแลมาก่อนจำนวนมาก ได้กลายเป็นกลุ่มนำชุดใหม่ของชุมชนในปัจจุบัน อดีตผู้ที่เคยเข้าร่วมการต่อสู้ในยุคนั้นที่ยังคงความดีไว้ ที่ยังมีจิตใจที่จะทำเพื่อสังคมประเทศชาติบ้านเมือง ได้เข้ามามีบทบาท

ที่สำคัญในระดับท้องถิ่น บ้างเป็นผู้นำด้านองค์กรเศรษฐกิจชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศูนย์สาธิตเพื่อการตลาด กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นผู้นำด้านการเมือง เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐมนตรี เป็นผู้นำด้านการปกครอง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แม้ว่าอีกจำนวนไม่น้อยไม่ได้สนใจที่จะทำงานชุมชนอีก กระทั่งบางส่วนใช้ความรู้เรื่องการต่อสู้ด้วยอาวุธไปเป็นมือปืนเป็นผู้ร้ายไปก็มี แต่คนเหล่านั้นมักมีอายุสั้น

บางคนตั้งข้อสังเกตว่า พ.ค.ท. เขาให้การศึกษา “สอน” มาดี

การศึกษาที่ พ.ค.ท. ได้ให้การศึกษา – สอน เพื่อบ่มเพาะ ชักเกลาผู้เข้าร่วมในการต่อสู้ เป็นอย่างไร

1) ในทางปรัชญาการศึกษา ใช้ปรัชญาวัตถุนิยมวิทยาศาสตร์ ที่เป็นภูมิปัญญาของยุโรปในศตวรรษที่ 20 ปรัชญาวัตถุนิยมวิทยาศาสตร์มองการเคลื่อนไหวทางการเมืองว่า เกิดขึ้นบนรากฐานทางเศรษฐกิจพื้นฐานของสังคมที่ปัจจัยการผลิตอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อยของสังคม และคนกลุ่มน้อยเหล่านั้นมีอำนาจควบคุมสังคม ประเทศชาติผ่านอำนาจรัฐ ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกของเยาวชนและประชาชนให้ยอมรับอำนาจรัฐของพวกเขา สนับสนุนพวกเขาในการปกครองประเทศ มีกองกำลังอาวุธ มีกฎหมาย มีศาลเป็นเครื่องมือรักษาปกป้องอำนาจในมือของคน ลัทธิมาร์กซ์ ให้หลักคิดว่า สรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนพัฒนาไปข้างหน้าด้วยความขัดแย้งต่าง ๆ ของสรรพสิ่ง สิ่งที่กำลังก้าวหน้าย่อมเข้าแทนที่สิ่งที่ล้าหลังในที่สุดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นเดียวกับสังคมจะไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ ทั้งนี้ประวัติศาสตร์จะเคลื่อนที่ไปข้างหน้าด้วยพลังส่วนใหญ่ของสังคมนั้น ๆ ในแต่ละขั้นตอนของประวัติศาสตร์

2) ให้ความสำคัญกับการศึกษาค้นคว้าในด้านต่าง ๆ และถือว่าการปฏิบัติทำให้การศึกษาที่ได้รับสมบูรณ์ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ในการศึกษา พ.ค.ท. ได้บ่มเพาะผู้ปฏิบัติงานทุกด้านของตนขึ้นมา ทั้งผู้ปฏิบัติงานทางการเมือง ผู้บังคับบัญชาทางการทหารระดับต่าง ๆ งานพลาริการ งานการแพทย์ และสุขอนามัยพื้นฐาน งานศิลปวัฒนธรรม งานสตรีและเด็ก ทั้งนี้จะจัดทำตำรับตำรา จัดตั้งโรงเรียนขึ้นมาอย่างง่าย ๆ จากนั้นทุกคนอาศัยการสรุปจากการปฏิบัติงานจริงเพื่อพัฒนาความรู้ในด้านนั้น ๆ ของตนต่อไป ทำให้ พ.ค.ท. มีผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณภาพในการทำงานเป็นจำนวนมาก

3) สร้างวินัยให้กับนักต่อสู้ทุกคน

เนื่องจากการต่อสู้กับรัฐบาลที่มีกลไกอำนาจอยู่ในมือ นักปฏิวัติทุกคนจึงต้องมีวินัยอย่างเคร่งครัดจึงจะสามารถรักษากำลังของตน รักษาชีวิตของตนไว้ได้

เพื่อเข้าร่วมการต่อสู้ใหม่ ๆ ทุกคนจะต้องทำงานตามตารางเวลา ตามตารางการปฏิบัติที่กำหนดของกองกำลังอาวุธ ดื่นเวลาไหน ดื่นแล้วต้องเก็บเครื่องนอนให้เรียบร้อยพร้อมที่จะเคลื่อนย้ายตลอดเวลา จากนั้นต้องไปรวมพลเพื่อการออกกำลังกาย ต้องมีการฝึกอาวุธฝึกยุทธวิธีพื้นฐานเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการหลบหลีกหรือการปะทะกับกองกำลังอาวุธของเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่อาจมีขึ้นได้ตลอดเวลา จากนั้นก็มีการแบ่งงานกันทำตามความจำเป็นตามหน้าที่ของกองกำลังอาวุธที่กำลังเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อเอาชนะรัฐบาลกลางที่ต้อง

ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าสามารถเอาชนะได้เร็ว นักปฏิวัติก็ได้กลับบ้านเร็วขึ้นเท่านั้น แม้ว่าทุกคนทราบตลอดว่า การสู้รบเอาชนะรัฐบาลไม่ง่าย ต้องใช้เวลายืดเยื้อยาวนาน อาจใช้ชีวิตทั้งชีวิตก็เป็นได้ หลังจากการปฏิบัติงานต่าง ๆ ก็มีการสรุปงาน มีการวิจารณ์วิจารณ์ตนเองถ้าหากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานนั้น ๆ

การศึกษาเหล่านี้ ได้แปรสภาพชาวบ้านธรรมดาให้เป็นชาวบ้านกลุ่มหนึ่งที่มีความคิดอ่านสูง กว้างกว่าชาวบ้านทั่วไป กลายเป็นผู้นำของชุมชนระดับต่าง ๆ ในระยะต่อมา

4) การรวมกันเป็นองค์กรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ

มีคำกล่าวเป็นข้อสังเกตเล็ก ๆ จากเวทีชาวบ้านลำไโนว่า องค์กรต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจของชาวบ้านนั้น หมู่บ้านที่มีอดีต “สหหาย” เป็นกรรมกรมักจะมีฐานะที่มั่นคงเป็นปึกแผ่น แต่หมู่บ้านที่ไม่มีอดีตสหหายเข้าร่วมกิจกรรม องค์กรเหล่านั้นมักอ่อนแอ ถ่มได้ง่าย ก่อตั้ง – ถ่ม ก่อตั้ง – ถ่ม ไม่รู้จักครั้งต่อที่ครั้ง

กลุ่มกล้วยฉาบม่วงของแม่บ้านลำไโน หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เป็นตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จดังกล่าว เช่นเดียวกับกลุ่มสังจะออมทรัพย์ หมู่ที่ 5 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ก็เป็นอีกตัวอย่างของการพัฒนาต่อเนื่องมาจากภาระระดมทุนเพื่อช่วยเหลือกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติในอดีตที่ยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน นอกจากนี้เครือข่ายสินธุ์ – แพรทอง เครือข่ายทางเศรษฐกิจชุมชนระดับตำบลก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของตำบลลำสินธุ์ ที่มีคำขวัญประจำตำบลว่า “วีรชนดั่งแดง แหล่งน้ำตก มรดกงานศิลป์ ถิ่นอาหาร นานาไม้ผล ผู้คนมีน้ำใจ”

ปัจจุบันองค์กรชาวบ้านตามแนวภูเขาซึ่งเคยเข้าร่วมกบฏเคลื่อนไหวต่อสู้กับรัฐบาลในอดีต เคยผ่านการจัดองค์กรเพื่อการต่อสู้ภายใต้การกบฏปราบปรามอย่างรุนแรงจึงมีบทเรียนในการจัดองค์กรทำให้มีความเข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านพัทลุงทั่วไป

6. การก่อสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดั่งแดงพัทลุง เป็นอนุสรณ์ทางภูมิปัญญาจากการต่อสู้ด้วยความรุนแรง

อาจารย์เป็รื่อง ประชาชาติ ได้ร้อยเรียงอักษรเป็นร้อยกรองรำลึกถึงกรณีดั่งแดง เนื่องในวันทอดผ้าป่าเพื่อระดมทุนก่อสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดั่งแดง เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2547 ไว้ว่า

ดั่งแดง	แสงเพลิง	เริงร้อน
เป็นท่อน	ลูกกลม	ลุ่มถ้ง
คืนโศค	ศุคตุก	ขึ้นนัง
เผาทั้ง	เป็นเป็น	กระเด็นกระดอน
พัทลุง	แดนดิน	สิ้นหวัง
เห็นถึง	ความกลัว	หัวดอน
อำนาจ	คือผี	ราษฎรอน
นาคร	เกือบร้าง	มล้างกัน
เสร็จสิ้น	สงคราม	ประชาชน

มองเห็น	เหตุผล	โมหันท์
ร่วมมือ	เป็นสื่อ	สัมพันธ
ลงขัน	สืบทอด	เจตนา
สร้างอนุ-	สาวรีย์	รำลึก
ชนิก	กำลัง	แน่นหนา
เกาะหลุง	ลัทธิ	ถิ่นพนา
เป็นศรี	สง่า	ผู้กล้าไทย

อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถึงแดงเป็นรูปธรรมที่เป็นวัตถุ เป็นผลึกทางปัญญาที่ประชาชนชาวศรีนครินทร์และชาวพัทลุงได้ร่วมต่อสู้กันมาเพื่อประชาธิปไตยของบ้านเมือง เพื่อความเป็นธรรมและเพื่อชีวิตที่ดีกว่าของผู้คนในสังคม กว่าจะได้มาซึ่งวันนี้ของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่พัฒนาแตกต่างไปจากเมื่อ 30 กว่าปีก่อนนั้น วันนี้ที่ “ลูกสาวไม่ต้องนอนในป่าค้ำขังบ้าน วัวไม่ถูกลัก ประจัญบานไม่ต้องปิดตลอดเวลาเพราะกลัวโจร” วันนี้ที่กว่าจะได้มาต้องสูญเสียชีวิต เลือดเนื้อ หยดเลือดและคราบน้ำตาของชาวบ้านและเจ้าหน้าที่บ้านเมืองทุกฝ่ายไปมากมายเหลือที่จะคณานับ

อาจารย์สมเจตนา มุณีโมไนย “พันดา ธรรมดา” ได้ร้อยกรองคุณค่าของอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถึงแดงเนื่องในงานรำลึกถึงแดงครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2548 ไว้ว่า

นี่คือ	พื้นที่	ประวัติศาสตร์
นี่คือ	ภูมิธรรมชาติ	ของชาวบ้าน
นี่คือ	อัตลักษณ์	ประจักษ์พยาน
นี่คือ	รากฐาน	การเปลี่ยนแปลง
รวมเลือดเนื้อ	เชื้อชาติ	ผู้อาจหาญ
รวมจิต	วิญญาณ	ผู้กล้าแกร่ง
รวมพลวัฒน์	สังขรณ์	มาสำแดง
เป็นลายแทง	ศาสตรา	ค่าของคน
เป็นอนุ-	สรณ์สถาน	ธารชีวิต
เป็นศักดิ์สิทธิ์	คินฟ้า	ท่าแดดฝน
เป็นที่	ที่สดุดี	วีรชน
บอกตัวตน	บอกวิญญาณ	แห่งบ้านเมือง

การก่อสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถึงแดง เริ่มต้นพร้อม ๆ กับการเคลื่อนไหวเวทีชาวบ้านเพื่อทำการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถึงแดงร่วมกันของชาวศรีนครินทร์และชาวพัทลุงภายหลังการจัดงานรำลึกถึงแดงครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา และสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันของบรรดามิตรสหาย ญาติพี่น้องของผู้ที่จากไปจากกรณีถึงแดงพัทลุงและกรณีที่เกี่ยวข้องในการก่อสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถึงแดงไว้อย่างชัดเจน ดังนี้คือ

1. เป็นที่รำลึกถึงวีรชนของประชาชนในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และความเป็นธรรมในสังคม

2. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหลักฐานการต่อสู้ของภาคประชาชน
3. เพื่อเป็นสถานศึกษาค้นคว้า ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม สำหรับเยาวชนและประชาชน
4. เป็นสัญลักษณ์ย้ำเตือนว่า การใช้ความรุนแรงของรัฐต่อประชาชนไม่ควรให้เกิดขึ้นมาอีก

อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแดงตั้งอยู่ที่บ้านเกาะหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง มีเนื้อที่ 4 ไร่ ที่ตั้งของอนุสรณ์สถานฯ เป็นค่ายทหารเก่า เป็นที่ตั้งของกองบัญชาการส่วนหน้า ในการสู้รบกับกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติในอดีต ชาวลำสินธุ์เล่าว่า จอมพลถนอม กิตติขจรเคยเดินทางมาเยี่ยมทหารที่ตั้งอยู่ที่นี้ด้วยตนเอง และที่ค่ายแห่งนี้เป็นค่ายทหารที่นำเอาผู้ต้องหาจำนวนมาก “เผาสดถึงแดง” ก่อนที่จะถูก พล.อ.ถนอม กิตติขจรสั่งการให้ถอนกำลังออกไปในปี พ.ศ. 2518 ภายหลังจากศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยในขณะนั้นออกมาเปิดโปงถึงการกระทำรุนแรงต่อประชาชนที่เรียกว่า “ถีบลงเขา เผาสดถึง” ในปีนั้น

การก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ คืบหน้าไปพร้อม ๆ กับการเปิดเวทีเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของเหตุการณ์ดังกล่าว การเปิดเวทีนอกจากเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลยังเป็นการปลุกเร้าให้มีทรสหาย ญาติพี่น้อง ของผู้ที่จากไปในกรณีดังแดงและกรณีที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันทบทวนการต่อสู้ด้วยอาวุธในอดีตอีกครั้งหนึ่งเพื่อค้นหาคุณค่า บทเรียนที่ชุมชนได้รับและทำการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นบทเรียนให้คนรุ่นแล้วรุ่นเล่าได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อที่จะไม่ก้าวซ้ำรอยเดิมที่คนรุ่นก่อนได้ประสบมาด้วยตนเองอีก ทำให้ชุมชนก้าวไปข้างหน้าสู่สังคมที่สมัครสมานสามัคคีกัน แก้ไขปัญหาของกันและกันด้วยสันติวิธี ให้ทุกคนมีความสุขไม่เข้าสู่วัฏจักรของการเข่นฆ่าทำร้ายกันเช่นในอดีตอีก

อนุสรณ์สถานฯ แม้มีชื่อ “วัด” ในความหมายทั่วไป ที่ซึ่งรับส่งชีวิตหลังความตายให้ได้อันสงบต่าง ๆ จากผู้อยู่หลังส่งผ่านพระสงฆ์ไปให้ แต่อนุสรณ์สถานฯ เป็นบ้าน เป็น “วัด” ของนักสู้หรือผู้สนับสนุนหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากผลพวงของการต่อสู้ที่อุทิศตนเพื่อประชาธิปไตยของประเทศ เพื่อชีวิตที่ดีกว่าของสังคมที่ได้จากไปก่อนแล้ว โดยที่ต้อง “นอนตากฝนมา 20 ปี ไม่ได้เข้าวัด ไม่มีบ้านอยู่ ข้าวมี้อสุดท้ายไม่รู้ได้กินหรือเปล่า?” อนุสรณ์สถานฯ จึงเป็นที่รวมใจเพื่อผู้จากไปเหล่านั้น ทุกวันที่ 10 เมษายนของทุกปีนับจาก พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจะมีการทำบุญทั้งแบบพุทธและแบบอิสลามให้กับผู้ที่จากไป ผู้คนจำนวนมากได้มารวมใจกันเพื่อผู้จากไป ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่พี่น้อง ญาติสนิท มิตรสหาย อดีตนักปฏิวัติจากที่ต่าง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเมือง ไม่ว่าจะพวกเขาจะมีแนวคิดเหมือนหรือแตกต่างเช่นไรในปัจจุบัน ปีหนึ่งครั้งหนึ่งที่พวกเขาจะได้มารวมกันรำลึกถึงผู้จากไปก่อนแล้วเหล่านั้น

ในเวทีบ้านทางเกวียน เพื่อการระดมทุนก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 อดีตนักปฏิวัติคนหนึ่งกล่าวว่า ให้ “มีความมั่นใจ” ให้ทุกคนร่วมกัน “ปลุกเร้า” ให้เห็นความสำคัญของการร่วมกันก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯจนสำเร็จ

“เราต้องช่วยกันสะกิดให้ร่วมบริจาคกันคนละเล็กละน้อยตามจิตศรัทธา เหมือนที่ทำบุญให้กับวัด เราสร้างตรงนี้ไม่ถึงกับล้มละลาย เราแค่แพ้การพนัน เคยชื่อของไร้สาระ เรามาสร้างสิ่งที่มีค่าเช่นอนุสรณ์สถานฯ ทำไมจะทำไม่ได้ ผมมี

ฐานะลำบากแต่ก็ทำให้เพื่อนที่เสียไป เราสร้างวัดฤๅได้กระตุ้นความสำนึกของเราอย่า
ลืม ให้สหายเห็นความสำคัญ ผมจะให้ 500 บาท”

โดยมีอดีตนักปฏิวัติอีกท่านหนึ่งกล่าวเสริมว่า คำกล่าวข้างต้นนั้นว่า

“ชัดเจน จุดยืนชัด ส่วนลึกของประวัติศาสตร์จารึกด้วยเลือด ทุกอย่างที่เกิด
เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงด้วยตัวเองได้ ถ้าไม่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธจะ
ไม่มีรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ไม่มีรัฐบาล พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เพราะจอมพล
ถนอม กิตติขจรวางรากฐานการปกครองประเทศไว้ต่อไปถึงลูก ถึงหลาน เมื่อมี
การต่อสู้ด้วยอาวุธของประชาชนจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น”

จากเหตุผลข้างต้นการก่อสร้างอนุสรณ์สถานฯ จึงเดินไปได้ สามารถจัดซื้อที่ดินบริเวณที่เคยเป็นพื้นที่
ประวัติศาสตร์จริง บางคนกล่าวอีกว่าเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ย้อนหลังถึง “วัง” ของเจ้านายของเมืองพัทลุงท่าน
หนึ่งอีกด้วยที่เคยสาบแช่งไว้ไม่ให้พื้นที่ตรงนั้นตกเป็นของใครคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ สามารถนิมนต์รองเจ้า
อาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎ์ มาวางศิลาฤกษ์การก่อสร้าง สามารถดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างอาคารและ
ส่วนยอดอันเป็นสัญลักษณ์สำคัญของอนุสรณ์สถานฯจนสำเร็จ ทำให้การก่อสร้างคืบหน้าไปกว่าครึ่งในวันเวลา
ที่โครงการวิจัยถึงแดง ได้ปิดเวทีสุดท้ายเพื่อนำเสนอรายงานต่อ สกว.ภาค

บริเวณรอบ ๆ อนุสรณ์สถานก็ร่มรื่นด้วยร่มไม้ที่ทุกคนร่วมกันปลูกในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2546
โดยมีปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอศรีนครินทร์เป็นประธานการปลูกท่ามกลางสายฝนของฤดูน้ำหลากของ
จังหวัดพัทลุง แม้ว่าวันนี้อาคารของอนุสรณ์สถานฯยังไม่สมบูรณ์ แต่อนุสรณ์สถานฯสามารถใช้เป็นสถานที่
ในการจัดกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนถ้ำสินธุ์ ชุมชนศรีนครินทร์และชุมชนอื่น ๆ ได้แล้ว

อนุสรณ์สถานฯ จึงเป็นผลต่อเนื่องของการต่อสู้ในอดีต จึงมีความหมายร่วมของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
จากทุกมุมมอง ที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อชุมชนทั้งปัจจุบันและอนาคต เป็นอุทยานแห่งการเรียนรู้ทาง
เศรษฐกิจ สังคมการเมืองหรือวิชาชีพที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน เป็นที่พึ่งทางใจให้กับคนในสังคมหรือคนรุ่น
ใหม่ที่ต้องเสาะแสวงหาธรรมแห่งชีวิตที่แตกต่างจากพื้นฐานของสังคมทั่วไป กระทั่งมิตรสหายบางคนยัง
คาดหวังว่า จะให้พื้นที่ 4 ไร่นี้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ปราศจากอบายมุขสักแห่งหนึ่งเพื่อเปรียบเทียบกับสังคครอบ
ข้างที่นับวันถูกอบายมุข หรือความหลงใหลลัทธิโกลัในวัดฤๅค่อย ๆ แพร่ขยายครอบคลุมไปทั่ว ดังบทร้อยกรอง
ของพันดา ธรรมดา ที่จารจารึกไว้เมื่อ 10 เมษายน 2547 ว่า

เกาะหลุง	มีลัมเหลว
ไปกับเปลว	พระเพลิงลาม
วิญญาน	สว่างาม
เสวยราชย์	สวรรยา
สวรรคคือ	ประชุมชน
อันเสรี	เหนือเวลา
จิตใจ	อันหาญกล้า
พิทักษ์ยุติ	ธรรมไทย

	นั้นพญา	ตัดบรรณ
ยังยืนยง	คองเกรียงไกร	
คดองหมวย	ยังรินไหล	
ใจสหาย	ยังคองหมวย	
	สายลม	ชะโลมริน
สหายยัง	กระชุ่มกระชวย	
ประกาศข้าง	คดองหมวย	
ให้ศักดิ์สิทธิ์	กลางเกาะหลุง	

สรุปผลการวิจัย

บททวนโครงการ

โครงการวิจัยกรณีดังกล่าว : การศึกษาเพื่อความเข้าใจข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกันของชุมชนกิ่งอำเภอศรีนครินทร์และชาวพัทลุง ดำเนินการมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2545 ด้วยวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 4 ข้อ ได้แก่

1. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล สาเหตุของปัญหา “กรณีดังกล่าว” ที่ถูกต้องและเป็นจริง
2. เพื่อให้ชุมชนได้รับรู้ข้อมูลประวัติศาสตร์เหตุการณ์ “กรณีดังกล่าว” ให้ตรงกัน
3. เพื่อเป็นกรณีตัวอย่างให้แก่สังคมถึงผลกระทบของการใช้ความรุนแรง ในการแก้ไขปัญหาของ

ชุมชน

4. เพื่อนำทุนทางสังคมที่ค้ำจุนของชุมชนในอดีตมาเป็นแบบอย่างของชุมชนปัจจุบันและอนาคต การวิจัยได้ใช้พื้นที่กิ่งอำเภอศรีนครินทร์เป็นพื้นที่หลักในการศึกษา และพื้นที่อื่นที่เกี่ยวข้องเป็นบางส่วน ได้แก่ อำเภอป่าพะยอม อำเภอเขาชัยสน อำเภอกงหรา อำเภอศรีบรรพต และอำเภอเมืองพัทลุง

กระบวนการวิจัยที่สำคัญ คือ การเปิดเวทีเพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้พบปะบอกเล่าเรื่องราว ทบทวนอดีตและมองอนาคตร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสาร และสัมภาษณ์บุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้าน รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ภาพอดีตปรากฏอีกครั้งจากมุมมองทางการเมืองที่รอบด้านไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ภาพอดีตที่ต่างจากช่วงเวลาซึ่งเกิดการสู้รบกันในอดีตที่ต่างฝ่ายต่างอธิบายเรื่องราวเหตุการณ์ในเวลานั้นจากจุดยืนที่ ฝ่ายตนถูกอีกฝ่ายหนึ่งผิด ฝ่ายตนคือตัวแทนของผลประโยชน์ทั้งปัจจุบันและอนาคต ทำให้องค์ของความจริงมีซีกเดียวของเหรียญ ทำให้ทุกฝ่ายที่เป็นคนไทยด้วยกัน มีจิตใจรักชาติบ้านเมืองเหมือนกันต้องต่อสู้เอาเป็นเอาตายกัน

กว่างานวิจัยจะเดินมาถึงช่วงสุดท้ายของโครงการ ได้ใช้เวลาไปกว่า 40 เดือน หรือ 3 ปีกว่า ขึ้นตอนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลโดยทีมวิจัยและตรวจสอบข้อมูลโดยทีมวิจัย และตรวจสอบข้อมูลผ่านเวทีผู้เกี่ยวข้องอีกครั้งหนึ่งก่อนสรุปรายงาน

ช่วงเวลา 3 ปีกว่าของการทำงานวิจัยที่ต้องใช้ความพยายาม ความคาดหวังมากมาย ความคาดหวังถึงความสำเร็จท่ามกลางความวิตกกังวล ความวิตกกังวลว่าจะไม่สามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ เพราะความสามารถอันจำกัดของนักวิจัย เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ย้อนหลังไปไม่นานอาจถูกขัดขวางจากภาครัฐที่มีอำนาจ นอกจากนี้เนื้อหาของ การวิจัยที่สำคัญยังเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองที่นักวิจัยหลักและนักวิจัยสนับสนุนจำนวนมากเคยเข้าร่วมมาก่อน ก็เกิดความกังวลว่า เมื่อชิ้นงานสำเร็จออกมาแล้วจะถูกมองว่าเป็นการ “ขอ”(ขย่งอง) กันเอง อย่างไรก็ตามความ วิตกกังวลดังกล่าวได้รับกำลังใจจากหลายท่านว่าไม่ต้องวิตก เช่นอาจารย์เปลื้อง คงแก้ว ที่ปรึกษาของโครงการ กล่าวว่า “ถ้าใครว่าไม่จริง สิ่งเขียนไว้โกหก ก็ค่อยเขียนเอาใหม่”

ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งเนื้อหาของกรณีดังแดงและกรณีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- บริบทชุมชนก่อนกรณีดังแดง
- ลำดับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- กรณีดังแดง
- ผลกระทบจากกรณีดังแดงทั้งด้านลบและด้านที่มีคุณค่าต่อการขับเคลื่อนทางสังคมที่เรียกว่า “ทุนทางสังคม”

บริบทชุมชนก่อนกรณีดังแดง .

สภาพพื้นที่กิ่งอำเภอศรีนครินทร์มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ผู้คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นลักษณะการเกษตรเพื่อยังชีพ สภาพพื้นที่ที่แตกต่างทำให้ผลผลิตแตกต่างกัน เกิดการพึ่งพาอาศัยระหว่างชุมชน ชุมชนมีประเพณีวัฒนธรรมที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวเขตป่าเขาก่อนการเคลื่อนไหวต่อสู้ด้วยอาวุธต่อทางราชการ จึงมีทั้งความสุขกายสบายใจในการดำรงชีวิต ขณะเดียวกันก็ยังมีอีกด้านหนึ่งของชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยจากผู้คนด้วยกันทั้ง “โจรภัย” และ “รัฐภัย” ขาดโอกาสทางการศึกษาและการรักษาสุขภาพด้วยวิถีทางการแพทย์แผนใหม่ ขาดความสนใจจากรัฐบาลส่วนกลาง ชีวิตขาดความเป็นธรรม ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจ ขาดโอกาสที่พึงมีในทุกด้าน กลายเป็นเชื้อเพลิงรอวันปะทุ เมื่อ พ.ค.ท.เข้ามาเคลื่อนไหวทางการเมือง มีนโยบายทางการเมืองชัดเจน ตรงใจตรงความต้องการของชุมชนจึงเป็นที่ตอบรับของชุมชนตามแนวเขตป่าเขา กระทั่งตัดสินใจเข้าร่วมกับการต่อสู้นั้นอย่างไม่ขาดสาย เป็นฐานสนับสนุนทั้งเสบียง ทั้งกำลังคน และที่พักพิงให้การต่อสู้ นั้นจนวันสุดท้ายที่การต่อสู้สิ้นสุดลง

ลำดับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ลัทธิมาร์กซ์ – เลนินเผยแพร่เข้าสู่ประเทศไทย ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่ระบอบประชาธิปไตยจากหลายทางและปัญญาชนรุ่นใหม่จากภาคต่าง ๆ ได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจังผ่านมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการศึกษาความรู้อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นใหม่ของคณะราษฎร กระทั่งสามารถก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย(พ.ค.ท.)ได้ในที่สุดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังสงครามโอกาสทางประชาธิปไตยเปิดช่วงสั้น ๆ พ.ค.ท.ได้เข้าร่วมการต่อสู้ทางรัฐสภา แต่ภายหลังที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองใน พ.ศ. 2490 ผลักดันให้ พ.ค.ท. ต้องเคลื่อนไหวการเมืองนอกรัฐสภา และภายหลังการ “ปฏิวัติ”ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตั้งแต่พ.ศ. 2501 เป็นต้นไป หนทางสันติวิธีถูกปิดสนิทพร้อม ๆ กับการจับกุม เช่นฆ่า “คอมมิวนิสต์”อย่างจริงจังเพราะคณะปฏิวัติในเวลานั้นเห็นว่า พ.ค.ท. เป็นภัยต่อสถาบันสูงสุดของประเทศ ทำให้ พ.ค.ท.ตัดสินใจต่อสู้ด้วยอาวุธ โดยใช้ชนบทเป็นฐานในการต่อสู้กับรัฐบาล

การเคลื่อนไหวต่อสู้ที่จังหวัดพัทลุงเริ่มต้นที่บ้านสังกระและบ้านเขาเจ็ยกใน พ.ศ. 2501

จากนั้นขยายตัวสู่แนวเขตป่าเขาในเขตอำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าพะยอม อำเภอกงหรา อำเภอเขาชัยสน อำเภอตะโหมด อำเภอป่าบอน ยิ่งรัฐบาลมีนโยบายการปราบปรามที่รุนแรงขึ้นก็ยิ่งผลักดันให้ประชาชนเข้าร่วมกับ พ.ค.ท. มากขึ้น ยิ่งรุนแรงก็ยิ่งเกิดการขยายตัวเติบโตใหญ่ทั้งกำลังคนและอาวุธ ภายหลังรัฐบาลปรับแผนนโยบายในการต่อสู้เอาชนะทางการเมืองการทหารใหม่ภายใต้คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66 / 23 ประกอบกับปัญหาภายในของ พ.ค.ท.ที่เริ่มเรื้อรอบด้าน การต่อสู้ด้วยอาวุธจึงอ่อนแรงและยุติบทบาทไปใน พ.ศ. 2534 อดีตนักปฏิวัติได้กลับสู่สังคมเดิม เริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ได้รับเกียรติได้รับการยอมรับกว่าเดิม เมื่อทุกคนได้มีที่ยืนและยืนได้ในสังคมแล้วก็เริ่มต้นการรวมกลุ่มใหม่เพื่อทำประโยชน์ให้กับชุมชนของตน นำประสบการณ์ของคนตอบแทนคุณให้กับแผ่นดิน พร้อมกับการสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแข็งขึ้นเพื่อ เป็น “บ้าน” เป็น “วัด” ให้กับผู้จากไปในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย เพื่อความเป็นธรรมและเพื่อชีวิตที่ดีกว่าในอดีต เป็นสถานที่ที่ญาติ มิตร สหายได้มาพบปะกัน เป็นสถานที่ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนเพื่อสังคมต่อไป

กรณีดังแดง

“การเผาสดดังแดง” เป็นวิธีการหนึ่งในการใช้ความรุนแรงเพื่อยับยั้งปราบปรามการต่อสู้ด้วยอาวุธของฝ่ายประชาชน “กรณีดังแดง” เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการที่ทางราชการต้องใช้ “การเผาสดดังแดง” มากระทำต่อประชาชนของคนที่อาจมีแนวคิด หรืออาจจะสนับสนุนผู้ที่มีแนวคิด หรือให้ความช่วยเหลือญาติพี่น้อง มิตรสหายที่มีแนวคิดแตกต่างจากทางราชการด้วยความรุนแรงเช่นนั้น ทีมวิจัยได้สรุปคำนิยามของ “กรณีดังแดง” พัทลุงว่า เป็นกระบวนการปราบปรามที่ใช้ความรุนแรงทางการเมืองการทหารที่รัฐบาลกระทำต่อประชาชนของคนทั้งกระบวนการนั่นเอง โดยเริ่มต้นจาก พ.ศ. 2508 และยุติลงอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2534 กระบวนการปราบปรามรวมทั้งความรุนแรงและนิมิตวลที่เรียกว่า “ปฏิบัติการทางจิตวิทยา” ความรุนแรงที่กระทำมีทั้งการจับกุมคุมขัง การทำร้ายร่างกาย การยิงทิ้ง การเผาสดดังแดง การถึงลงเขา ฯลฯ

การปราบปรามของรัฐบาลทำให้ชาวบ้านต้องเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก การเสียชีวิตของคน ๆ หนึ่งในสังคมชนบทที่เครือญาติผูกพันเกี่ยวดองกว้างขวางอย่างน้อย 8 ตระกูล ส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อการแก้ปัญหาของบ้านเมือง ในมุมมองของทางราชการนั้นการต่อสู้ในชนบทที่เกิดขึ้นเป็นการต่อสู้ของบุคคลที่ฝักใฝ่ในลัทธิคอมมิวนิสต์ที่มีนัยยะถึงบุคคลต่างชาติ หรือบุคคลที่ขายชาติที่เป็นอันตรายต่อสถาบันสำคัญของชาติ เป็นผู้ก่อการร้ายที่ก่อความสงบสุขของชุมชน แต่ในมุมมองของชาวบ้านในชุมชนแล้วมักจะตรงกันข้าม ยกตัวอย่างเช่น เมื่อทีมวิจัยได้สอบถามเรื่องราวของ “คุณจิน” อดีตผู้นำทางการเมืองคนหนึ่งของกองกำลังอาวุธนักปฏิวัติเขตพัทลุง - ตรัง - สตูล จากชาวบ้านคนหนึ่งซึ่งสูญเสียพี่ชายไปในการต่อสู้ครั้งนั้น ดวงตาของเขาแวววาวด้วยความเคารพรัก เขากล่าวว่า “คุณจินเป็นที่ของเขา” เป็นคนดีทุกคนรักใคร่ อีกทั้งยังสามารถแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในชุมชนบ้านอ่างทอง บ้านไทรโนราได้ดีมาก นอกจากนี้การแก้ปัญหาของนักปฏิวัติที่ ¹¹⁰ “ง่าย ๆ แต่ตรงไปตรงมาและได้ผล” มีการ “ลงโทษ” ผู้ผิดตามเหมาะสมและตรงไปตรงมา

¹¹⁰ กระตุกเข่าบัว , อ้างแล้ว , หน้า 75

เลียนขาดและเป็นธรรม เป็นที่เลื่อมใสและเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านผู้ทำมาหากินโดยสุจริตและไม่มีทางสู้รบปรบมือกับโจรร้ายหรือผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ เป็นความสำเร็จของเหล่านักปฏิวัติที่ “บางครั้งหัวเมียทะเลาะกัน” ก็อุทิศให้แก่นักปฏิวัติแก้ปัญหาให้

ดังนั้นทางราชการยิ่งใช้ความรุนแรงเท่าไร ผลได้ตอบกลับมายิ่งรุนแรงเท่าตัว การปราบปรามด้วยความรุนแรงจึงไม่อาจยับยั้งการต่อสู้ที่เกิดขึ้นมาจากมูลรากที่แท้จริงของสังคมได้

กรณีดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญหนึ่งของประเทศไทย ว่า การแก้ไขปัญหาของประเทศต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยที่ยอมรับความต่างทางความคิดเห็น บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของประเทศชาติบ้านเมือง ทุกคนควรมีขันติธรรมต่อความแตกต่าง โดยเฉพาะภาครัฐที่มีกำลังอำนาจอยู่ในมือถ้าหากมีความขัดแย้งทางการเมืองที่สำคัญเกิดขึ้น สิ่งที่ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงก็คือ แนวทางการแก้ไขปัญหาแบบสันติวิธีภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง

ผลกระทบจากกรณีดังกล่าว

กรณีดังกล่าว ได้สร้างบาดแผลให้กับชุมชนสังคมมากมายลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด การสูญเสียร่วมโพธิ์ร่วมไทรของครอบครัว เด็กเด็กกำพร้าและหม้ายสงกรรมมากมาย เกิดบาดแผลทางจิตใจยาวนาน ไม่มีใครอยากให้เหตุการณ์เช่นนั้นหวนกลับมาอีก

แต่ในบาดแผลเหล่านั้น ก็ยังมีทุนที่ตีงามเป็นหนีกทางภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตใจ พัฒนาบ้านเมืองให้เกิดความสุข ความร่มเย็นขึ้น ดังจะเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของทางราชการได้พัฒนาตนเองไปมากมายในปัจจุบัน ความสนใจของภาครัฐก็ทั่วถึงกว่าเดิม ช่องทางในการปกป้องผลประโยชน์ของครอบครัว ของชีวิตทรัพย์สินต่าง ๆ ปลอดภัยกว่าเดิม ชุมชนแต่ละชุมชนมีองค์กรทางเศรษฐกิจของคนที่น่าวันยิ่งเข้มแข็ง มีองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีงบประมาณและบุคลากรคอยดูแลท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้การที่อดีตนักปฏิวัติได้ทำการทบทวนการต่อสู้และประสบการณ์ในอดีต ทำให้พวกเขามีข้อสรุปร่วมกันอย่างหนึ่งว่า การปฏิวัติยังไม่เสร็จสิ้น แต่การปฏิวัติในวันนี้ก็คือ “การปฏิวัติจิตสำนึกของตนเอง” หลายอย่างของบ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ระบอบประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม ชีวิตความเป็นอยู่ ความปลอดภัยในชีวิตมีมากขึ้น บ้านเมืองมีชื่อมีแปลกว่าเดิม แต่ปัญหาของประเทศชาติก็ยังมีมากมาย ปัญหาความเลื่อมของสังคมเนื่องจากมลภาวะทางความคิด มลภาวะทางจิตใจ เป็นเรื่องที่อยู่ห้วงโยประเทศชาติบ้านเมืองจะต้องหาทางแก้ไขต่อไป แก้ไขให้ได้ การปฏิวัติที่เริ่มต้นที่ “ตนเอง” จึงสำคัญที่สุด ดังนั้น “พ่อแม่ต้องเป็นพระเอกนางเอกให้กับลูก ๆ ให้กับครอบครัว ต้องเป็นแบบอย่างของคนในชุมชน” และ “การพูดการทำได้ให้เหมือนกัน” เช่นเดียวกับคำกล่าวของนายธง แจ่มศรี ซึ่งให้สัมภาษณ์ ปรากฏไฟลามทุ่ง ฉบับที่ 1 / 2548 มกราคม – มีนาคม พ.ศ. 2548 ว่า อดีตนักปฏิวัติควรวางตัว ดังนี้คือ ต้อง “ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในสังคมปัจจุบัน” ต้อง “เข้มงวดต่อตนเอง รักษาคุณธรรมปฏิวัติของเราให้ได้ ปฏิบัติตัวในแนวทางที่ถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี” และต้อง “ยึดหลักศีลธรรมอันดีงามของประชาชน” (หน้า 39)

งานวิจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับใครอย่างไรบ้าง

ทีมวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยประวัติศาสตร์ใช้เวลายาวนาน ทำให้นักวิจัยได้รับประโยชน์ที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1) ได้เข้าใจความหมายของคำว่า “บทบาทความหลังเพื่อการเดินหน้า” อันเป็นคุณประโยชน์ของงานประวัติศาสตร์ที่มีต่อการดำเนินวิถีชีวิตหรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ของสังคมในปัจจุบัน

2) ได้พัฒนาบุคลิกและความคิดอ่านของนักวิจัยไปมากมาย นักวิจัยบางท่านได้เข้าสู่งานเป็นนักกิจกรรมเพื่อชุมชนเต็มตัวในฐานะผู้ประสานองค์กรของเกษตรกร บางท่านได้พัฒนาบุคลิกของตนเองให้กลายเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกในเวทีแสดงความคิดเห็นต่อหน้าผู้คนมากมายกลายเป็นนักวิชาการที่สามารถเขียนเรื่องราวทางวิชาการได้อย่างมีเหตุมีผลกลมกลืน ฯลฯ

งานวิจัยของ สกว.ภาค เป็นการสร้างนักวิจัยจากประชาชนพื้นฐานของสังคม นักวิจัยที่ “คิดค้น” และมีผลงานที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

ชุมชนและสังคม

ชาวบ้านทั่วไปได้สร้างความสัมพันธ์ผ่านเวทีที่เปิดขึ้น ได้สะท้อนทรรศนะที่มีอยู่ในใจตลอดมานับสิบ ๆ ปีต่อองค์กร ต่อพรรคการเมือง ต่อรัฐที่เข้ามามีบทบาทกำหนดวิถีชีวิตต่าง ๆ ของพวกเขา อดีตนักปฏิบัติ ที่เคยเข้าร่วมการต่อสู้ร่วมกับ พ.ค.ท. ได้บทบาทกิจกรรม ความคิดอ่าน ในอดีตของตนด้วยมุมมองที่หลากหลายออกไป ทั้งด้านที่มีคุณค่าต่อตนเอง ต่อชุมชน ต่อสังคม และด้านที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อการทำประโยชน์ใช้กับชุมชนและสังคมต่อไปในอนาคต

หน่วยงานของรัฐ ได้รับรู้ความคิดอ่าน เหตุผลที่เกิดการต่อสู้ด้วยอาวุธเกิดขึ้น เช่น ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอศรีนครินทร์ได้เดินทางมาร่วมปลุกค้ำไม้มงคลไว้เป็นที่ระลึก ณ อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแดง ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่รัฐอื่น ๆ ในพื้นที่กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ที่มีการทำกิจกรรมร่วมกับอดีตนักปฏิวัติมากมาย

สื่อมวลชนท้องถิ่น ทั้งลงข่าวคราวความเคลื่อนไหวและแจ้งข่าวการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้โดยสม่ำเสมอ เช่น นสพ.แหลมไทย นสพ.ท้องถิ่นฉบับของ จังหวัดพัทลุง ได้พาดหัวตัวใหญ่ ในฉบับที่ 164 วันที่ 16 - 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ว่า งานวิจัยดังแดงระยะที่ 2 เปลี่ยนมุมมองจากภาพอดีต นำเสนอที่มาของทีม วิธีการทำงาน สิ่งทีมวิจัยต้องการ ความคืบหน้าของงานวิจัยพร้อมกับการเคลื่อนไหวก่อสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแดง บทความข้างต้นได้แสดงความหวังว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะสำเร็จสมบูรณ์พร้อมกับอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแดง และสามารถแสดงข้อเท็จจริงอย่างเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย ให้ทุกคนเข้าใจว่า คอมมิวนิสต์ที่แท้จริงคืออะไร ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและประชาชนเป็นเช่นไร บทความได้ย้ำในตอนท้ายว่า งานวิจัยอาจเป็นบทสะท้อนอีกบทหนึ่งที่จะทำให้สามารถมองเห็นภาพการใช้ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคได้อย่างเข้าใจมากขึ้นก็ได้

ประเพณีรักเกียรติหญิงศักดิ์ศรี
 เมื่อมันปราบหัววันยังคำอิทำปรีอ
 มันเช่นฆ่ามาก็สพกลบก็หลุม
 เทือกบรรทัดทบบันทีทุกกระบวน
 ไฟสงครามจึงกระพือพัดย้อยียด
 ฟัน้องกูชูป็นขึ้นยืนยัน

เมื่อถูกข้าย้ายขี้ยอมนิ่งหรือ
 ย่อมต้องรื้อตำนานรบมาทบทวน
 ระเบิดทุ้ม เผลอลงถึง หลังสอบสวน
 เป็นเหตุทวนให้หาญด้านทานมัน
 ผ่านยุคมืดเพื่อยุคใหม่ไม่พริ้งพริ้น
 ไม่มีหัวนมมีแต่หวังให้ดั้งเดิม"

และความรุนแรงนั้นได้ทิ้งบาดแผลให้กับชุมชน สังคมยาวนาน จนสามารถกล่าวได้ว่า
 ได้อย่างชัดเจนว่านี่คือ บทเรียนของเรา ที่ไม่ต้องการให้เกิดซ้ำอีกในสังคมศรีนครินทร์ สังคมพัทลุงและสังคม
 ไทย

.....

บรรณานุกรม

1. ก. แก้วประเสริฐ, รวมเพลงฮิต สุรพล ไวกจน์ ผ่านฟ้าพิทยา : พระนคร , ม.ป.พ.
2. กรมรักษาดินแดน, คู่มือนักศึกษาวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 ปกปิด โรงพิมพ์ทหารผ่านศึก, ม.ป.พ.
3. กรมศิลปากร, นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ : กรุงเทพฯ ฯ, 2543
4. กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์, การก่อการร้ายของคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย โรงพิมพ์ศาสนา : กรุงเทพฯ ฯ, 2515
5. กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์, การแตกแยกภายในวงการคอมมิวนิสต์ โรงพิมพ์ศาสนา : กรุงเทพฯ ฯ, 2515
6. กองอำนวยการรักษาความสงบภายใน, คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 65 / 2525 ธีระการพิมพ์ : กรุงเทพฯ ฯ, ไม่ระบุปีที่พิมพ์
7. กรมศิลปากร, นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช สำนักงานโบราณคดี ฯ : กรุงเทพฯ ฯ, 2543
8. กลุ่มเพื่อนไทยในยุโรป, วิกฤตการณ์ฝ่ายก้าวหน้าไทยปัจจุบัน วลี : กรุงเทพฯ ฯ, 2525
9. กลุ่มภูบรรทัด, แผ่นดินใต้ ความหลัง สหายเก่า อาร์ต เอ็จ กรฟฟิค : กรุงเทพฯ ฯ, 2545
10. กองบังคับการ ชุดควบคุมที่ 41, แผนงาน การต่อสู้เพื่อเอาชนะการก่อการร้าย ประจำปี 2533
11. กระมล ทองธรรมชาติ, นโยบายต่างประเทศ อินโดนีเซีย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ ฯ, 2510
12. เกษียร เตชะพีระ, "แต่ ลุงเจริญ คอมมิวนิสต์ 4 คน" มติชน รายสัปดาห์ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548
13. ชัดติยะ สวัสดิผล, พลตรี คม... เสธ.แดง ภาค 3 พิมพ์ครั้งที่ 7 ยะ ยี่เอ็ง : กรุงเทพฯ ฯ, 2547
14. เขียน ธีระวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีนคอมมิวนิสต์ แผนวิชาการต่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพฯ ฯ, 2511
15. คณะกรรมการจัดงานนักร้องเพื่อประชาธิปไตย, เส้นทางนักร้องอิสระ หจก.ภาพพิมพ์ : กรุงเทพฯ ฯ, 2543
15. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รัฐศาสตร์สาร ฉบับ 24 / 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ ฯ, 2546
16. โครงการอาศรมวัฒนธรรม และหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(วัฒนธรรมศึกษา) สำนัก

วิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ , การสัมมนาวัฒนธรรมศึกษา ครั้งที่ 1 เรื่อง ความขัดแย้งและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง รัฐ ทูบ และท้องถิ่น : มุมมองเชิงวัฒนธรรม ณ ห้องบงกชรัตน์ 3 โรงแรมทวิน โลดิส นครศรีธรรมราช วันที่ 20 - 2 กันยายน 2545

17. จักรวาล ชาญนวงศ์, ม.17 11 นักโทษประหาร โรงพิมพ์ชัยชนะบล็อกและการพิมพ์ : กรุงเทพฯ ฯ , 2507
18. จันทริกา (นามปากกา) , "คนแก่ไล่ความหลัง" แหยมไทย ฉบับที่ 153 วันที่ 16 - 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547
19. จิระนันท์ พิตรปรีชา , ใบไม้ที่หายไป มูลนิธิสถาบันวิชาการ 14 ตุลาคม : กรุงเทพฯ ฯ , 2546
20. จิระนันท์ พิตรปรีชา , อีกหนึ่งฟางฝัน บันทึกแรมทางของชีวิต แพร่สำนักพิมพ์ : กรุงเทพฯ ฯ , 2549
21. จินดา ดวงจินดา , พ.ศ.อ. , ขบวนการคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย บรรณกิจเทรดดิ้ง ; กรุงเทพฯ ฯ , 2517
22. จรูญ หยูทอง - แสงอุทัย , "รากเหง้าของปัญหาสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนภาคใต้" ศิลปวัฒนธรรม ฉบับที่ 3 ปีที่ 27 วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549
22. ชลธิรา สัตยาวัฒนา , บรรณาธิการ กิ่งศตวรรษขบวนการสันติภาพ เมฆขาว : กรุงเทพฯ ฯ , 2545
23. ขวลิต อังวิทยาธร , การแลกเปลี่ยนและการค้าข้าวบริเวณชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา กองทุนสนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพฯ ฯ , 2544
24. ชัยวัฒน์ เยาวพงศ์ศิริ , แปล เสียงจากบ้านในกองเพลิง เจริญวิทย์การพิมพ์ : กรุงเทพฯ ฯ , 2518
25. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ , ท้าทายทางเลือก ความรุนแรงและการไม่ใช่ความรุนแรง มูลนิธิโกลด คิมทอง : กรุงเทพฯ ฯ , 2533
26. ชัยศิริ สมุทวณิช , วรรณกรรมการเมืองไทย 14 ตุลาคม 16 - 6 ตุลาคม 19 สร้างสรรค์ : กรุงเทพฯ ฯ , 2524
27. ชาญ กรัสนัยปุระ , วัฒนาการสังคมนิยม พิมพ์ครั้งที่ 2 สุขภายใจ : กรุงเทพฯ ฯ , 2545
28. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ , สงครามอินโดจีน พิฒเนศ : กรุงเทพฯ ฯ , 2517
29. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ , ถ้าท่านไม่เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา ท่านก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหา ประพันธ์สาส์น : กรุงเทพฯ ฯ , 2518
30. ถัด พรหมมานพ , เทพ บุญยประสาท , ประวัติจังหวัดพัทลุง , สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรม สภาวัฒนธรรม : กรุงเทพฯ ฯ , 2500

31. ถวิล เกิดเปรมเวส , เกียรติศักดิ์ผู้นำไทย ทวีกิจการพิมพ์ : พระนคร , 2508
32. ทองขาว ทวีปริงสินกุล , บรรณาธิการ , บนเส้นทางกบฏรทิต อาร์ทเอ็จ กราฟฟิค : กรุงเทพฯ , 2544
33. ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม , ภาณุ ธรรมสุวรรณ , "การเมืองพัทลุง อดีต - ปัจจุบัน" ใน วารสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2543
34. ทักษ์ เจลิมเตียรณ , การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมป์แบบเผด็จการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ , 2525
35. ทาคาฮาชิ คัทซึยุกิ , ขบวนการสันติภาพไทยจากเอกสารจีน สำเนาเอกสาร,ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ , หน้า 21
36. ธานีรินทร์ กรัยวิเชียร , การใช้กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ พิมพ์ครั้งที่ 5 ศูนย์รักษาความปลอดภัย กระทรวงกลาโหม : กรุงเทพฯ , 2517
37. ธิดา ถาวรเศรษฐ์ , เหวง โตจิราการ , ป้าแตก ความเป็นจริงของการประชุมสมัชชา ฯ 4 พคท. มติชน : กรุงเทพฯ , 2526
38. นคร เมฆปาลี,พระมหา , คำพิพากษา คดีประวัติศาสตร์ ศาลทหารกรุงเทพ คดีอดีตเจ้าคุณพระพิมลธรรม ฯ บริษัทบูรพาสამัคคีจำกัด : กรุงเทพฯ , 2509
39. นฤมิตร สอดสุข , สัมพันธภาพทางการทูตระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ไทยวัฒนาพานิช : กรุงเทพฯ , 2524
40. นพพร บุญยฤทธิ์ , สยามรัฐ " 15 ประพันธ์สาส์น : กรุงเทพฯ , 2514
41. บัญชร ขวาลศิลป์ , พ.อ. กระดุกเข้าบัว แสงดาว : กรุงเทพฯ , 2546
42. บัญชร ขวาลศิลป์ , พ.อ. ดับไฟใต้ แสงดาว : กรุงเทพฯ , 2537
43. บัญชร ขวาลศิลป์ , พล.ต. , "กองทัพกับความเชื่อมั่นของประชาชน(3)" นสพ.รายวัน คมชัดลึก 10 มกราคม พ.ศ. 2549
44. บัญชร ขวาลศิลป์ , พล.ต. , "สยามเมืองยิ้ม" นสพ.รายวัน คมชัดลึก 11 เมษายน พ.ศ. 2549
45. บัณฑิต ธรรมตรีรัตน์ , บรรณาธิการ , คลื่นแห่งศตวรรษ เอดีสันเพรส โปรดักส์ : กรุงเทพฯ , 2525
46. ป่วย อังภากรณ์และคณะ , จาก 14 ถึง 6 ตุลา มุลินธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : กรุงเทพฯ , 2541
47. ปุ้ย โรจนะบุรานนท์ , ปาฐกถาเรื่องพระพุทธศาสนากับคอมมิวนิสต์ ม.ท.พ.: 2493

48. ประจักษ์ ก้องเกียรติ , และแล้วความเคลื่อนไหวก็ปรากฏ ... มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ , 2548
49. ประสงค์ สุนศิริ , น.ต. , ปฏิวัติ รัฐประหาร ทหารกับนักการเมือง แสงดาว : กรุงเทพฯ , 2543
50. ปรีดี พนมยงค์ , ระบบสังคมนิยม ระบบคอมมิวนิสต์ จะเหมาะสมแก่เมืองไทย... หรือไม่ โรงพิมพ์พิมพ์เนศ : กรุงเทพฯ , 2518
51. ฝ่ายพุทธศาสนสถาน กองพุทธศาสนสถาน กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ , ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 3 โรงพิมพ์ศาสนา : กรุงเทพฯ , 2527
52. พ. เมืองชมพู(นามปากกา) , สูสมรภูมิภูพาน (พิมพ์ครั้งที่ 2) มติชน : กรุงเทพฯ , 2543
53. พงษ์นรินทร์ ไสผ่อง และคณะ , ท่องไทยในภาคใต้ เล่ม 1 (ภาคใต้ตอนบน) บ.ดาววันพับลิชชิง จก. : กรุงเทพฯ , 2537
54. พรรณงาม เก้าธรรมสาร , บรรณานุกรม , พจนานุกรมการเมืองสมัยใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ , 2548
55. พัลลภ ปิ่นมณี , พลเอก , ผมผิตหรือที่ยึดกรือเซะ กุ๊ตมอริ่ง : กรุงเทพฯ , 2547
56. ภควดี วีระภาสพงษ์ , แพล , อเมริกาอเมริกาอเมริกา วิพากษ์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา มูลนิธิโกลด์ คิมทอง : กรุงเทพฯ , 2545
57. มัลลิกา พงศ์ปริตร , เมืองไทยของเรา ฉบับที่สอง บ.สามเจริญพานิชย์(กรุงเทพ) จก. : กรุงเทพฯ , 2535
58. ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง , ปัญหาว่าด้วยอธิบาย ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ : กรุงเทพฯ , 2545
59. ยงยุทธ ชูแว่น , บรรณานุกรม , โลกของกลุ่มทะเลสาบ กลุ่มนาคร : กรุงเทพฯ , 2541
59. ฤดี เรืองชัย , หยดหนึ่งในกระแสดธาร มิ่งมิตร : กรุงเทพฯ , 2539
60. เรื่องยศ จันทรศิริ , ด้วยความรู้สึกและความทรงจำในวันวานของเทพ 333 เจริญวิทย์ การพิมพ์ : กรุงเทพฯ , 2535
61. เรื่องยศ จันทรศิริ , "รายงานจากพัทลุง ถีบลงเขา เผาองถั่งแดง" ใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม พ.ศ. 2518
62. วรียา ศ. ชินวรรณ , แพล เส้นทางมหาอำนาจ คบไฟ : กรุงเทพฯ , 2544
63. วิจักษณ์ นันทยุทธ , เส้นทางชีวิตและโลกทัศน์ทางการเมือง ผิน บัวอ่อน หรือ อำนาจ ยุทธวิวัฒน์ , โครงการหนังสือ 25 ปี 6 ตุลา : กรุงเทพฯ , 2544
64. วิชาญ จำปีศรี , พ.ต.ท. , สุทวิช สุพรรณ , ญวนอพยพกับความมั่นคงภายใน โอเดียนสโตร์ : กรุงเทพฯ , 2519
65. วีระศักดิ์ สุนทรศรี , ความรำลึกย้อนหลังคาราวาน ต้นหมาก : กรุงเทพฯ , 2527

66. ศิริพร กรอบทอง , วิวัฒนาการเพลงลูกทุ่งในสังคมไทย พันธกิจ : กรุงเทพฯ ฯ , 2547
67. ศีลา โคมฉาย , เล่าความจริงขบวนการนักศึกษาธรรมคำแหงยุคต้น 2514 – 2519
มิ่งมิตร : กรุงเทพฯ ฯ , 2543
68. ศิลปชัย กฤษณามาริระ , ผู้แปล , เอกสารลับเพนตากอน พิมพ์ครั้งที่ 3 สัญชาน : กรุงเทพฯ ฯ , 2518
69. ส. ศิวลักษณ์ , ลอกคราบอเมริกัน สถาบันสันติประชาธรรม : กรุงเทพฯ ฯ , 2545
70. สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ , บรรณาธิการ , ปุ่มประวัติศาสตร์มรดกเพื่อประชาธิปไตย ภาคที่ 1 บริษัทอัลฟ่า มิเลินเนียม จำกัด : กรุงเทพฯ ฯ , 2546
71. สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ , บรรณาธิการ , ปุ่มประวัติศาสตร์มรดกเพื่อประชาธิปไตย ภาคที่ 2 บริษัทอัลฟ่า มิเลินเนียม จำกัด : กรุงเทพฯ ฯ , 2547
72. สถาบันพัฒนาการเมือง , 40 ปี ครอง จันตาวงศ์ จากหลักประหาร สืบสานอุดมการณ์ประชาธิปไตย โรงพิมพ์เดือนตุลา : กรุงเทพฯ ฯ , 2544
73. สมพร จันทรชัย , บรรณาธิการ , ย้อนตำนาน นักวิชาการสังคมนิยม ประชาชนต้องเป็นใหญ่ในแผ่นดิน รำลึก 25 ปี ดร.บุญสนอง บุญโยทยาน โรงพิมพ์เดือนตุลา : กรุงเทพฯ ฯ , 2544
74. สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล , “ประวัติ พ.ค.ท. ฉบับ พ.ค.ท. (1)” ใน วารสารฟ้าเดียวกัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2545
75. สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล , ประวัติศาสตร์ที่เพิ่งสร้าง 6 ตุลารำลึก : กรุงเทพฯ ฯ , 2544
76. สมเสริม ชูรักษ์ , พัทลุง ท้องถิ่นของเรา โรงพิมพ์พัทลุง : พัทลุง , 2548
77. สันติสุข โสภณศิริ , บรรณาธิการ , ปุ่มประวัติศาสตร์มรดกเพื่อประชาธิปไตย ภาคที่ 3 บริษัทปาปิรุส พับลเคชั่นจำกัด : กรุงเทพฯ ฯ , 2548
78. สัมพันธ์ ก้องสมุทร , ชุนพันธ์ มือปราบสิบทิศ สุขภาพใจ : กรุงเทพฯ ฯ , 2544
79. สัมฤทธิ์ มีวงศ์อุโฆษ , บรรณาธิการ , สยามจดหมายเหตุ บันทึกข่าวสารและเหตุการณ์ พ.ศ. 2516 พ.ศ. 2517 พ.ศ. 2518 สยามบรรณ : กรุงเทพฯ ฯ , 2518
80. สารูป ฤทธิ์ชู , ตามรอยช้าง แลได้ กองทุนสนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพฯ ฯ , 2543
81. สารูป ฤทธิ์ชู , ตามรอยช้าง แลได้ กองทุนสนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพฯ ฯ , 2543
82. สารูป ฤทธิ์ชู และคณะ , เอกสารประกอบการสัมมนา การเมืองท้องถิ่นบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา , 2545
83. สารูป ฤทธิ์ , บรรณาธิการ , ความรู้เรื่องเขาเมือง C.S.K. COMPUTER : กรุงเทพฯ ฯ , 2539
84. สุปรานี พัดทอง , บรรณาธิการ , ปากกาโตม สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ ฯ , 2538

85. สุรชาติ บำรุงสุข , " ยุทธบทความ รัฐไทยกับปัญหาสงครามภายใน ความทรงจำที่ขาดหาย"
มติชน รายสัปดาห์ ฉบับที่ 1283 วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2548
86. สิริ เปรมจิตต์ , การต่อต้านคอมมิวนิสต์ จักรวรรดินิยมแผนใหม่ บุญส่งการพิมพ์ :
กรุงเทพ ฯ , 2506
87. แสงเพลิง , แปล , แนวร่วมปลดแอกประชาชนไทย โดย โด널ด์ อี วีเทอร์ปี ปีตุภูมิ :
กรุงเทพ ฯ , 2517
88. สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ , โครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนา สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพ ฯ , 2544
89. สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ และคณะ , จินตทัศน์ วิถีและพลัง กองทุนสนับสนุนการวิจัย :
กรุงเทพ ฯ , 2544
90. สุทธชัย อัมประเสริฐ , บรรณาธิการ , 25 ปี 6 ตุลา ในบริบทสังคมไทย 6 ตุลาคมรำลึก :
กรุงเทพ ฯ , 2546
91. สุนีย์ ทองไชรั , สถานภาพและบทบาทของหนังตะลุง จังหวัดพัทลุง ศูนย์วัฒนธรรม
จังหวัดพัทลุง โรงเรียนสตรีพัทลุง : พัทลุง , 2544
92. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , ชนบทไทย 2526 โรง
พิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น จำกัด : กรุงเทพ ฯ , ไม่ระบุปีที่พิมพ์
93. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง , บันทึกและสำนวนที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นพัทลุง ชมรม
สมองพัทลุง ; พัทลุง , 2545
94. สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดพัทลุง , พัทลุง บ้านสวยเมืองงาม ม.ท.พ. : ม.ป.พ.
95. เหมือนฝัน , หลังไม้คี่ ดาวแดง 6 ตุลารำลึก : กรุงเทพ ฯ , 2548
96. อมรา ศรีสุชาติ , สายรากภาคใต้ ภูมิลักษณะ รูปลักษณะ จิตลักษณะ สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพ ฯ , 2544
97. อนันต์ เสนาพันธ์ , พ.ต.ต. และคณะ , คอม ฯ ที่รัก ประพันธ์สาส์น : กรุงเทพ ฯ , 2517
98. อนันต์ เสนาพันธ์ , พ.ต.ต. และคณะ , อันตราย อ.ต.ร. ประพันธ์สาส์น : กรุงเทพ ฯ , 2517
99. อััจฉ์ บุญกระพือ , พ.อ. , การแพร่ขยายสงครามประชาชนออกนอกประเทศ ศูนย์อำนวยการ
การและประสานงาน กิจอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ : กรุงเทพ ฯ , 2515
100. อาคม เดชทองคำ , หัวเขือก วัวชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : กรุงเทพ ฯ , 2543
101. อุษณีย์ เกษมสันต์ , พ.อ. , 60 ปีในความทรงจำ พลเอกเป้ง มาลากุล ณ อยุธยา ,
บ.ไอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์ จก. : กรุงเทพ ฯ , 2542
102. คำแนะนำประกอบการศึกษานโยบายเฉพาะหน้าของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ไทย 1 กันยายน 2520 ม.ท.พ. : ม.ป.พ.

- 103.งานพระราชทานเพลิงศพข้าราชการตำรวจผู้เสียชีวิตในหน้าที่ราชการ ณ ฌาปนสถาน กรมตำรวจ วัดตรีศกเทพ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2520 , โรงพิมพ์ตำรวจ : กรุงเทพฯ , 2520
- 104.ตะนาวศรีรำลึก เพื่อนร่วมอุดมการณ์ ม.ท.พ. : ม.ป.พ.
- 105.นายกรัฐมนตรีกับงานของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พิมพ์แจกในงานทอดกฐินพระราชทานของสำนักนายกรัฐมนตรี ณ วัดชัยพฤกษ์มาลา ตำบลตลิ่งชัน อำเภอตลิ่งชัน จังหวัดธนบุรี 7 พฤศจิกายน 2512 .
- 106.นิตยสารรายเดือน สิบสาน ฉบับที่ 27 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2546
- 107.นิตยสาร เสรีภาพ สำนักข่าวสารอเมริกัน พ.ศ. 2510 – 2513
- 108.นสพ. ประกายไฟ ลามทุ่ง ฉบับที่ 4 สิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2548
- 109.ผลงานของบริษัททวงการจำกัด , ชำแหละนโยบายกองทัพ 6/2523 5/2525 601 ม.ท.พ. : ม.ป.พ.
- 110.ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31 13 กันยายน 2457 , เล่ม 59 ตอนที่ 29 28 เมษายน 2485 , เล่ม 61 ตอนที่ 79 31 ธันวาคม 2487 , เล่ม 62 ตอนที่ 20 7 เมษายน 2489 , เล่ม 76 ตอนที่ 78 11 สิงหาคม 2502 , เล่ม 89 ตอนที่ 190 13 ธันวาคม 2515 , เล่ม 93 ตอนที่ 120 6 ตุลาคม 2519 , เล่ม 93 ตอนที่ 130 17 ตุลาคม 2519 , เล่ม 93 ตอนที่ 131 18 ตุลาคม 2519 , เล่ม 97 ตอนที่ 132 26 สิงหาคม 2523 , เล่ม 101 ตอนที่ 104 9 สิงหาคม 2527 , เล่ม 108 ตอนที่ 77 2 พฤษภาคม 2534
- 111.รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น เขตพัฒนาชุมชน เขตพัฒนา กลุ่มที่ 8 ตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง สิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2520 , เอกสาร หจข.กทม.
- 112.รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น เขตพัฒนาชุมชน เขตพัฒนา กลุ่มที่ 9 ตำบลท่าแค อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง มิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2520 , เอกสาร หจข.กทม.
- 113.รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้น เขตพัฒนาชุมชน เขตพัฒนา กลุ่มที่ 10 ตำบลนาโหนด อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง สิงหาคม พ.ศ. 2520 , เอกสาร หจข.กทม
114. วิถีกรรม "จงอางศึก" พิมพ์ไทย : กรุงเทพฯ , 2510
115. ประมวลเหตุการณ์สำคัญในรอบ 50 ปี ที่ระลึกในวาระครบ 50 ปี นสพ. สยามรัฐ รายวัน สยามรัฐ : กรุงเทพฯ , 2543

- 1164.ประวัติและผลงาน พลเอกกฤษณ์ สีวะรา อนุสรณ์งานพระราชทานงานศพ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา , 2519
117. พิชิตเกิด พิชิตข้า ชะตาเอ๋ย ไชแสง สุกใส รวมข้อเขียน คำอาลัยเพื่อนพ้องน้องพี่ 5 พฤศจิกายน 2543
- 118.ที่ระลึกงานฌาปนกิจศพ คุณพ่อคำ ศรีชุมพวง อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ณ เมรุวัดเกาะยาง หมู่ 3 ตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง วันเสาร์ที่ 21 กุมภาพันธ์ 2547 เวลา 15.00 น.
- 119.อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ผู้เสียชีวิตเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่ราชการในการรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ. 2531 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
- 120.อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายอ่ำ รongเงิน วันจันทร์ที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540
- 121.อนุสรณ์ในงานสมโภชรูปเหมือน พระครูเปลี่ยน ปุณโณ อดีตเจ้าอาวาสวัดลำไ้ วันที 19-20 มีนาคม 2537 ณ วัดลำไ้ หมู่ที่ 7 ต.บ้านนา อ.เมือง จ.พัทลุง
- 122.อนุสรณ์การปลงศพ นายนิกร ศรีวิริยะบุญ วันเสาร์ที่ 28 ธันวาคม 2545 ณ วัดนวลจันทร์ กรุงเทพมหานคร
- 123.ที่ระลึกเปิดที่ว่าการอำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 11 เมษายน 2539 โรงพิมพ์อุดมลาภ สุราษฎร์ธานี -
- 124.เอกสารการสอนชุดวิชา ปัญหาการเมืองส่วนภูมิภาคและชนกลุ่มน้อย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : กรุงเทพฯ , 2543
- 125.การต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ <http://www.thaiveterans.mod.go.th/mas-page/event-his/communist/c> 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
- 126.ชุมโจรบ้านดอนทราย : รุ่งดอนทรายและคำหวัแพร่ <http://www.phatlung.com>. 6 ตุลาคม พ.ศ. 2548
- 127.พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย <http://th.wikipedia.org>. 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

.....

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เสียชีวิต

จาก

กรณีดังกล่าว และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	ปีที่เสียชีวิต	หมายเหตุ
อ.เขาชัยสน				
1.	นายแดง อ้นคำ	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
2.	นายนัด ค้างคุด	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
3.	นายเวช ค้างคุด	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
4.	นายเช้า ค้างคุด	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
5.	นายนิศย์ ถึงเกือ	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
6.	นางแดง วาสุเทพ	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
7.	นายนิล หนุงส์	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
8.	นายเขียว เพชรรัตน์	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
9.	นายทอง สารนันท์	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
10.	นายสุด จันทร์เต็ม	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
11.	นายสม จันทร์เต็ม	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
12.	นายพิน พรหมสกุล -	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
13.	นายเพิ่ม พรหมสกุล	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
14.	นายนำ หนูนวล	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
15.	นายทิง หนูนวล	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
16.	นายเขื่อน บัวมา	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
17.	นายแดง หอยมณี	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
18.	นางแก้ว หอยมณี	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
19.	นายเขื่อน จีนโอ	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
20.	นายเขียว จีนโอ	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
21.	นายเอียด เข็ญม	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
22.	นายเช้า สงเกือ	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
23.	นายจวบ เมืองแก้ว	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
24.	นางสุก เมืองแก้ว	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
25.	นายชม เมืองแก้ว	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
26.	นายเขื่อน เมืองแก้ว	ต.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		

27.	นายไข่ กำปะคา	ค.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
28.	นายเหล็ก ขุนจิต	ค.โคกม่วง อ.เขาชัยสน		
อ.ตะโหมด				
29.	นายเข้ม สังกข์แก้ว			
30.	นายโต๊ะ ธาระปานแก้ว			
31.	นายเดช บินโฮ๊ะ			
อ.เมืองพัทลุง				
32.	นางเกตุ นิลแก้ว	บ้านนาโอ ต.ร่มเมือง		
33.	นายแปลก นิลแก้ว	บ้านนาโอ ต.ร่มเมือง		
34.	ผู้ใหญ่จัตต นิลแก้ว	บ้านนาโอ ต.ร่มเมือง		
35.	นายกระจ่าง สงแทน			
36.	นายสว่าง พลศึก			
37.	นายเปลือย หนูฤทธิ์			
กิ่ง อ. ศรีนครินทร์				
38.	นายพูน อนุสุณัย	ค.ชุมพล		
39.	นายเกล้า ฉิมสังข์	ค.ชุมพล		
40.	นายเกลื่อน เกตุมณี	ค.ชุมพล		
41.	น.ส.เอียด เกตุมณี	ค.ชุมพล		
42.	นายวศ ภัคดีจิต	ค.ชุมพล		
43.	นายชา	ค.ชุมพล		บ้านลำพาย
44.	นายอ้น รักพวก	ค.ชุมพล		
45.	นายทบ พัวที่เชื่อมลูกเขยสาวคำ	ค.ชุมพล		ตรัง
46.	นายสมปอง ค้างนิล	ค.ชุมพล		
47.	นายอ้น บุญชูช่วย	ค.ชุมพล		
48.	นายวิชัย หนูฤทธิ์	ค.อ่างทอง		
49.	นายฉู ชุมจิน	ค.อ่างทอง		
50.	นายจี ประชุมทอง	ค.ลำสินธุ์		
51.	นายแคล้ว หมานมา	ค.ลำสินธุ์		
52.	นายล่อง อินใหม่	ค.ลำสินธุ์		
53.	นายผ่อง มาสวัสดิ์	ค.ลำสินธุ์		สวนหมาก
54.	นายชุม คงจินดา	ค.ลำสินธุ์		
55.	นายประภาส หนูสุวรรณ	ค.ลำสินธุ์		ปากแพรก

56.	นายพัน ค้างแสน	ต.ลำสินธุ์		
57.	นายน่วม หนูทิพย์	ต.ลำสินธุ์		
58.	นายแปลก หนูทิพย์	ต.ลำสินธุ์		
59.	นายหิศ เขาว์แสง	ต.ลำสินธุ์		
60.	นายเพชร หนูสะอาด	ต.ลำสินธุ์	2516	
61.	นายไม อินทรสมบัติ	ต.ลำสินธุ์		แคลุกนก
62.	นายพร้อม จันนา	ต.ลำสินธุ์		แคลุกนก
63.	นายครอบ จันทรชูทอง	ต.ลำสินธุ์		ม.5 โหล๊ะไฟ
64.	นายประคอง บัวแสง	ต.ลำสินธุ์		ม.5 โหล๊ะไฟ
65.	นายเพชร เนียมรัตน์	ต.ลำสินธุ์		กลับจากส่องกระจง
66.	นายส่อง แซ่ไฉ่	ต.ลำสินธุ์		กลับจากส่องกระจง
67.	นายเวียง คงแก้ว			
68.	นายสวัสดิ์ บุญศิริธร			
69.	นายเวียง หนพาทะ			
70.	นายวก รักทองจันทร์			
71.	นายประคอง			นาง
72.	นายพัน เกื้อเกตุ			
73.	นายชุม สังข์คั่น			
74.	นางพุม สังข์คั่น			
75.	นางปลื้ม ต่องสง(หนูชู)			
75.	นางเรียม เทวะบุรี			
76.	นางเจียม ไชยรัตน์			
77.	นายปลื้ม สุขแสง			
78.	นางเลียบ สังข์โอกาส			
79.	นางบุญ สังข์โอกาส			
80.	น.ส.ละม่อม ชูเกตุ			
81.	นายจัน ชูเกตุ			
82.	นางพัน เกื้อวงศ์			
83.	นายพ้อม เกื้ออาษา			
84.	นายช้อง เกตุคัง			
85.	นางแดง จินดาปาน			
86.	นางแก้ว รักทองจันทร์			

87.	นายเคลือบ รักทองจันทร์			
88.	นางฉวีรัตน์ ชำยชิด			
88.	นางเว็่ม ชำยชิด			
90.	นายเขื่อน ชายเกตุ			
91.	นายเคลือบ เชนรัตน์			
92.	นายไข่ เพชรเยี่ยม			
93.	นางหวง อ่อนดำ			
94.	นายหลบ หาสังข์			
95.	ผู้ใหญ๋เกล้า นิ่มคำ			
96.	นายกันภัย นิ่มคำ			
97.	นายสมปอง นิ่มคำ			
98.	นายปลอด(นุ้ย) บุญพัตต์			
99.	นายจรัล มานะแก้ว			
100.	นายวิน จงเจดน์			
101.	นายวิน บุญคำ			
102.	นายช้อย จันทรลาม			
103.	นายชม พงษ์ชู			
104.	นายเรือ พงษ์ชู			
105.	นายประจวบ จงเจดน์			
106.	นายนิศย์ ค้างคูด			
107.	นายนิศย์ สูดหวาน			
อ.ป่าพะยอม				
108	นายสุมิตร เมฆา	ต.เกาะเต่า		น้ำคำ
109	นางสาววรรณ(นุ้ย) ศรีศักดิ์	ต.เกาะเต่า		เหนือ
110	นางทัน ศรีศักดิ์	ต.เกาะเต่า		เหนือ
111	นายอำ ทองนวล	ต.เกาะเต่า		คลองใหญ่
112	นางสำเร็จ พรหมแก้ว	ต.เกาะเต่า		วังหญ้าคา
113	นายเจียม รักไข่	ต.เกาะเต่า		วังหญ้าคา
114	นางช้อย มากคูด	ต.เกาะเต่า		บางหล่อ
115	นางแปลก คงทุ่ง	ต.เกาะเต่า		บางหล่อ
116	นายคล้าย ไชยหล่อ	ต.เกาะเต่า		บางหล่อ
117	นายไสว แสงเกลี้ยง	ต.เกาะเต่า		บางหล่อ

118	นางแดง คงทุ่ง	ค.เกาะเต่า		หน้าวัว
119	นายหมอก จันทร์หนู	ค.เกาะเต่า		เหนื่อ
120	นางเสงี่ยม ใจซื่อดี	ค.เกาะเต่า		เหนื่อ
121	นางจรรยา พรหมแก้ว	ค.เกาะเต่า		สามแยก
122	นายสุนทร วรโรทัย	ค.เกาะเต่า		เกาะน้ำรอบ
123	นายพริ้ม ฤทธิเนียม	ค.เกาะเต่า		
124	นายชิน(ไข่) เดชหนู	ค.เกาะเต่า		
125	นางวรรณิ(ม้วย) มากวุ่น	ค.เกาะเต่า		
126.	นายเริ่ม คงยวง	ค.เกาะเต่า		
127.	นายประยูร ทองคำ	ค.เกาะเต่า		
128.	นางห้วน ทองคำ	ค.เกาะเต่า		
129.	นายเทียบ ชูกรงมวล	ค.เกาะเต่า		
130.	นายเจริญ จันทร์แก้ว	ค.เกาะเต่า		
131.	นายสมพงษ์ เกื้อหล่อ	ค.เกาะเต่า		
132.	นายจิตร ศรีราช	ค.เกาะเต่า		
133.	นายอ้น กงทอง	ค.เกาะเต่า		
134.	นายเชียว รัตนแป้น	ค.เกาะเต่า		
135.	ผู้ใหญ่คำ อินยอด	ค.เกาะเต่า		
136.	นายฉาย วรโรทัย	ค.เกาะเต่า		
137.	นายอ่ำ ทองนวล	ค.เกาะเต่า		
138.	นายประกอบ เรืองศรี	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
139.	นางประนอม ขุนฤทธิมนตรี	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
140.	นายทวี เกื้อชู	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
141.	น.ส.อินดี เกื้อชู	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
142.	นายเจวียง เกื้อขาว	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
143.	นายสมพร ไม่ทราบนามสกุล	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
144.	น.ส.เจียร แก้วไข่	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
145.	นายนิคม ขุนส่อง	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
146.	นายพริ้ม ไหมชู	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
147.	นายเตี้ย ไม่ทราบนามสกุล	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
148.	น.ส.ประไพ คชภักดี	ค.ป่าพะยอม		สังแกระ
149.	นางแดง ฉิมรักษ์	ค.ลานข่อย		หนักขย

อ.ป่าบอน				
150.	นายหมื่น ชูฉางจาง			
151.	นายมิน ไม้ทราบนามสกุล			
152.	นายจิต แก้วหนูนวล			
153.	นายจรัส บุญณะทอง			
154.	นายสว่าง พลศึก			
อ.ปากพะยูน				
155.	ครุหมัก	ต.เกาะทองสม		เกาะทองสม
156.	นายแดง คำยศ	ต.เกาะทองสม		เกาะทองสม
157.	นายเต๊ะ ฤทธิโต	ต.ฝาละมี		ทอนมวง
อ.กงหรา				
158.	นายเป๊ะ แอนันต์	ต.คลองเฉลิม		ม.1
159.	นายเสมอ ลาป้อม	ต.คลองเฉลิม		
160.	นายเค็ด (เต็ม ?) เหลี่ยมปาน	ต.คลองเฉลิม		
161.	นายเซ็น เขตแปน	ต.คลองเฉลิม		
162.	นายหลน เขียวเหลือง	ต.คลองเฉลิม		
163.	นายเด่น เกียรติขาว	ต.คลองเฉลิม		
164.	นายเราะเมื่อน ขำนุรักษ์	ต.คลองเฉลิม		ม.2
165.	นายคล ขำนุรักษ์	ต.คลองเฉลิม		
166.	นายกอเข้ม ขำนุรักษ์	ต.คลองเฉลิม		
167.	นายเหวียง พิศพัคค์	ต.คลองเฉลิม		
168.	ผู้ใหญ่คิม ยาชรัต	ต.คลองเฉลิม		ม.4
169.	นายเจีย ชายเกตุ	ต.คลองเฉลิม		
170.	นายพร้อม ชายเกตุ	ต.คลองเฉลิม		โหล๊ะจังกระ
171.	นายน่วม เขียดนิล	ต.คลองเฉลิม		โหล๊ะจังกระ
172.	นายเผือก	ต.คลองเฉลิม		
173.	นายลี เพชรโชติ	ต.คลองเฉลิม		ห้วยร่อ
174.	นายสวัสดิ์ เพชรโชติ	ต.คลองเฉลิม		ห้วยร่อ
175.	นายเหลียง	ต.คลองเฉลิม		
176.	นายถัน	ต.คลองเฉลิม		
177.	นายแดง	ต.คลองเฉลิม		
178.	นายเพื่อน ราชเมืองขวาง	ต.คลองเฉลิม		

179.	นายเสพ บุคตุแทน	ต.คลองเฉลิม		
180.	นายเชย ชายเกตุ	ต.คลองเฉลิม		
181.	นายคัน ชูช่วย	ต.คลองเฉลิม		
182.	นายชม ศรีเกตุ			
183.	นายไข่ แสงขาม			บ้านนอก
184.	นายเคิม ช่วยยก(คุณเกตุ)			บ้านนอก
185.	นายสมมาตร คงเกลี้ยง			ลำพูน
186.	นายแมว นาคจิตร			คลองหรั่ง
187.	นายแมว คงเกลี้ยง			ไร่เหนือ
188.	นายชม ชายเกตุ			ไร่เหนือ
189.	นายถนอม ชายเกตุ			ไร่เหนือ
190.	นายหนู เขียวนิล			ไร่เหนือ
191.	นายไข่ นวลพรหม			ไร่เหนือ
192.	นายไข่ พุ่มนวล			ไร่เหนือ
193.	ครูปลก ชายเกตุ			
194.	นายเหลาะ หมานม้วย			
195.	นายจำ หอยทรัพย์			
196.	นายเริ่ม เพชรหนู			
197.	นายหีบ เหลี่ยมปาน			
198.	นายกอเซ็ม จำนุรักษ์			
199.	นายนันท์ ไม่ทราบนามสกุล			
200.	นายขงยุทธ พลเพชร			
201.	นายมะแะ หนูหนูค			
202.	นายเคิ้น เหลี่ยมปาน			
203.	นายเคื้อะ แอปาง			
204.	นายช่วย ไม่ทราบนามสกุล			
205.	นายเหม(?) เหลี่ยมปาน			
206.	นายหนูค พลนุ้ย			
207.	ผู้ใหญ่ไช้ะ พลนุ้ย			
208.	นายโกป เสียนนุ้ย			
209.	นายกอเซ็ม หมักไช้ะ			
210.	ครูถิ่ม ภาเสี้ยน			

รายงานการประชุมหารือเพื่อการศึกษาวิจัย “กรณีดังแดง”

ประชุมหารือเมื่อเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ.ร้านทางเลือก อำเภอเมือง จังหวัดตรัง มีผู้เข้าร่วมประชุมหารือรวมทั้งสิ้น ๑๐ คน ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มบุคคลผู้สนใจที่จะทำโครงการวิจัย “กรณีดังแดง” และตัวแทนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) การประชุมเพื่อหารือและการหารือได้ดำเนินไปโดยปรากฏรายละเอียดโดยสรุปย่อได้ดังนี้

คณะผู้เข้าร่วมหารือได้รับทราบและมีเจตนาเบื้องต้นร่วมกันเพื่อการจัดทำโครงการวิจัยนี้ขึ้นมา โดยพิจารณาที่ผลประโยชน์ของท้องถิ่นและประวัติศาสตร์การเมืองของท้องถิ่นที่สมควรจะถูกบันทึกไว้ โดยการกระทำร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามเนื่องจากร่างโครงการวิจัยที่เป็นเอกสารประกอบการประชุมในวันนี้ยังมีปัญหาใหญ่อยู่ที่ความไม่ชัดเจนเพียงพอของหัวข้อวิจัย(ใจทกวิจัย) แนวทางในการวิจัยและลักษณะของโครงการวิจัย รวมทั้งผู้ที่จะทำการวิจัยให้บรรลุผล โดยความชัดเจนเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำหรับการสรุปรายละเอียดของโครงการวิจัยเพื่อขออนุมัติต่อสกว.ต่อไป ดังนั้นในขั้นนี้ที่ประชุมจึงได้ข้อสรุปเบื้องต้นร่วมกันว่า

๑. ลักษณะของโครงการ

โครงการวิจัยนี้ควรที่จะมุ่งเน้นไปที่การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะเหมาะสมกับโครงการวิจัยท้องถิ่นของสกว.ที่จะพิจารณาสนับสนุนมากกว่าการทำโครงการนี้ให้มีลักษณะเป็นโครงการเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ต้องการเนื้อหาทางวิชาการมากกว่า และอาจมีปัญหามากและยากมากกว่าที่จะได้รับการพิจารณาอนุมัติเงินสนับสนุน

อย่างไรก็ดีตัวแทนจากสกว.ได้ให้ข้อชี้แนะว่าในขั้นต้นเนื่องจากถ้าที่ประชุมเห็นว่าสมควรที่จะทำเป็นโครงการที่เน้นที่เป็นการวิจัยเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว แม้โครงการนี้จะได้รับเงินสนับสนุนน้อยกว่าลักษณะที่เป็นวิชาการล้วนๆแต่อาจถือเอาการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยขั้นพื้นฐานเพื่อการสร้างฐานข้อมูลสำหรับการวิจัยลักษณะอื่นๆหรือหัวข้ออื่นที่เกี่ยวข้องต่อไปใน

อนาคตได้หรืออาจกำหนดขอบเขตของพื้นที่วิจัยให้แคบลงให้เหมาะสมกับ โครงการและ ลักษณะเฉพาะของผู้เข้าร่วมก็ได้

๒. หัวข้อวิจัย(โจทย์วิจัย)

เนื่องจากโจทย์วิจัยที่ยกกว้างขึ้นยังไม่ชัดเจนในเรื่องของประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น รวมทั้งปัญหาที่จะทำการวิจัยซึ่งประเด็นนี้จะส่งผลกระทบต่ออุดม วัตถุประสงค์ แนวทาง ขอบเขต วิธีการศึกษาและเนื้อหาของกรวิจัยเป็นอย่างมาก

ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นสมควรให้คณะที่ประสงค์จะทำวิจัยได้ทบทวนอีกครั้งหนึ่งโดยให้ คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะแสดงออกโดยดูที่ความต้องการที่เห็นความสำคัญและ การประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการวิจัยรวมทั้งการผลักดันให้งานดำเนินการวิจัยไปเป็นผลสำเร็จ เป็นหลัก ซึ่งหากผ่านพ้นการสำรวจเบื้องต้นเหล่านี้ไปได้แล้วจะได้มีการพิจารณารายละเอียดของ เค้าโครงการวิจัยกันต่อไป

๓. ผู้ประสานงานโครงการ(ชั่วคราว)

ที่ประชุมเห็นชอบให้คุณสมยศ เพชราเป็นผู้ประสานงานชั่วคราวของโครงการวิจัยนี้เพื่อ การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัยที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ในการประชุมหารือ วันนี้ รวมทั้งให้ทำการขยายวงเพื่อหาผู้เข้าร่วมให้มากขึ้น โดยให้มีการนัดประชุมกันระหว่างคณะผู้ วิจัย มวลชนที่จะสนับสนุนการวิจัยและตัวแทนของสกว.ครั้งหน้าในวันเสาร์ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ.บ้านคุณसानันท์ พันชนะบุรี ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอสรีนครินทร์ จังหวัด พัทลุง

นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดเสนอเรื่องอื่นใดเข้าพิจารณา ผู้ดำเนินการประชุมหารือจึงปิด การหารือ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ลงชื่อ..........ผู้สรุปออกรายงานการประชุมหารือ
(คุณสมยศ)

ที่ RDC 45S0002/ 039 /2548

10 มิถุนายน 2548

เรื่อง ผลการพิจารณารายงาน

เรียน คุณสมยศ เพชรา

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาค (สทว.)และสำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภาคใต้ ทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป้าหมายเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม นำไปสู่การแก้ปัญหาชุมชนเองและเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนโดยใช้งานวิจัยท้องถิ่นเป็นเครื่องมือ ได้จัดให้มีการประชุม พิจารณารายงานโครงการวิจัย “โครงการวิจัย กรณีถึงแดง การศึกษาเพื่อความเข้าใจข้อเท็จจริงของ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกัน ชุมชนกิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ขึ้นในวันที่ 9 มิถุนายน 2548 และร่วมกันพิจารณารายงานโครงการวิจัย-การให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงเอกสารให้มีเนื้อหาที่สมบูรณ์เพิ่มขึ้น

โดยทางโครงการดังกล่าวได้เริ่มสัญญาในการดำเนินงานโครงการ 1 ปี 8 เดือน ซึ่งในรายงานระยะที่ 2 เดือนที่ 8 - 14 -ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2547 - 31 มกราคม 2548 ซึ่งทางโครงการได้จัดส่งรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 2 แล้วนั้น รายงานดังกล่าวมีเนื้อหาข้อมูลที่ตีพิมพ์ได้เห็นบรรยากาศ และได้ข้อมูลที่ผ่านเจาะลึกจากเวทีได้ตีพิมพ์ ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาค และสำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภาคใต้ ได้พิจารณาเห็นชอบอนุมัติโครงการ ใน ระยะที่ 3 และขอเสนอแนะทางทีมวิจัยใส่รูปภาพ การดำเนินกิจกรรมของโครงการในรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อให้รายงานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปิยะ กิจถาวร)

ผู้ประสานสำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ภาคใต้

สำนักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้

ข่าวสด

ประเพณีร้อย

กำลังมองหาแม่
จากเงิน 2.6 หมื่นล.
ให้กับสาธารณะ

อดีตผค.ไวยรัฐบาลลอกให้มอด้ว

16ปีปล่อยตามยถากรรม-ไม่มีเงิน-ไร้ที่ทำกิน

นายประโยม บุญเหมาะ ประธานกลุ่มแนวร่วมพันธมิตรประชาชนอีสาน (กพอ.) และผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยอีก 2 คน แถลงข่าวที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ถึงกรณีมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 25 ก.พ.2546 ว่า หลังนโยบายการเมืองป่าการทหาร กองทัพภาคที่ 2 ได้มอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นหน่วยหลักในการดูแลช่วยเหลือบรรดาสหായผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย (ผรท.) ทั้งหมด

นายประโยมกล่าวว่า 16 ปีที่ผ่านมาคือระหว่างปี 2525-2541 ผรท.ถูกปล่อยทิ้งตามยถากรรมรัฐ โดยกองทัพมิได้ดำเนินการช่วยเหลือตามเงื่อนไขผลเจรจาเพื่อยุติสงครามประชาชนแต่อย่างใด จนกระทั่งบรรดาสหาย องค์กรภาคประชาชนและนักวิชาการได้ประกาศจัดตั้ง "กลุ่มแนวร่วมพันธมิตรประชาชนอีสาน" (กพอ.) ขึ้น รัฐบาลและกองทัพจึงได้ตื่นตัวขึ้นมาบ้างในปี 2541 หลังกำเนิดกพอ. รัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย เสนอโครงการต่อคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีชุดนั้นได้อนุมัติให้ความช่วยเหลือแก่ผรท. ในปีเดียวกัน โครงการนั้นได้อ้างเหตุว่า สถานการณ์ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะคอมมิวนิสต์ที่ดำเนินการโดยยึดถือ นโยบายตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 ลงวันที่ 23 เม.ย.2523 แม้จะประสบผลสำเร็จในการยุติสงครามการปฏิวัติของพ.ค.ท.ลงโดยพื้นฐาน สามารถนำสันติสุขตลอดจนความมั่นคงปลอดภัย มาสู่พี่น้องประชาชนทุกระดับทุกสาขาอาชีพ ทั้งในชนบทและชุมชนทุกภูมิภาคทั่วประเทศก็ตาม

แต่ยังมีกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว ต้องประสบความเดือดร้อนในเรื่องที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน นั่นก็คือกลุ่มที่ยอมวางอาวุธเพื่อยุติการต่อสู้และออกมามอบตัวต่อทางราชการ เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติที่เรียกว่า "ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย" (ผรท.) แม้ว่าเดิมระหว่างปี 2525-2528 ทางราชการโดยกองทัพภาคที่ 2 จะได้ให้ความช่วยเหลือกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ด้วยการนำไปอบรมตามโครงการการดูแลแล้วจัดที่ดินทำกินให้ใน 4 พื้นที่คือ บ้านผาหอม อ.ดอนตาล จ.มุกดาหาร บ้านพัฒนาชาติไทย บ้านสันติสุข อ.ธาตุพนม จ.นครพนม และบ้านน้อมเกล้า อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร ส่วนผรท.ที่ไม่ประสงค์จะจัดที่ดินทำกินก็ส่งตัวกลับภูมิลำเนา

หลังการอบรมเสร็จก็ยังมีผรท.บางรายยังไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับการดูแลจากราชการ และได้ร้องขอให้ทางราชการให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่เป็นผลจนกระทั่งต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่มเรียกว่ากพอ. เมื่อวันที่ 11 ก.พ.2541 กพอ.กับสหายรวม 256 คน ทำหนังสือร้องเรียนรัฐบาลเพื่อขอความช่วยเหลือ จากนั้นรัฐบาลก็ได้แจ้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมนับสิบชุดเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ แต่จวบจนนี้เป็นเวลากว่า 7 ปีแล้ว บรรดาสหายผรท. 11 จังหวัดก็ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือใดๆ เลย 11 จังหวัดประกอบด้วย กาฬสินธุ์ ฉะเชิงเทรา นครราชสีมา นครพนม บุรีรัมย์ มุกดาหาร ยโสธรสกลนคร สระแก้ว สุรินทร์ และอุบลราชธานี

อีก 5 ปีต่อมา ในวันที่ 25 ก.พ.2546 ครม.อนุมัติเงินช่วยเหลือผรท.เบื้องต้น 451 รายใน 6 จังหวัด เป็นเงิน 47,625,725 บาท ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยอีก 5 จังหวัดคือ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร สระแก้ว และฉะเชิงเทรา ต่างยื่นหนังสือเสนอเพิ่มรายชื่อ ผู้เดือดร้อนอีกกระลอก เช่น สกลนคร เสนอเพิ่มขึ้นอีก 694 คนจากเดิมรับรองคุณสมบัติไว้แล้ว 208 คน จากวันที่คณะรัฐมนตรีลงมติจนวันนี้ กินเวลาถึง 35 เดือน การอนุมัติจ่ายเงินให้กับผรท.ก็ยังไม่มิตีทำว่าจะ เป็นจริงขึ้นได้

หน้า 5<

แลกเปลี่ยนความรู้ - แสดงความคิดเห็นของท่านได้ที่

งานรำลึกถึงแดงครั้งที่ 6

10 เมษายน 2549

ณ อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถึงแดง

บ้านเกาะหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง

การจัดงานรำลึกถึงแดงครั้งที่ 6 ในปี 2549 นี้ เป็นการจัดงานที่พิเศษกว่าทุกปีที่ผ่านมา คือ ขณะนี้อนุสรณ์สถาน ฯ ได้สร้างส่วนที่สำคัญโดยเฉพาะส่วนยอดของอนุสรณ์สถานอันเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญเสร็จแล้วโดยพื้นฐาน แต่ยังมีส่วนที่จะทำการก่อสร้างต่อให้เสร็จสมบูรณ์ คือ ตัวอาคารเอนกประสงค์ และการสักขี้อัฐที่จากไปและบรรดาวิรชนลงบนส่วนยอดของอนุสรณ์สถาน และยังมีเรื่องที่จะต้องแก้ไข โดยเร่งด่วนคือ ปัญหาที่ตั้งที่ตั้งของอนุสรณ์สถานพียงเนื่องจากอุทกภัย จึงจำเป็นต้องมีการระดมทุนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอผลงานการวิจัยกรณีถึงแดงพัทลุง อันเป็นประวัติศาสตร์การต่อสู้ของประชาชนในอดีตของชุมชนศรีนครินทร์และชาวพัทลุง ภายใต้วัตถุประสงค์ของอุทยานประวัติศาสตร์"ถึงแดง" คือ

1. เป็นที่รำลึกถึงวีรชนของประชาชนในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย และเป็นธรรมในสังคม
2. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหลักฐานการต่อสู้ของภาคประชาชน
3. เพื่อเป็นสถานศึกษาค้นคว้าทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมสำหรับเยาวชนและประชาชน
4. เป็นสัญลักษณ์ย้ำเตือนว่า การใช้ความรุนแรงของรัฐต่อประชาชนไม่ควรให้เกิดขึ้นมาอีก

ในปีนี้จะขอเชิญชวนบรรดาญาติพี่น้องและมิตรสหายผู้เสียชีวิตจากกรณีถึงแดง และกรณีที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมงานรำลึกถึงแดงครั้งที่ 6 โดยพร้อมเพรียงกัน

กำหนดการ งานรำลึกถึงแดงครั้งที่ 6

วันที่ 9 เมษายน 2549

- 12.00 – 16.30 น. กีฬาพื้นบ้านสามัคคี
- 16.30 - 18.00 น. ร่วมรับประทานอาหารเย็น
- 18.00 - 18.30 น. ลงทะเบียนเสวนาเพื่อปิดโครงการวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
“กรณีแดงพัทลุง ฯ”
- 18.30 น.เป็นต้นไป เสวนา

วันที่ 10 เมษายน 2549

- 09.00 – 11.00 น. พิธีกรรมทางศาสนาพุทธ-อิสลาม และการปาฐกถาธรรม
- 11.00 - 12.00 น. พระสงฆ์ฉันเพล
- 12.00 – 13.00 น. ร่วมรับประทานอาหารเที่ยง
- 13.00 – 15.00 น. การแสดงคณะมโนราห์นักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ
- 15.00 - 16.30 น. เสวนา “เราจะอยู่รอดอย่างไรในสังคมปัจจุบัน ?”
- 16.30 – 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 18.00 น.เป็นต้นไป พิธีไว้อาลัยวีรชนผู้จากไปและมหกรรมดนตรีเพื่อชีวิต

คณะกรรมการดำเนินงาน

ประธาน	นายสานันท์ สุพรรณชนะบุรี	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
รองประธาน	นายผล ศรีละมุล นายอำนาจ พงศ์ชู	อดีตนายกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง ที่ปรึกษาสหพันธ์เกษตรกรเพื่อการพัฒนาภาคใต้ ตอนล่าง
กรรมการ	ญาติพี่น้อง มิตรสหายผู้เสียชีวิตในกรณีแดงและเหตุการณ์ต่อสู้เพื่อ ประชาธิปไตย เพื่อความเป็นธรรมและชีวิตที่ดีกว่าทุกคน	

เวทีเสวนาเพื่อปิดโครงการวิจัย

กรณีถึงแก่งพัทลุง

9 เมษายน 2549

.....

การปิดเวทีการวิจัยโครงการวิจัยกรณีถึงแก่งพัทลุง เริ่มประมาณเวลา 19.20 น. ของคืนวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2549 ณ อนุสรณ์ประวัติศาสตร์ถึงแก่ง บ้านเกาะหลง หมู่ที่ 1 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง โดยมีอดีตนักปฏิวัติร่วมร้องเพลงมาร์ชกองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย เพื่อจำลองการสู้รบในอดีตอีกครั้งโดยอดีตนักปฏิวัติหญิงและทีมงานจากอำเภอกงหรา ดังนี้

กองทัพปลดแอกประชาชนไทยเกรียงไกรเกริกฟ้า

พรรคปลุกมวลชนตื่นตัวมา จับอาวุธลุกฮือประสานมือเกรียงไกร

พรรคชี้นำ สงครามปลดแอกประชาชาติไทย

ก้าวตามพรรคไป ใจเชื่อมั่นอาจหาญ

ถือปืน ยืนหยัดครุหน้าไป

ขับไล่จักรพรรดินิยม โค่นล้มเผด็จการ กู้ชาติเพื่อประชา

เราเริ่มจากสองมือเปล่า แอ่งเอาอาวุธ ปืนปฏิวัติ

เค็ดเคียวเอาอาวุธมัน ล้างมันแหลกราญ

วินัยเหล็กเพชรทรหด รอดคอบอดทน ทำสงครามยาวนาน

เสียสละกล้าหาญ ทะยอยล้างโจรทมิฬ

ฟัง เสียงปืนก้องฟ้า ปืนปฏิวัติประกาศทำ พลิกฟ้าคว่ำแผ่นดิน

จากนั้นหัวหน้าทีมวิจัยกรณีถึงแก่งพัทลุงได้กล่าวคำรายงานต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ว่า

วิญญูณการต่อสู้ของชาวพัทลุงต่ออำนาจที่ไม่เป็นธรรมได้หยั่งลึกมานับร้อยปี การลาสิกขาบทเพื่อรวมคนด้านศึกพม่าของมหาช่วย การระดมกำลังเพื่อต้านอำนาจไม่เป็นธรรมของทางการของชุมชนโจรบ้านควนดินแดงโดยรุ่ง คอนทราย คำ หัวแพร การลุกขึ้นคัดค้านอำนาจทางการของ ร้อยตรีถัด รัตพันธ์ และสุดท้ายการลุกขึ้นมาสร้างกองกำลังอาวุธชาวบ้านจากสองมือเปล่าจนหาญกล้า ทำทลายอำนาจรัฐส่วนกลางที่คิดอาวุธพร้อมสรรพโดยไม่เกรงกลัว เป็นจิตวิญญูณที่ควรบันทึกไว้

แรงคลใจอันตระหง่านเหล่านั้ยังคงจดจำอยู่ในใจคน

การจัดงานรำลึกถึงแก่งปี 2537 และ ปี 2545 คือความพยายามที่จะกระทำเพื่อรำลึกถึงอดีตเหล่านั้น

ความพยายามเหล่านั้นคือ ที่มาของการรวมตัวกันทำงานวิจัยชิ้นนี้

จากการจัดทำเวที 5 เดือนหลังการการรวมตัวต่อยอดงานรำลึกถึงแก่งครั้งที่ 2 เมื่อ 10 เมษายน ปี 2545

โครงการได้รับการอนุมัติ ในปลายปี 2545 จนถึงบัดนี้ 40 กว่าเดือน
โครงการก้าวเดินจากการวิจัย ระยะที่ 1 ระยะที่ 2 และระยะสุดท้าย
ผ่านการรวมใจเพื่อกำหนดแผนงาน ผ่านความขัดแย้งมากมาย ด้วยความใจกว้างของ
สกว.ภาค สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำให้เราได้งานประวัติศาสตร์ชิ้นนี้มา

งานประวัติศาสตร์ของเรา ที่อาจเป็นเพียงก้าวแรกที่รอการเติมเต็ม รอการวิพากษ์
ความถูกต้อง เพื่อเป็นประวัติศาสตร์ของชาวพหุลักษณ์ ที่อาจเป็นอีกบรรทัดหนึ่งที่ควรเติมเต็ม
เข้าสู่ประวัติศาสตร์ของประเทศไทยที่ถูกไทยหลานไทยควรทำการศึกษาทบทวน เก็บรับ
บทเรียนไปนานเท่านั้น

การลุกขึ้นมาต่อสู้กับอำนาจที่กดทับไม่ใช่เรื่องปกติ

ชาวบ้านลำบาศษากองจน ถ่อมตัวกระทั่งหวาดกลัวต่ออำนาจ แต่ภาวะของอำนาจที่ไม่
เป็นธรรม ของโจรอันธพาล ของการถูกทอดทิ้งไม่เหลียวแลจากรัฐที่เก็บภาษีทุกอย่างไป
จากพวกเขา นั้นสุดทน เมื่อมีพรรคการเมืองเข้ามานำพาการต่อสู้พวกเขาจึงหลั่งไหลเข้า
ร่วม ด้วยความรู้สึกร่วมของ “ญาติสนิท” ของ “พี่” ของ “น้อง” ให้ความสนับสนุนทั้งเสบียง
กรัง กำลังคน สอดส่องข่าวคราวการเคลื่อนไหวของ “ศัตรู” ของพวกเขา ให้กับกองกำลัง
อาวุธ “ของพวกเขา” โดยไม่คำนึงการเสียสละใด ๆ นี่คือนิทรรศการแรกที่ทุกฝ่ายต้องคำนึง

แต่การต่อสู้ด้วยความรุนแรงนำพาโศกนาฏกรรมมากมายมาสู่ทุกฝ่าย หยดเลือด คราบน้ำ
น้ำตา การจากพรากมากมาย เป็นมูลค่าที่ยากจะประเมิน ถูกกำพรว้า หม้ายสงครามของทุก
ฝ่าย ไม่ใช่สิ่งที่ทุกคนปรารถนา หากมีทางเลือก นี่เป็นบทเรียนสำคัญที่สอง ที่ทุกฝ่ายต้อง
ตระหนักให้มาก นี่คือนิตรรศการประเทศไทย ที่รวมของคนหลากหลายเชื้อชาติประเพณี เราอาจมี
ความต่างของการคิด ต่างอุดมการณ์ ต่างพรรคการเมือง แต่เราเป็นพี่น้องกัน รักชาติ รัก
ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทย ๆ หวังให้ประเทศมีความสมานฉันท์ รักใคร่ ประองคอง
และมีความเจริญก้าวหน้าไป บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของทุกคน ทุกฝ่าย

บทเรียนเหล่านี้ได้จากงานวิจัย 40 กว่าเดือน ด้วยงบประมาณจากภาษีของประชาชน
ทุกคน

แม้ย่างก้าวสู่ชิ้นงานอาจหนักหน่วง อาจไม่ตอบสนองความต้องการของทุกคนได้เท่า
เทียมกัน แต่ก็ขอมอบให้ทุกคน มอบให้กับอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ดังแดงอันอาจนำ
ภาคภูมิใจนี้ ตลอดไป

จากนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำสินธุ์ ได้กล่าวเปิดเวที ว่า

ข้าพเจ้าในนามขององค์การบริหารส่วนตำบลลำสินธุ์และชาวลำสินธุ์ทุกคน

มีความยินดีตั้งแต่ต้นที่ทราบว่าทาง สกว.ภาค ได้อนุมัติให้มีโครงการวิจัยกรณีถึง
แดงพหุลักษณ์ ให้กำลัง ใจและรอคอยผลงานการวิจัยดังกล่าว

กรณีดังกล่าวคงพหุคูณ เป็นเรื่องราวที่ชาวลาตินรัฐและชาวศรีนครินทร์ทุกคนไม่ต้องการให้เกิดขึ้น แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้วทุกคนก็มีความหวังตลอดมาว่าอย่าให้เกิดขึ้นอีกในสังคมไทย

เป็นที่น่ายินดีว่า งานวิจัยได้ทบทวนเรื่องราวในอดีตว่าทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ขึ้นและได้รับบทเรียนอะไรบ้างที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน ได้เห็นผลกระทบจากการแก้ปัญหาชุมชนด้วยความรุนแรง ซึ่งเป็นอุทาหรณ์ที่สำคัญที่ทุกภาคฝ่ายต้องเก็บรับบทเรียนนี้และหาทางหลีกเลี่ยงให้จงได้

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ทีมวิจัยสามารถดำเนินจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และหวังอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน คือบ้านเมืองในอนาคต คู่ค้ำกับภาษีของประเทศที่มอบให้ทีมวิจัยดำเนินงาน

ข้าพเจ้าขอเปิดการเสวนา ณ บัดนี้

และขอให้การเสวนาเป็นไปด้วยความสมานฉันท์ เป็นกำลังใจในการทำงานเพื่อชุมชน เพื่อบ้านเมืองต่อไป

หลังการกล่าวเปิดงานมีการสลับเวทีด้วยการแสดงประกอบทำนอง 18 ประคูดุ ซึ่งเคยเป็นที่ชื่นชอบของกองกำลังอาวุธของนักปฏิวัติในอดีต อย่างไรก็ตามแผ่นซีดีที่เตรียมไว้เกิดเกรงขึ้น มีการแก้ปัญหาหลายครั้งไม่สำเร็จ นายแพทย์จรัสจึงถูกขึ้นชักชวนมิตรสหายลุกขึ้นร่วมร้องเพลง “วีรชนปฏิวัติ” ให้กับทีมนักแสดง นับเป็นบรรยากาศพิเศษประการหนึ่งที่ชาวบ้านแก้ปัญหาต่าง ๆ เฉพาะหน้าจากอดีตมา แม้ว่าสิ่งที่ทำ สิ่งที่ต่อสู้ นั้นอาจยากเกินกว่าจะคาดคิดมาก่อน เนื้อเพลง “วีรชนปฏิวัติ” ดังกล่าวคือ

(สร้อย) ลูกไทย หัวหาญ	ผู้เผด็จการ ทารุณไม่เคยไหวหวั่น
เผด็จการ ประหารชีวิต	ศรัทธายังมั่น เสมอจนสิ้นใจ
เลือดไทย สาดแดง	ลงอาบระแหง ซึมชานแผ่นดินกว้างใหญ่
ดุจเปลวเพลิง ที่ไหม้ดวงใจ	ประทุเป็นไฟ เคียดแค้นคูโซน
ดินเกิดลูกไทย จงเหมือนไฟที่ราดน้ำมัน	โอดกล่าห์้าน สมุนและจักรพรรดินิยม
เลือดศัตรูต้องหลัง ด้วยแรงพลังลูกไทยระดม	เมืองไทยต้องเป็นของไทย ประชาไทยต้องมีเสรี
เลือดเนื้อของวีรชน เราใจเพิ่มแค้นทับถม	เพื่อนทรูดเรายังไม่ล้ม จะล้างผู้ข่มขี้ไทยสืบแทน

(สร้อย)

ดินเกิดลูกไทยจงพร้อมใจร่วมสามัคคี	ผู้ทั้งน้องทั้งพี่ ทั้งสาวทั้งหนุ่ม เล็กเล็กชรา
กลืนเลือดควาฟุ้งอยู่ ไม่อาจทนดูด้วยความมีนชา	รวมพลังเกิดเราผองไทยเกรียงไกรหทัยอินม้นคง
โค่นล้มมันลง พวกคลังสงครามขายชาติประชา	จักรพรรดิอเมริกา เขียดไทยเป็นทาส เราควาด้าง

ออกไป

(สร้อย)

หากนั่นคคตท เรามองชนต้องบรรลุษัย ผู้ พ่ายแพ้ ผู้ใหญ่ น่ายแพ้ ผู้ใหม่ จนรับได้มา
 หยาดเลือดไทยยั้งหลัง ยั้งเพิ่มพลังให้เราเฝ้าฝ้า เราตายอย่างวีรชน มวลชนจะเสรี
 อุทิศชีวี เพื่อศักดิ์ศรีไทยดำรงคู่ฟ้า ดั่งแสงตะวันแรงกล้า สาดแสงจ้าทั่วแคว้นแดนไทย

จากนั้นอาจารย์สมเจตนา มุณีโมนัย ได้ทำการวิจารณ์งานวิจัยตามแบบวิธีการของอาจารย์ ดังนี้

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากงานวิจัยกรณีดังกล่าวคือ

1. โดยกระแสสากล ประเทศไทยไม่ได้โดดเดี่ยว เช่นเดียวกับชุมชนศรีนครินทร์ ก็สัมพันธ์กับ
 พัทลุง พัทลุงสัมพันธ์กับภาคใต้ ภาคใต้สัมพันธ์กับประเทศไทย ประเทศไทยสัมพันธ์กับทวีปเอเชีย ทวีปเอ
 เซียสัมพันธ์กับโลก โลกยังสัมพันธ์กับจักรวาล

ระหว่างวันที่ 2-27 มีนาคม พ.ศ. 2549 ได้ไปร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่
 สะพานมอญฯ ๑ ตอนกลางวันมีเวลาว่างได้ไปยังวัดต่าง ๆ ที่จังหวัดอยุธยา การไปยังวัดต่าง ๆ ได้รับรู้ถึงจิต
 วิญญาณของอยุธยาว่ามีจริงดังเช่นที่เคยเห็นในภาพยนตร์เรื่องสุริโยทัย เรื่องบางระจัน ที่พระสงฆ์มีบทบาทที่
 สำคัญในการต่อต้านข้าศึกที่รุกรานเข้ามา เช่นเดียวกับในการชุมนุมที่สะพานมอญฯ ที่กลุ่มลูกหลานพระเจ้า
 ศาลาได้ใส่เสื้อยันต์ ตั้งโต๊ะบูชาของตน กลุ่มสันติอโศกถูกขึ้นสวดมนต์ตั้งแต่ 04.00 น. ของทุกคืน

และเช่นเดียวกับบทเพลงมาร์ชกองทัพปลดแอกประชาชนไทย และบทเพลงวีรชนปฏิวัติที่มีการร่วมร้อง
 ในวันนี้เป็นบทเพลงศักดิ์สิทธิ์เหมือนบทสวดภาณยักษ์ของพระสงฆ์ หากสวดประจำจะฝังเข้าสู่สายเลือด เมื่อ
 เข้าสู่สายเลือดจะเข้าใจ ถ้าหากเพียงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไม่นานก็ลืม

2. ลักษณะการสังคมนิยมที่เกิดขึ้นในยุโรป เป็นความพยายามของเหล่าปัญญาชนที่ต้องการลดช่อง
 ว่างระหว่างชนชั้นที่แยกตัวอย่างชัดเจนหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปลง

ความคิดดังกล่าวเมื่อเข้าสู่ย่านสแกนดิเนเวียก็เกิดสังคมนิยมแบบสแกนดิเนเวีย เมื่อเข้าสู่อังกฤษก็เกิด
 สังคมนิยมแบบอังกฤษ

แต่เมื่อความคิดนี้เข้าสู่สังคมที่สุกร่อนแบบสังคมนิยมที่ระบบกษัตริย์อ่อนแอและทะเล ศาสนาคริสต์
 นิกายออร์ทอดอกซ์ไม่อาจเป็นที่พึ่งของประชาชน ได้ก็กลายเป็นแนวคิดสังคมนิยมแบบรุนแรง มีการโค่นล้ม
 ระบอบกษัตริย์ ดำเนินการปฏิรูปศาสนาเสียใหม่

และเมื่อแนวคิดดังกล่าวเข้าสู่ประเทศจีนที่ราชวงศ์แมนจูอ่อนแอ ปล่อยประเทศให้ถูกแบ่งเป็นเขตเช่า
 ของต่างชาติประชาชนต้องอยู่อย่างอับอาย ในแผ่นดินของจีนกลับถูกต่างชาติเขียนประกาศห้ามไว้ว่า “ห้ามสุนัข
 และคนจีนเข้า” โดยที่ราชวงศ์ดังกล่าวไม่อาจแก้ปัญหาใด ๆ ได้ ต่อมามีการสนับสนุนให้ประชาชนก่อการ
 กบฏต่อต่างชาติที่กระทำกับประเทศจีนซึ่งเป็นรู้จักกันว่า “กบฏนักมวย” แต่ไม่สำเร็จต้องกระทำการหักหลัง
 กบฏนักมวยทำการปราบปรามพวกเขาเพื่อเอาตัวรอด ในที่สุดราชวงศ์แมนจูก็ถูกประชาชนโค่นล้มลงไป

กรณีของประเทศไทยนั้น ในวันเวลาที่แนวคิดเหล่านี้แพร่เข้ามาในประเทศไทยยังคงมีระบอบกษัตริย์ซึ่งมีความมั่นคง ศาสนาก็ยังไม่ผู้ก่อนเช่นในประเทศรัสเซียหรือประเทศจีน เงื่อนไขภายในที่รองรับการเจริญเติบโตของแนวคิดสังคมนิยมคือรัฐภัยและโจรภัย

รัฐภัยและโจรภัยเป็นผลสืบเนื่องจากความอ่อนแอของสังคม ทำให้ลุ่มหลงในอบายมุข เกิดโจรภัยและรัฐภัยตามมา ผู้คนในชุมชนในอดีตที่มองเห็นที่มาของภัยจะมีทางเลือก 2 ทาง คือ ถ้าไม่เป็น “นาย” ก็เป็น “โจร” ที่เรียกกันว่า “ไอ้เสือ” (ซึ่งเป็นนัยยะเปรียบเทียบกับจากการที่เสือชอบกินวัวนั่นเอง) ถ้า “วัวหาย ควายสูญ” มีเครื่องขายไอ้เกลือ โจรก็สืบได้ โจรจึงเป็นค่านิยมหนึ่งของสังคม การเข้ามาของ พ.ค.ท.กลายเป็นทางเลือกที่ 3 เป็นทางสายกลางสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการเป็นทั้งนายและโจร ทางเลือกดังกล่าวรวมกับเงื่อนไขอื่น ๆ ทำให้การต่อสู้ขยายตัวไป

ทำไมการต่อสู้จึงปะทุที่จังหวัดพัทลุง

การต่อสู้ปะทุนี้เนื่องจาก “จิตวิญญาณนักสู้ที่ไม่ยอมคน” อันเป็นเงื่อนไขภายใน เงื่อนไขที่ไม่ยอมคนของมหาชวช ของชุมโจรบ้านคอนทราย สู่กำเนิดของ พ.ค.ท.

“ต้องลักวัวเป็น ต้องรำนอราเป็น” เป็นการสร้างบารมีให้กับตนเองในทางสังคม(นอกจากเขาจะเป็นโจรโดยสันดาน)เพราะจะทำได้ไม่ใช่เรื่องง่าย การลักวัว เจ้าของวัวหวงวัวปกป้องวัวซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำนาของคน อีกทั้งบางคนมีอาวุธไว้ปกป้องด้วย

ลูกผู้ชายต้องบวชเพื่อสร้างบารมีส่วนคนที่เรียกว่าบรมโพธิสมภาร การบวชต้องอยู่วัดก่อน 1-2 เดือนเพื่อเรียนบวช เพื่อท่อง 7 คำนาน การบวชก็ต้องบวชอย่างน้อย 1 พรรษา

เหล่านี้เป็นปัจจัยภายในที่เข้มข้นปัจจัยหนึ่ง ประกอบการกระทำการดูถูกของชนชั้นปกครองที่มองชาวบ้าน “นิ่งว่าไม่ โฉว่าหัวหมอ” เมื่อชาวบ้านเข้าร่วมการต่อสู้กับ พ.ค.ท. ก็ถูกปราบโดยไม่สนใจว่าพวกเขาคิดเช่นไร ทำให้ชาวบ้านเกิดพลัง 3 ประสาน เป็นตรีศูล เกิดความคิด “ตายกะตาย อยู่สู้ต่อไป”

ปี พ.ศ. 2534 ความเปลี่ยนแปลงของการต่อสู้ เกิดจากกระแสสากลเปลี่ยน รัสเซียเปลี่ยน จีนเปลี่ยน เวียดนามเปลี่ยน พันธมิตรเปลี่ยนประกอบกับรัฐสมัยพลเอกเปรม ดินสุถานนทร์เปลี่ยนหลายอย่าง มีการเรียนรู้กันและกัน ทำให้ช่องว่างความไม่เข้าใจกันลดลง จนยุติบทบาทการต่อสู้ได้ในที่สุด

การทำให้ข้อมูลเลื่อนไหลครบวงจร ทั้งรัฐทั้งประชาชนก็จะไม่มีความรุนแรง

การชุมนุมที่สะพานมอฆาหฯ ไม่เกิดการนองเลือดเพราะต่างฝ่ายต่างระวัง คนจำนวนมากมีบทเรียน รัฐก็มีบทเรียน

ถ้าเรารู้แจ้งเห็นจริงต่อกัน เหตุการณ์รุนแรงก็ไม่เกิด

เหตุการณ์ 3 จังหวัดภาคใต้เกิดเพราะไม่รู้แจ้งเห็นจริง ใช้ทั้งบุญและบุญก็แก้ไม่ได้ ไม่พูดถึงว่า 3 จังหวัดภาคใต้เหมือน “เกาะหลง” ในอดีต เพราะอุดมการณ์ศาสนามีแต่รุนแรง รุนแรงทวิศูล

น่าจะนำบทเรียน “ดั่งแดง” นี้ไปสรุปเป็นคัมภีร์ให้ 3 จังหวัดได้ โดยทำอย่างไรอย่าให้ประชาชน อย่าให้ชุมชนอ่อนแอ “ไม่รู้รอบาษา मुख โจรภัยแทรก รัฐภัยแทรก” สังคมไม่อ่อนแอเมื่อเรียนรู้ข้อมูลทั่วถึง เข้าใจ ไม่ใช่เมื่อพอมด “หลง”(พูด) IMF หรือ FTA หรือแปรทรัพย์สินเป็นทุน ไม่รู้อะไร ไม่เข้าใจ

การที่ทุกฝ่ายเรียนรู้กัน “รู้เขารู้เรา” ไม่ “รบ”กัน “ไม่รู้เขา ไม่รู้เรา” “รบ”กัน

เมื่อประชาชนไม่อ่อนแอ เมื่อชุมชนเข้มแข็ง ก็จะสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้ว่า คุณนิยมเสรีโลกาภิวัตน์คืออะไร จะปรับตัวเราอย่างไร โจรภัยคืออะไร โจรภัยที่พลท้องถิ่นคืออะไร จะเรียนรู้มันอย่างไร หากไม่เรียนรู้ ความรุนแรงจะกลับมาเพราะเงื่อนไขต่าง ๆ ยังดำรงอยู่

ต่อจากอาจารย์สมเจตนา มณีโมทัย นายแพทย์จรัส สรพิพัฒน์ ได้แสดงความคิดเห็นต่องานวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยกรณีดั่งแดงพัทลุง เป็นงานวิจัยที่แปลกกว่างานวิจัยท้องถิ่นอื่น ๆ

1) เป็นงานวิจัยที่มีกลิ่นไอของงานวิจัยทางวิชาการ มีอ้างอิง มีเชิงอรรถ สะท้อนถึงการทำงานที่ไม่ละทิ้งงานวิจัยทางวิชาการ

2) เป็นงานวิจัยประวัติศาสตร์แท้ ๆ ไม่ใช่งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาต่าง ๆ

ความน่าสนใจพิเศษ คือ เป็นการวิจัยสงครามกลางเมืองในประเทศไทย โดยจับเฉพาะท้องถิ่นพัทลุง และตัวผู้วิจัยเกี่ยวข้องกับสัมพันธอยู่ในกระบวนการต่อสู้ในตอนนั้น

การที่ผู้วิจัยเกี่ยวข้องกับสัมพันธอยู่ในกระบวนการต่อสู้ทำให้มีข้อท้วงติงหลายอย่างคือ 1) มีอคติไหม ? 2) เป็นการรื้อฟื้นความเคียดแค้นให้กลับมาหรือไม่ หรือทำเพื่ออะไร ? ซึ่งข้อท้วงติงเหล่านี้เป็นสิ่งท้าทาย

นอกจากนี้ การวิจัยกรณีดั่งแดง เป็นงานวิจัยที่ทรหด ยึดเหนี่ยวยาวนาน แต่ สกว.ว่ายาวนานแรง ซึ่งก็บรรลุแล้ว

งานวิจัยให้คุณค่าอะไร และได้เรียนรู้อะไรบ้าง

1. การแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรง ยิ่งเพิ่มความรุนแรงตามมามากมาย ผู้รับเคราะห์ก็คือประชาชน ตาดำ ๆ แม้ตอบได้ด้วยกองกำลังอาวุธ ประชาชนกลุ่มหนึ่งก็ยังเป็นประชาชนตาดำ ๆ เช่นเดิม

2. การเปิดเวทีต่าง ๆ ได้เล่าถึงแนวความคิด นั่นคือ ส่วนของพวกเราที่ยังเป็น ๆ อยู่ ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ใช่กินแกลบ การเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้ทันกันหมดเมื่อมีโอกาสได้เรียนรู้ หลายท่านได้จบปริญญาคอมฯ ได้เรียนรู้ปรัชญาวัตถุนิยมวิภาษวิธีจนชำนาญทีเดียว แสดงว่า ถ้ามีข่าวสารถ่ายทอดถึงกันด้วยวิธีการที่เหมาะสม ประชาชนเรียนรู้ได้หมด

สิ่งที่จะกล่าวถึง คือ จิตวิญญาณในการต่อสู้ที่ยิ่งใหญ่มาก แม้จะใช้การขัดขวางด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ที่หากกระทำในปัจจุบันจะต้องถูกจับตัวขึ้นศาลโลกเนื่องจากสหประชาชาติไม่ยอม

การฆ่าเพื่อให้กลัว มีสิ่งเหนือความกลัว คือ ไม่กลัว ยิ่งถูกปราบ จิตวิญญาณการต่อสู้ยิ่งสูง วีรชนที่แท้จริงคือชาวบ้าน คือคนแก่ คือผู้หญิงและเด็ก ที่หากถูกจับก็ตายอย่างเดียว

อะไรทำให้เกิดจิตวิญญาณเหล่านี้

หลายคนคงไม่เข้าใจ

ไม่เข้าใจ “ความรัก ความศรัทธา” ค่อกลุ่มคนที่ทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง เมื่อประชาชน “เชื่อมั่น” ความรักความศรัทธาก็เกิดขึ้น ขณะเดียวกันข้อเท็จจริง ความรู้ที่ถูกบิดเบือนไปก็มีคุณภาพต่อ “ความเชื่อ” พอสมควร

การศึกษา “กรณีดังแดง” สะท้อนให้เห็นผลจาก “ความรักความศรัทธา” ค่อกลุ่มคนของประชาชนมากพอสมควร

หลัง 6 ตุลา(เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) นักศึกษาที่อยู่สบาย ๆ สามารถปรับตัวเข้าคู่สู้ร่วมกับสหราชอาณาจักรที่เคยชินกับความลำบากนอกกลางคืนกินกลางทรายมาก่อน เมื่อมีความรักความศรัทธาอันสูงส่ง ทำอะไรก็ทำได้ เช่นเดียวกับเมื่อมีความเชื่อว่า ประชาชนอีกฝ่ายเป็น “พวกทำลายชาติ” ก็สามารถฆ่าให้หมดได้

ถ้ามองไปที่ 3 จังหวัดภาคใต้ ถ้าเขาเชื่อว่า ภารกิจของเขาสูงส่ง “ภารกิจของพระเจ้า” ไม่ว่าทางรัฐบาลจะเกณฑ์ทหารไปที่กองพลก็เอาไม่อยู่ คลื่นลูกที่ 3 คืบคืบคิน คาเฟ่งดาวเทียมไม่สามารถเรียนรู้ประสบการณ์ได้ คนที่ห้อมล้อมทำไมไม่สะท้อนความเข้าใจนี้ให้

สุดท้าย ผลกระทบทั้งแง่ดีแง่ลบในงานวิจัย ครอบคลุมได้พอสมควร

เห็นอยู่อย่างหนึ่ง ประวัติศาสตร์สั้นมาก

ตรงที่เรา นั่งอยู่ตรงนี้ ตรงที่เรา ร้องเพลง มาแสดงการละเล่นต่าง ๆ นี้ เป็นพื้นที่ที่ทำการปราบปรามประชาชนของตนเองอย่างโหดเหี้ยม

ทำไมที่ กรุงเทพฯ ฯ มีการชุมนุมกันนับแสนคน จึงสามารถชุมนุมกันได้โดยไม่ถูกยิง ไม่ถูกแขวนคอ เช่น 6 ตุลา และทำไมผู้ชุมนุมฝ่ายตรงกันข้ามที่สวนจตุจักร ไม่ยกกำลังเข้าปะทะกันกับผู้ชุมนุมที่สะพานมอญวา ฯ เหตุการณ์วันนี้แยกไม่ออกจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต สะท้อนให้เห็นว่า เวลาหลายปีที่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธของนักปฏิวัติในเขตป่าเขาไม่ได้สูญเปล่า ผลจากการต่อสู้ต่าง ๆ ได้ตั้งสมเป็นความรู้ เป็นวัฒนธรรม เปลี่ยนจิตสำนึกของสังคมให้เป็นประชาธิปไตย เป็นสันติวิธีมากขึ้น

การสูญเสียชีวิตเลือดเนื้อในการต่อสู้ ทุกฝ่ายก็ต้องเจ็บปวด แต่นับไปนับมาก็อยู่ในวงของพวกเราทั้งนั้น ล้วนเป็นพี่น้องกันเอง

(ในส่วนของ)นายทหารของรัฐต้องเผชิญกับการสูญเสียเช่นเดียวกับระเบิดขาขาด ลอยคิดอยู่บนต้นไม้ การสูญเสียทำให้ทุกคนคิด คิดได้ คลี่คลายสู่นโยบาย ตามคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66 / 23

ฝ่ายพลพรรคของ พ.ค.ท. ก็เช่นกัน การคุมตีกองกำลังอาวุธของรัฐแรก ๆ ไม่เป็นไร แต่เมื่อยกระดับสงครามให้สูงขึ้น ความสูญเสียที่เกิดขึ้นก็ส่งผลกระทบต่อความนึกคิด นำสู่ความขัดแย้งอีกหลายประการ เมื่อรัฐบาลเปิดทางสมานฉันท์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสากล เช่น จีนจับมือกับรัฐบาลไทย ความเชื่อในทฤษฎี 3 โลกก็สับสน จีนเป็นลัทธิแก้ไขใหม่ จีนจับมือกับรัฐบาล จับมือกับอเมริกา สิ่งที่สูงสุดไม่เหมือนที่คิดไว้แต่เดิม

มุมมองของรัฐเองต่อนักปฏิวัติก็เปลี่ยนจาก “ผี” จาก “ยักษ์” เป็นคนที่มีความคิด

ทุกฝ่ายจึงเริ่มหันหน้าเข้าหากัน เริ่มคลี่คลายผ่านเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ. 2535 และเหตุการณ์ พ.ศ. 2549 เราเห็นว่า จิตสำนึกของสังคมเปลี่ยนมาโดยภาพรวม

แต่ต้องถื่นส่วนย่อย ถ้าโดยเจตนาให้ต้องถื่นได้รับผลสะท้อนของชาวบ้านขึ้นเอง เช่น

- กลุ่มอนุรักษ์
- ทีมก่อสร้างอนุสรณ์สถาน
- ทีมวิจัยกรณีแดงพัทลุง

รับฟังมาว่า ตรงนี้เป็นประเพณี

หลายคนพินิจจากบาดแผลเก่า ๆ จากภาระก่อสร้างตัวอยู่ให้ได้ เมื่อผ่านไปถึงจุดหนึ่งแล้ว ชีวิตการต่อสู้ในอดีตให้สิ่งดี ๆ มาเหมือนช่วงเวลานั้นเราวชอยู่ วันนี้เราได้ลาสิกขาบทแล้ว

- คุณธรรมดี ๆ
- ญาติสนิทส่วนหนึ่งเสียชีวิตไปพร้อมคำปฏิญาณว่า จะสืบทอดสิ่งดีงามของพวกเขา เจตนาอันดีงามของพวกเขา

ชีวิตคนเรามี 2 ส่วน คือ

- 1) เวลาที่เป็นนักปฏิบัติ
- 2) ควรอุทิศบางส่วนเพื่อสร้างสังคมใหม่ที่ไม่ต้องลำบาก “เสดสา” เหมือนเมื่อก่อน

สังคมเปิดกว้าง มีเวลาให้เราทำในสิ่งที่คิดมากขึ้น ไม่มีใครตราหน้าว่า เป็นคอมฯ ต้องฆ่าให้ตายเสีย นอกจากนี้ยังมีคนบอกว่า เป็นสิ่งที่ดี มีการมอบเงินมอบปัจจัยมาให้

มีกิจกรรมหลายอย่างที่พวกเราต้องสนับสนุน ในเงื่อนไขวิจัยการสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ เป็นการเสริมการเรียนรู้ใหม่ตามปณิธาน

ความมั่นคงในชีวิต ให้ทำมาหากินไม่ต้องหวาดผว

ใจรวมปราบใจก่อน ใจสงบทำมาหากินสะดวก รัฐ / ข้าราชการที่ทำตัวเป็นใจ เมื่อปราบพวกนี้ให้หมดไป ใจชื้นก็หมด

รักสหายเพราะ “พูดดี” ให้เกียรติผู้อื่น ทุกคนมีศักดิ์ศรีของตนเอง เมื่อมีความถ่อมตน ยกมือไหว้เขา ประชาชนก็รัก

หากข้าราชการต้อนรับดูแลชาวบ้าน ชาวบ้านจะรักยิ่งกว่ารักคอมฯ เสียอีก

ทุกคนยอมรับในความเป็นคนที่เท่าเทียมกัน ทำอย่างไรจึงให้เป็นจริงมากขึ้น

รวมความทั้งหมด ถ้าได้ฟื้นฟูความภาคภูมิใจในสิ่งดี ๆ ในอดีต การได้มีที่อยู่เป็นผลงานที่ต้องเชิดชูจริง ๆ

๗

ให้ลูกหลานได้เรียนรู้

ไม่ต้องบดสีว่าเข้าป่า

เพราะวันนั้นคือวันนี้ วันนี้อารยะขึ้นพอสมควร แม้มีการเลือกปฏิบัติอยู่

หลังจากนั้นนายผล ศรีละมุลที่ปรึกษาของทีมวิจัยกรณีแดงพัทลุงได้แสดงความคิดเห็นร่วมดังนี้

การปิดเวทีวันนี้ถือเป็นผลสำเร็จ แต่ยังไม่สมบูรณ์ต้องพัฒนาต่อไป วิจัยดังเดงนั้นไม่ต้องวิจัยก็ได้ แต่กายสรุปข้อเท็จจริงนั้นหลายเรื่อง ผู้ได้เปรียบเอาเปรียบตลอดมา “ชนชั้นโคเขียนกฎหมาย ก็ยอมรับใช้ชนชั้นนั้น”

การวิจัยได้ค้นพบตนเอง ได้ค้นพบตัวเรา โดยจริง ๆ ผู้ใช้แรงงานได้พบมากมาย แต่ผู้ได้เปรียบไม่พบเลย ที่ผ่านมามีทั้งหมด ไม่ว่าอำนาจตรงไหน ไม่ทำให้ประชาชนสงบสุขเลย 14 ตุลาคม 6 ตุลา 17 พฤษภาคม พอประชาชนลุกขึ้นสู้บ้างเขาจึงเห็น หากไม่สู้เขาก็สบาย

ถ้าไม่มีวันนั้นก็ไม่มีวันนี้

เกาะตะรุเตา เคยขังผู้มีความเห็นต่างจนตาย แต่เราได้มากกว่านั้น

ผมคิดใจ ไม่เสียใจที่อยู่ป่าสิบกว่าปี

ถ้าไม่มีวันนั้น ปัจจุบันคงฆ่ากันระเนระนาดไป

การชุมนุมหลังสุดเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่าย

ชนชั้นปกครองฉลาดอยู่อย่าง ประชาชนแตกแยกปกครองง่าย ปัจจุบันครอบครัวยังแตกแยก ประเมินแล้วไม่รู้ว่าฝ่ายไหนได้ประโยชน์มากกว่า

ในสังคมชนชั้นการต่อสู้ไม่จบ

มีแรงกดก็มีแรงดัน

การต่อสู้ตอนนี้ เป็นการต่อสู้ระหว่างทุนใหม่กับทุนเก่า ใครไม่สามารถจัดขวางงล้อประวัติศาสตร์ได้ การวิจัยกรณีถึงแดง ต้องใช้หลัก 2 ด้านตลอด สังคมศึกษาค้นคว้าว่าสังคมทาส สังคมทุนนิยมข่มขี่กว่า

สังคมศักดินา

ทุนนิยมหากทำรุนแรงเสียประโยชน์ ศักดินาทำรุนแรงไม่เสียอะไร

การต่อสู้ในปัจจุบันประชาชนจึงได้อนิสงค์

คนที่ตายในที่นี้ล้วนแต่เป็นผู้ใช้แรงงาน ประวัติศาสตร์ให้ผู้ใช้แรงงานได้เรียนรู้ “จำเป็นต้องเป็นไป” ในช่วงหนึ่ง ๆ

“เราจะอยู่รอดในสังคมปัจจุบันได้อย่างไร ?” ...ต้องอยู่แบบปัญญา

ใครจะฉลาดอย่างไร เหมือนหยคน้ำ

รวมปัญญาประชาชน เหมือนน้ำในมหาสมุทร

เสรีภาพในธรรมชาติ ต้องต่อสู้กับธรรมชาติ

เสรีภาพในสังคมต้องต่อสู้กับเผด็จการ

เพื่อร่วมความคิดเห็นนางบุปผา เพชราทิมวิจัยหลักได้กล่าวความในใจว่า

ไม่ทราบว่าคุณลักษณะของทีมวิจัยหรือว่าอย่างไร คือ “ขลุ่ยขลุ่ย” มาตั้งแต่ตอนเช้า

ขอบุณ สกว. ภาค ที่ช่วยให้เราหล่อลื่น ให้โอกาส ให้งบประมาณ

ฉันเป็นคนมีความหลังร่วมในเหตุการณ์มาพอสมควรจึงเข้ามาร่วมการวิจัย การเข้ามาได้ข้อสรุปว่า ข้อ

ก็มากกว่า

ได้ศึกษารั้วใหญ่อีกครั้งในชีวิต

ครั้งแรกได้ศึกษาจาก ทปท.

ครั้งที่สอง คือ สกว.ภาค

คือใจที่ได้ร่วมงานกับมิตรสหาย ญาติผู้จากไป ไม่ว่าจะงานจะสมบูรณ์ไหม เป็นที่พอใจไหม เมื่อทำสุด
ความสามารถแล้ว

สุดท้ายความเครียดตกอยู่กับผู้เรียบเรียง

เหมือนตุ๊กตาให้ทุกคนร่วมเติมเต็ม

อาจารย์เปลื้องเป็นแรงใจหนึ่ง ที่ให้กำลังใจมาตลอด

ขอให้สหายร่วมเติมเต็ม หากผิดพลาดก็ขอยอมรับและร่วมศึกษาต่อไป

และในการปิดเวทีคืนนั้นอาจารย์สารูปที่ดูแลทีมวิจัยมาตลอดได้กล่าวความในใจว่า

เวทีวันนั้นต่างจากหลายเวที

เป็นการวิจัยแปลก

คนตั้งคำถามว่า “จะจบอย่างไร”

ดีมาก ๆ ที่ว่า พวกเรารู้จักตัวเองมากขึ้น

ใช้อดีตเป็นบทเรียนของปัจจุบัน

คำกล่าวของอาจารย์สั้น กระชับ และมีความหมายครบถ้วนบริบูรณ์สำหรับการปิดเวทีวิจัยหนึ่งที่ใช้
เวลาเกิน โครงการที่กำหนดไปมากมาย

ขอบคุณ สกว.ภาค

ที่ทำให้โอกาสเรา.....

ทีมวิจัยกรณีศึกษาแบบฟัทลุบ

อาจารย์สาธิต ฤทธิชัย

ที่ปรึกษาทีมวิจัย

ที่ปรึกษาของเรา

นายเอี่ยม อุดะปะละ นักวิจัยสนับสนุน
 บริจาคเงิน 10,000 บาท
 เพื่อการก่อสร้างอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถ้ำแคบ
 ก่อนเสียชีวิตในปลายปี พ.ศ. 2547

นายसानันท์ สุพรรณงนะบุรี
 ที่ปรึกษาโครงการวิจัย บนเวทีอภิปราย พ.ศ. 2546

บ้านรำลึกถึงแดนครั้งที่ 2 10 เมษายน พ.ศ. 2545
จุดเริ่มต้นที่สำคัญของโครงการวิจัยกรณีศึกษา

เบื้องหลังที่สำคัญของโครงการวิจัยกรณีศึกษา
คือ ครอบครัวผู้ดูแลบุคคลดัดจริตรักไป

ภาพยนตร์วิชัยกรรมถึงแดงพัทลุง

บนเส้นทางภูบรหัต

ตำนานการต่อสู้กับกำลังอาวุธของประชาชน
พัทลุง - ตรัง - สตูล

เวทีวัดโตน หมู่ที่ 5 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์
24 สิงหาคม พ.ศ. 2546

เวทีวัดลำสินธุ์ หมู่ที่ 8 ตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์
21 กันยายน พ.ศ. 2546

เวทีโรงเรียนบ้านคลองขี้ตัญ

ตำบลเกาะเต่า อำเภอป่าพะยอม

7 กันยายน พ.ศ. 2546

เวทีบ้านร่มเมื่อดง

หมู่ที่ 5 ตำบลร่มเมื่อดง อำเภอเมืองพัทลุง

28 กันยายน พ.ศ. 2546

เกทีวัดคณทราวิโทม คำนลคทรา อำนลคทรา
29 พคศลคทรา พ.ศ. 2546

เกทีสำนคศลคทราปวสส! บำนลคทรา ทนุคค 10 คำนลคทรา ถลคทราอำนลคทราครลคทรา
16 พคศลคทรา พ.ศ. 2547

เวทีบ้านทากยเกษณ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกม่วง อำเภอเขวาสิน
๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

เวทีวัดลำไ้ หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอสรรคินทร์
๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

งานสืบเคราะห์ที่มูลนิธิ

ด้วยความขอบคุณ คดี อาจารย์เปลื้อง คชนก ผู้จากเราไปก่อนเวลา
ด้วยความขอบคุณคุณสมบุญ อัมภาสกิจ ผู้ประสาน สภค.ภาคใต้

ดร. อมรวิทย์ นาครทรรพ

เยี่ยมอนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ถ้ำแคบ 10 เมษายน 2548

นายแพทย์ เทว ไตรภการ

ผู้จุดประกายความสนใจกรณีถิ่นแคชพิทลูน และ ไม่ทอดทิ้งไปตามความเปลี่ยนแปลงขงเวลา

เอกสารเบื้องต้น

กว่า 1 ปี กว่าแปดร้อยคนนับสมบูรณ์

กำเนิดตำนานถิษแดน กัดบ้านฟูค คำบลดลลชเดลิบ อำเภออุทตรา
 2 กันยายน พ.ศ. 2548

นักวิจัยหลัก และเยาวชนผู้สนใจกรณีกับแม่พิทลข
 "คุณปู่ คุณย่าของหนูอยู่ที่ไหน"

ลูกสาวของแม่แดง ดิมรักษ์ สุจิตาไปในกรณีกับแดง
 15 เมษายน พ.ศ. 2548

เขาคือผู้สร้างทุนที่มีค่าอนกอนันต์ คัดสอนไทย

ไม่ทยุคนี้ข

สำหรับความรู้เพื่อชีวิต

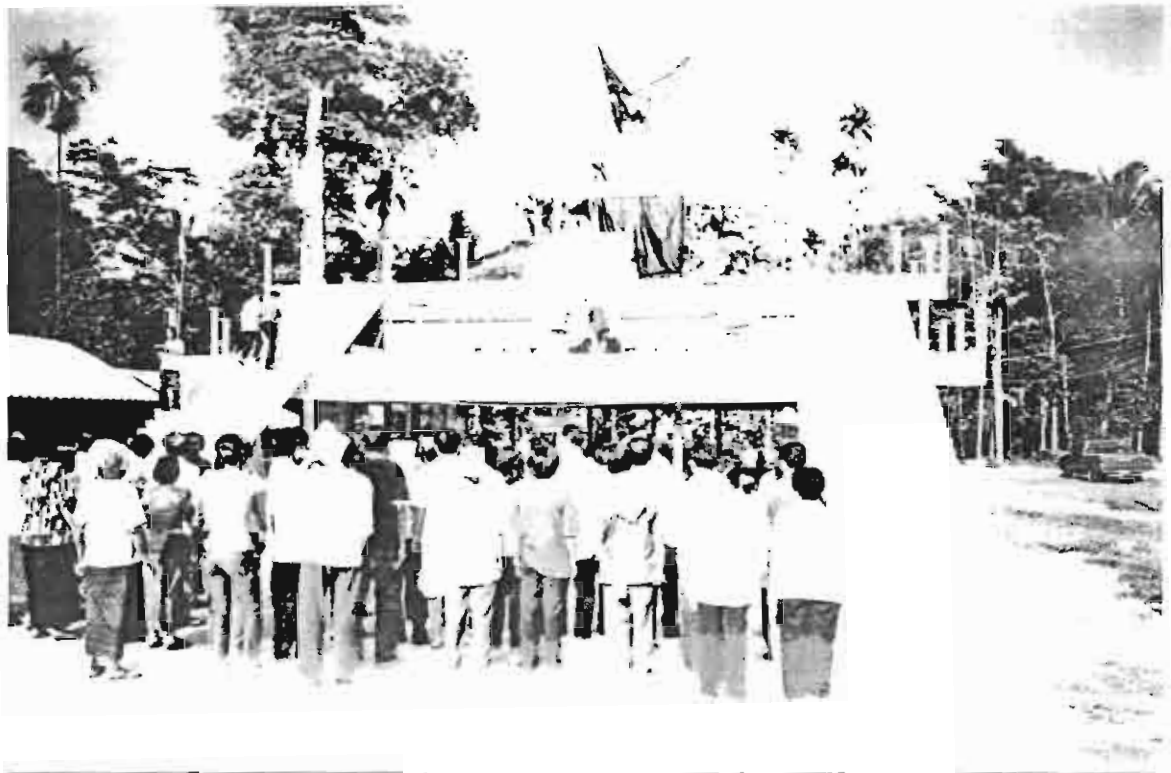

จากที่กว้างเปล่า

ศูนย์สรณสถานประวัติศาสตร์กึ่งแดง

.....จากความพยายามร่วมกันจึงมีกันนี้

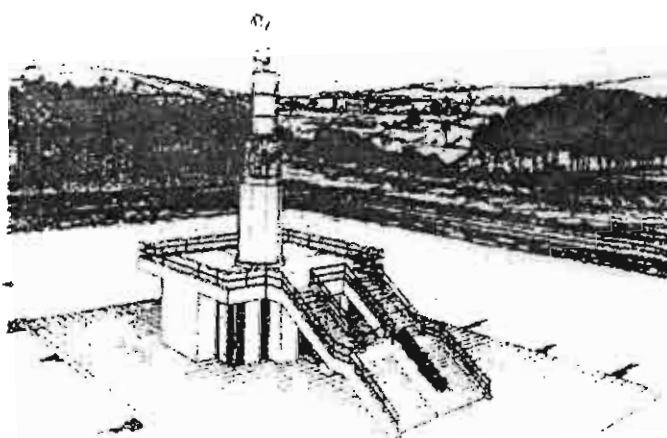
ขอบคุณ

อาจารย์เปลื้อง คงแก้ว ปิยมิตรผู้จากไป
 อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ศิลปินแห่งชาติ
 สำหรับทุกความท้อไข
 ค่ำชาบ้านธรรมดาในชนบทไทย

ถังแดงรำลึก

10 เมษายน 2546

ครบรอบ 30 ปี
เหตุการณ์ " ถังแดง "

บ้านเกาะหลง ม. 1 ต.ลำสินธุ์ กิ่งอ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง

คณะกรรมการประสานงานการจัดงานถังแดงรำลึก
ทีมวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น "กรณีถังแดง ฯ"

บานขึ้นแรก

จาก

ทีมวิจัยกรณีถังแดงพัทลุง 10 เมษายน 2546